

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΠΕΙΡΑΙΑ
ΣΧΟΛΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΔΟΜΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ: ΤΣΑΟΥΣΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ , ΣΑΚΚΑΣ ΓΙΩΡΓΟΣ
ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: ΜΑΛΙΚΟΥΤΗ ΣΤΑΜΑΤΙΝΑ

ΠΕΙΡΑΙΑΣ
ΑΚΑΔ. ΕΤΟΣ 2008-2009

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	6
1.ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ	8
1.1 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ ΣΕ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΠΙΠΕΔΟ.....	8
1.1.1 Οι αρχές και οι τάσεις σε Ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο.....	10
1.1.2 Διεθνείς και ευρωπαϊκοί οργανισμοί για την προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς στην Ευρωπαϊκή Ένωση	15
1.1.3 Ευρωπαϊκές διεθνείς συμβάσεις	17
1.2 Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ	20
1.2.1 Αντικείμενο Προστασίας	20
1.2.2 Κριτήρια για το χαρακτηρισμό της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς	21
1.2.3 Χρηματοδότηση	22
1.2.4 Βασικοί Νόμοι	23
1.2.5 Κυρώσεις Ευρωπαϊκών Διεθνών Συμβάσεων	29
1.2.6 Φορείς και Τρόποι λειτουργίας τους	30
2.Η ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ	35
2.1.ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΣΤΗ ΜΕΓΑΛΗ ΒΡΕΤΑΝΙΑ	35
2.1.1. Αντικείμενο προστασίας	35
2.1. 2. Διαδικασίες κήρυξης	37
2.1.3. Βασικοί Νόμοι	39
2.1. 4. Φορείς	40
2.1. 5. Μέσα προστασίας	42

2.1.6. Χρηματοδότηση	43
2.1.7. Μητρώο	44
2.2.ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΣΤΗΝ ΓΑΛΛΙΑ	45
2.2.1. Αντικείμενο προστασίας	45
2.2.2. Διαδικασίες κήρυξης	46
2.2.3. Βασικοί Νόμοι	47
2.2.4.Φορείς	48
2.2.5 Μέσα προστασίας	49
2.2.6. Χρηματοδότηση	50
2.2.7. Μητρώο	51
2.3.ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΑΣ	52
2.3.1. Αντικείμενο προστασίας	52
2.3.2. Διαδικασίες κήρυξης	52
2.3.3. Βασικοί Νόμοι	53
2.3.4.Φορείς	54
2.3.5.Μέσα προστασίας	55
2.3.6.Χρηματοδότηση	56
2.3.7.Μητρώο	57
2.4.ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΣΤΟ ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	58
2.4.1 Αντικείμενο προστασίας	58
2.4.2Φορείς	59
2.4.3Χρηματοδότηση	65
2.4.4.Μητρώο	66
2.4.5.Μέτρα Προστασίας	67
2.4.6.Βασικοί Νόμοι	69

2.4.7.Κυρώσεις Διεθνών και ευρωπαϊκών Συμβάσεων	70
2.5 ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΣΤΗΝ ΟΛΛΑΝΔΙΑ.....	71
2.5.1 Βασικοί Νόμοι	71
2.5.2 Φορείς	72
2.5.3 Μητρώο.....	73
2.5.4 Μέσα προστασίας	74
2.5.5 Χρηματοδότηση	74
3. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΩΝ ΠΛΑΙΣΙΩΝ ΣΕ ΕΝΑ ΔΙΑΤΗΡΗΤΕΟ ΚΤΙΡΙΟ ΚΑΙ ΣΕ ΕΝΑ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΣΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΧΩΡΟ.....	76
3.1. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΠΛΑΚΑΣ	76
3.1.1. Αντικείμενο προστασίας	78
3.1.2. Διαδικασίες κήρυξης-Μητρώο	78
3.1.3.Νομοθετικό πλαίσιο και εφαρμογή του	80
3.1.4. Φορείς- Διαχείριση προστασίας	82
3.1.5. Μέσα προστασίας – Χρηματοδότηση- Κίνητρα.....	83
3.1.6. Κάτοικοι- Ιδιοκτήτες – Κοινό	85
3.1.7. Προβολή – Προσπελασιμότητα	85
3.2. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΜΠΛΕ ΠΟΛΥΚΑΤΟΙΚΙΑΣ	86
3.2.1. Αντικείμενο προστασίας	88
3.2.2. Διαδικασίες κήρυξης-Μητρώο	88
3.2.3. Νομοθετικό πλαίσιο και εφαρμογή του	90
3.2.4. Φορείς- Διαχείριση προστασίας	91
3.2.5. Μέσα προστασίας – Χρηματοδότηση- Κίνητρα.....	92
3.2.6. Κάτοικοι- Ιδιοκτήτες – Κοινό	93
3.2.7. Προβολή – Προσπελασιμότητα	94

4. ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ.....	95
4.1 Νόμοι –Διαδικασία κήρυξης	95
4.2. Εφαρμογή νομοθετικού πλαισίου	98
4.3. Διαχείριση προστασίας.....	101
4.4. Μέσα προστασίας –Χρηματοδότηση –Κίνητρα.....	104
4.5. Μητρώο.....	107
4.6. Διαδικασία αδειών.....	109
4.7. Κάτοικοι- Ιδιοκτήτες.....	112
4.8. Προβολή.....	114
4.9. Εκπαίδευση κοινού	116
4.10. Προσπελασιμότητα.....	118
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	121
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι	126
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ : ΑΥΤΟΥΣΙΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ.....	131
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ: ΠΙΝΑΚΕΣ	144
1.ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ.....	144
2.ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΩΝ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΩΝ ΣΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΧΩΡΟ.	149
3.ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΩΝ ΠΛΑΙΣΙΩΝ (Ι).....	150
4.ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΩΝ ΠΛΑΙΣΙΩΝ (ΙΙ).....	152
5.ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ.....	154
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	157

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

*«Η αρχιτεκτονική, για να είναι μεγάλη, πρέπει να λησμονιέται,
ή να προσφέρει απλώς μια εικόνα αναφοράς που να συγγέεται
με τις αναμνήσεις.»*

ALDO ROSSI

Αναμφισβήτητα, ως Έλληνες, μπορούμε να είμαστε υπερήφανοι για τον αρχαίο μας πολιτισμό και για την μακρόχρονη και σπουδαία ιστορία μας. Μια ιστορία που εκτός των άλλων μας άφησε λαμπρά αρχιτεκτονικά σύνολα που θυμίζουν το ένδοξο παρελθόν της χώρας. Τι γίνεται όμως με την προστασία τους;

Η έλλειψη θεσμικής προστασίας, η έλλειψη ενδιαφέροντος από το ευρύ κοινό και η συχνή αλλοίωση ή και κατεδάφιση των κτηρίων θίγουν την πρόσοψη της πόλης και της στερούν το μεγαλείο που της αξίζει. Άλλες ευρωπαϊκές χώρες εφαρμόζουν νομοθεσίες για τη διατήρηση της αρχιτεκτονικής τους κληρονομιάς και κάνουν τεράστια βήματα για την προβολή τους. Στην Ελλάδα τα λείψανα της βιομηχανικής και της μεταπολεμικής Αθήνας παλεύουν για να μη θαφτούν στη δύνη του χρόνου...

Από την άλλη, η προστασία χωρίς μέτρο μπορεί να μας οδηγήσει στο άλλο άκρο. Διατηρώντας τα πάντα, στο κέντρο και στην περιφέρεια της πόλης, πλάι σε αυτοκινητόδρομους, σε αεροδρόμια, ή στο πουθενά, κατευθύνοντας το ευρύ κοινό σε κάθε λογής «διατηρητέα», αναπαλαιώνοντας κάθε παλιό εργοστάσιο και κάθε σπίτι, περίπου εξορκίζουμε το φόβο του αύριο, ζητώντας μια ταυτότητα που θα μας λυτρώσει ή που θα μας εγκλωβίσει ακόμα περισσότερο. Κατασκευάζουμε το παρελθόν που μας αρμόζει ξεχνώντας όμως πώς χτίζουμε –με τι στόχους, με ποια μέσα και τι κτίρια. Γιατί αυτά είναι, τελικά, που εμείς θα αφήσουμε ως ταυτότητα στο μέλλον...

Τα προηγούμενα αποτελούν απλά ερεθίσματα για την εργασία που ακολουθεί. Στόχος της είναι η σύγκριση του ελληνικού νομικού πλαισίου για την προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς και της αποτελεσματικότητάς του με επιτυχημένα παραδείγματα στον ευρωπαϊκό χώρο. Γι' αυτό το λόγο καταγράφονται και διερευνώνται

τα νομοθετικά πλαίσια των κρατών μελών της ευρωπαϊκής ένωσης και η συγκριτική μελέτη έχοντας επίσης σαν βάση συγκεκριμένα παραδείγματα του ελληνικού χώρου.

Η ανάλυση γίνεται σε τρία κεφάλαια εκ των οποίων το πρώτο αποτελεί την εισαγωγή στην έννοια της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς μέσα από δύο υποενότητες που αφορούν στο ευρωπαϊκό διεθνές και το εθνικό επίπεδο. Στη συνέχεια, στο Δεύτερο κεφάλαιο, παρατίθενται τα εθνικά ευρωπαϊκά νομικά πλαίσια και η ανάλυσή τους. Το τρίτο κεφάλαιο είναι και το πιο σημαντικό, καθώς παρουσιάζονται τα επιλεγμένα παραδείγματα από τον ελληνικό χώρο που έχουν επιλεγθεί για να εφαρμοστούν οι παραπάνω νομοθεσίες. Ακολουθούν συμπεράσματα και βιβλιογραφία.

1.ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

1.1 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ ΣΕ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΠΙΠΕΔΟ

Η παράδοση προϋποθέτει μεταβίβαση από γενεά σε γενεά, στο πέρασμα του χρόνου, και γι' αυτό καμία κοινωνία δεν χαρακτηρίζει τον εαυτό της ως παραδοσιακή για τα στοιχεία που εκείνη δημιουργεί. Καθώς αποτελεί στοιχείο έμπνευσης για την Τέχνη, αναφοράς για την Επιστήμη και άξιο προστασίας για την Πολιτεία, θα ήταν ενδιαφέρον να επιχειρηθεί μία προσέγγιση της έννομης προστασίας των παραδοσιακών πολιτιστικών αγαθών. Όμως θα πρέπει να ορίσουμε τι είναι Πολιτιστική κληρονομιά στην Ευρωπαϊκή Ένωση και αυτό μπορεί να γίνει με ακρίβεια μονό από νομικά κείμενα.

Η σύμβαση της Γρανάδας (Σύμβαση για τη προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς της Ευρώπης 1985) που υπεγράφη από τα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης περιέχει έναν ευρύ ορισμό της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς, η οποία περιλαμβάνει μία τριάδα κατηγοριών από ακίνητα αγαθά.

Ειδικότερα, ως μνημείο νοείται κάθε κατασκευή ιδιαίτερα σημαντική λόγω του ιστορικού, αρχαιολογικού, καλλιτεχνικού, επιστημονικού, κοινωνικού ή τεχνικού ενδιαφέροντος, συμπεριλαμβανομένων των εγκαταστάσεων ή διακοσμητικών στοιχείων, που αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα τους.

Ως αρχιτεκτονικά σύνολα ορίζονται ομοιογενή σύνολα αστικών ή αγροτικών κατασκευών, σημαντικών λόγω του ιστορικού, αρχαιολογικού, καλλιτεχνικού, επιστημονικού, κοινωνικού ή τεχνικού τους ενδιαφέροντος, συναφή μεταξύ τους, ώστε να σχηματίζουν ενότητες που να μπορούν να οριοθετηθούν τοπογραφικά.

Τέλος, ως τόποι νοούνται σύνθετα έργα του ανθρώπου και της φύσης, εν μέρει κτισμένα, τα οποία αποτελούν εκτάσεις τόσο χαρακτηριστικές και ομοιογενείς, ώστε να μπορούν να οριοθετηθούν τοπογραφικά και τα οποία είναι σημαντικά λόγω του

ιστορικού, αρχαιολογικού, καλλιτεχνικού, επιστημονικού, κοινωνικού και τεχνικού τους ενδιαφέροντος.¹

Ο Χάρτης της Βενετίας θεωρεί δεδομένη και κοινά παραδεκτή την έννοια του «ιστορικού μνημείου» και εντάσσει σ' αυτήν και την αστική ή αγροτική τοποθεσία που μαρτυρεί έναν ιδιαίτερο πολιτισμό, μια ενδεικτική εξέλιξη ή ένα ιστορικό γεγονός. Δεδομένη θεωρείται και η έννοια του «ιστορικού συνόλου».

Το ίδιο συμβαίνει και με την Διακήρυξη του Amsterdam που διευκρινίζει ότι η αρχιτεκτονική κληρονομιά δεν περιλαμβάνει μόνο τα μεμονωμένα κτίρια αλλά και ολόκληρες πόλεις ή χωριά ιστορικού ή πολιτιστικού ενδιαφέροντος, παλαιά τμήματα πόλεων, ιστορικά πάρκα και κήπους, η διατήρηση περιλαμβάνει και τα ταπεινά κτίρια και τον περίγυρό τους.

Αρχαιολογική κληρονομιά κατά την Σύμβαση για την Προστασία της Αρχαιολογικής Κληρονομιάς της Ευρώπης, Στρασβούργο 1969 αποτελεί κάθε ερείπιο ή αντικείμενο ή άλλα ίχνη ανθρώπινης παρουσίας, που αποτελούν μαρτυρία εποχών ή πολιτισμών για τους οποίους οι ανασκαφές ή οι ανακαλύψεις είναι η κύρια πηγή ή μία από τις κύριες πηγές επιστημονικών πληροφοριών.²

¹ Μανουκιάν Αικατερίνη «Το νομικό πλαίσιο για την προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς στην Ελλάδα», Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Πειραιά, Σχολή Τεχνολογικών Εφαρμογών, Τμήμα Πολιτικών Δομικών Έργων, Πειραιάς 2005-2005, σελ.7.

² Μανουκιάν Αικατερίνη «Το νομικό πλαίσιο για την προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς στην Ελλάδα», Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Πειραιά, Σχολή Τεχνολογικών Εφαρμογών, Τμήμα Πολιτικών Δομικών Έργων, Πειραιάς 2005-2005, σελ.8.

1.1.1 Οι αρχές και οι τάσεις σε Ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο

- Δεκαετία του '30

1931. Αθήνα: Διεθνής Διάσκεψη για την προστασία και συντήρηση των καλλιτεχνικών μνημείων, που κινήθηκε στα πλαίσια των θέσεων του Boito.

1933. Αθήνα: CIAM.

Χάρτα των Αθηνών: Οι αρχιτεκτονικές αξίες πρέπει να διασώζονται, είτε πρόκειται για μεμονωμένα κτίσματα, είτε για ολόκληρους αστικούς πυρήνες, με την προϋπόθεση ότι θα εξασφαλίζονται υγιεινές συνθήκες διαβίωσης σε αυτούς.

- Δεκαετίες 1930-1950

1945: Ίδρυση της UNESCO. Η Ελλάδα συμμετέχει ως ιδρυτικό μέλος.

1949: Ίδρυση του Συμβουλίου της Ευρώπης. Η Ελλάδα συμμετέχει.

1954: Συνθήκη της Χάγης για την προστασία των πολιτιστικών αγαθών σε καιρό πολέμου με πρωτοβουλία της UNESCO.

1957: Πρώτο συνέδριο αρχιτεκτόνων και τεχνικών των ιστορικών μνημείων στο Παρίσι, που κινήθηκε στην κατεύθυνση της Χάρτας της Αθήνας.

- Δεκαετία του 1960

1960: διακήρυξη του Gubbio (Συμβούλιο της Ευρώπης) για τα ιστορικά κέντρα, στην οποία περιέχονται οι αρχές διάσωσης και εξυγίανσής τους.

1961: Απόφαση Saint Jacques de Compostelle (Συμβούλιο της Ευρώπης). Η μέριμνα για τη διατήρηση πρέπει να περιλαμβάνεται στα πρώτα στάδια του πολεοδομικού και χωροταξικού σχεδιασμού, η σκηνογραφία πρέπει να αποφεύγεται, ενώ υπάρχει η ανάγκη νομοθεσίας.

1962: Ίδρυση του Συμβουλίου Πολιτιστικής Συνεργασίας (CCC) από επιτροπή υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης.³

1964: 2ο Συνέδριο αρχιτεκτόνων και τεχνικών των ιστορικών μνημείων στη Βενετία, Χάρτης της Βενετίας (Διεθνής Χάρτα για τη συντήρηση και αποκατάσταση των μνημείων και των τοποθεσιών). Περιλαμβάνει στοιχεία ορολογίας, τονίζει τη σημασία του περιβάλλοντος χώρου, επισημαίνει την ανάγκη καταγραφής, διατήρησης της κλίμακας και διαχωρισμού των μεταγενέστερων προσθηκών, καθώς και της εξειδίκευσης.

1965: Ίδρυση του ICOMOS στη Βαρσοβία.

1965-1968: Με πρωτοβουλία του Συμβουλίου της Ευρώπης πραγματοποιούνται 5 «αντιπαραθέσεις» ειδικών με κρατικούς υπαλλήλους υπεύθυνους για την προστασία των μνημείων.

1968: Σύσταση UNESCO για τη διαφύλαξη της πολιτιστικής κληρονομιάς από δημόσια και ιδιωτικά έργα.

1969: Συνάντηση των Υπουργών Πολιτισμού των κρατών-μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης στις Βρυξέλλες, όπου αναγνωρίζεται η ανάγκη εφαρμογής μιας νέας πολιτικής προστασίας, που να βασίζεται σε μια ενεργητική αντίληψη της διατήρησης των μνημείων και την αρμονική ένταξή τους στο περιβάλλον.

1970: Ίδρυση της Επιτροπής Μνημείων και Τοποθεσιών στους κόλπους του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Στη Χρονική περίοδο 1970-1975 η απαίτηση για ποιότητα ζωής και η ανάγκη για εξοικονόμηση ενέργειας επηρεάζουν τον σχεδιασμό για την προστασία του φυσικού, του δομημένου και του πολιτιστικού περιβάλλοντος, τόσο σε διεθνές, όσο και σε εθνικό επίπεδο. Ειδικότερα, η προστασία των μνημείων διευρύνεται, τόσο ως προς το αντικείμενο της προστασίας, όσο και ως προς το περιεχόμενό της.

³ Μανουκιάν Αικατερίνη «Το νομικό πλαίσιο για την προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς στην Ελλάδα», Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Πειραιά, Σχολή Τεχνολογικών Εφαρμογών, Τμήμα Πολιτικών Δομικών Έργων, Πειραιάς 2005-2005, σελ.13-15.

1972: Σύμβαση για την Προστασία της Παγκόσμιας Πολιτιστικής και Φυσικής Κληρονομιάς, UNESCO.

1975: Ευρωπαϊκός Χάρτης της Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς (Συμβουλίου της Ευρώπης). Η Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης ανακηρύσσει το 1975 ως «έτος της ευρωπαϊκής πολιτιστικής κληρονομιάς» με το σύνθημα: «Ένα μέλλον για το παρελθόν μας».

Συνέδριο Amsterdam 1975

Διακήρυξη του Amsterdam (η έννοια της «ολοκληρωμένης διατήρησης», η ανάγκη για εκπαίδευση και εξειδίκευση, η σημασία της ένταξης στον πολεοδομικό και τον χωροταξικό σχεδιασμό και της εκτίμησης κοινωνικών παραγόντων).⁴

Σύμφωνα με Απόφαση της Διεθνούς Συνέλευσης της Europa Nostra στο Λονδίνο το 1974, αναγνωρίζεται ότι στην Ελλάδα υπάρχουν μεταξύ άλλων κτισμάτων πολλά μεμονωμένα κτίρια ή ολόκληρα οικιστικά σύνολα νεοκλασικού ρυθμού που αντιπροσωπεύουν σημαντικό τμήμα της νεώτερης ελληνικής ιστορίας και συνίσταται η ενίσχυση της νομοθετικής προστασίας τους και η αύξηση των πόρων για τη διατήρησή τους.

- Χρονική περίοδος 1976-1985

1976: Σύσταση Βαρσοβίας «σχετικά με τη διαφύλαξη των ιστορικών ή παραδοσιακών συνόλων και του ρόλου τους στη σύγχρονη ζωή», στην οποία επισημαίνεται και πάλι η κοινωνικοοικονομική διάσταση του θέματος και η οποία επικυρώθηκε από την 18η Σύνοδο της UNESCO στο Nairobi.

1980: Συνέδριο Ευρωπαϊκής Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς στις Βρυξέλλες, Europa Nostra υπό την αιγίδα του Συμβουλίου της Ευρώπης. Επισημαίνεται, ότι οι κυβερνήσεις πρέπει να διευρύνουν τη νομοθεσία όπου χρειάζεται, να δώσουν οικονομικά κίνητρα, να

⁴ Μανουκιάν Αικατερίνη «Το νομικό πλαίσιο για την προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς στην Ελλάδα», Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Πειραιά, Σχολή Τεχνολογικών Εφαρμογών, Τμήμα Πολιτικών Δομικών Έργων, Πειραιάς 2005-2005, σελ.16-19.

ευνοηθεί η δημιουργία φορέων χρηματοδότησης από δημόσιους και ιδιωτικούς οργανισμούς, να υπογράφουν συμβόλαια μεταξύ δημόσιων και ιδιωτικών φορέων.

1981: Χάρτα της Bura για την προστασία των τόπων με πολιτιστική σημασία (ICOMOS Αυστραλίας).

1981: Χάρτης της Φλωρεντίας για τους ιστορικούς κήπους (ICOMOS).

1982: Διακήρυξη Δρέσδης για τα μνημεία που καταστράφηκαν από τον πόλεμο. Επίσης, Διακήρυξη της Teaxcala, Trinidad, για την αναβίωση των παραδοσιακών οικισμών (ICOMOS Μεξικού).

1983: Διακήρυξη της Ρώμης (ICOMOS).

1985: Διάσκεψη της Γρανάδας. Διεθνής Σύμβαση για την Προστασία της Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς της Ευρώπης.

- Χρονική περίοδος 1986-1996

Η Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.) με την **Ενιαία Πράξη το 1986** και στη συνέχεια με τις **Συνθήκες του Maastricht 1992, (κύρωση με το Νόμο 2077/1992)** και του **Amsterdam 1997, (κύρωση με το Νόμο 2691/1997)**, αποκτά θεσμικές αρμοδιότητες, τόσο για την προστασία του περιβάλλοντος όσο και για την προστασία και την προβολή του πολιτισμού και της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς. Οι σχετικές πολιτικές έχουν διατυπωθεί σε κείμενα που εκφράζουν την αντίστοιχη φιλοσοφία (**Πράσινη Βίβλος για το αστικό περιβάλλον, «Ευρώπη 2000+ Συνεργασία για τη ρύθμιση του κοινοτικού χώρου»**) αλλά και σε δεσμευτικά κείμενα, που υποχρεώνουν τα κράτη – μέλη σε νομοθετικές δεσμεύσεις. Μετά το 1992, όλα τα παραπάνω διέπονται από την αντίληψη της αειφόρου ή βιώσιμης ανάπτυξης («Ένα παρελθόν για το μέλλον μας»).

Η έννοια της «αειφόρου ανάπτυξης», **Διεθνής Διάσκεψη του Ρίο, 1992.**

- Χρονική περίοδος 1997-2001

Νέα Χάρτα Αθήνας 1998

Η ιδέα της Νέας Χάρτα ωρίμασε κατά την τριετία 1991-1993. Στο συνέδριο «Η Νέα Χάρτα των Αθηνών» το τελικό κείμενο αντανακλά ένα όραμα για την ευρωπαϊκή πόλη του 21ου αιώνα, που βασίζεται σε μια δυναμική προσέγγιση των τάσεων.

Μία από τις πρωτοτυπίες της, η αντίληψή της όχι ως τελεσίδικου κειμένου, αλλά ως μιας συνεχούς διαδικασίας, με αναθεωρήσεις ανά πενταετία που θα έπαιρναν υπόψη τις εξελίξεις στον ευρωπαϊκό και τον διεθνή χώρο. Η πρώτη αναθεώρηση έχει συνταχθεί με ευθύνη μιας ομάδας εργασίας του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πολεοδόμων.

Σχετικά με την ιστορική συνέχεια και την ποιότητα ζωής για τους κατοίκους και τους χρήστες της, που θα αξιοποιεί τα ιστορικά κατάλοιπα. Πρέπει να εξασφαλίζονται η διαφύλαξη και ανάδειξη όσων στοιχείων φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς έχουν απομείνει, όπως και η υψηλή αισθητική σε όλα τα τμήματα του αστικού ιστού. Η ανάδειξη της μορφολογικής και πολιτιστικής ταυτότητας των ιστορικών κέντρων είναι κεφαλαιώδους σημασίας.

- Χρονική περίοδος 2002-2004

Από τότε που η Ε.Ε. απέκτησε θεσμικό ρόλο, τόσο για την προστασία του περιβάλλοντος (Περιβάλλον, άρθρο 174), όσο και για την προστασία του πολιτισμού και της ευρωπαϊκής αρχιτεκτονικής κληρονομιάς (Πολιτισμός, άρθρο 151), ο αναπτυξιακός σχεδιασμός της χώρας πραγματοποιείται διαμέσου των διαπραγματεύσεων με την Ε.Ε. για τα ΚΠΣ. Έχουν εκπονηθεί Σχέδια Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΣΠΑ 1994-1999, 2000-2006, 2007-2013), που εφαρμόζονται με τη βοήθεια των ΚΠΣ. Σε αυτά έχουν ενταχθεί και τα μεγάλα έργα, οι μεταφορές, οι αναπλάσεις ιστορικών κέντρων, κ.α.⁵

⁵ Μανουκιάν Αικατερίνη «Το νομικό πλαίσιο για την προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς στην Ελλάδα», Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Πειραιά, Σχολή Τεχνολογικών Εφαρμογών, Τμήμα Πολιτικών Δομικών Έργων, Πειραιάς 2005-2005, σελ.16-19.

1.1.2 Διεθνείς και ευρωπαϊκοί οργανισμοί για την προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Ένας φορέας που δραστηριοποιείται προς αυτή τη κατεύθυνση είναι η ICOMOS (International Council on Monuments and Sites), δηλαδή το Διεθνές Συμβούλιο Μνημείων και Τοποθεσιών. Το ICOMOS είναι μη κυβερνητικός οργανισμός και λειτουργεί ως τεχνικός σύμβουλος για την UNESCO για την οποία θα αναφερθούμε παρακάτω.

Ο στόχος του είναι να προωθεί τη θεωρία, τη μεθοδολογία, τη τεχνολογία και την ενημέρωση για να προστατευτούν και να αναδειχθούν ιστορικά κτίρια και περιοχές παγκοσμίως.

Η ίδρυση του έγινε το 1965 μετά από απόφαση του Διεθνούς Συνεδρίου Αρχιτεκτόνων και Ειδικών της Προστασίας που έγινε στη Βενετία το 1964 και σήμερα στεγάζεται στο Παρίσι ενώ παράλληλα δραστηριοποιείται σε 104 χώρες σε όλο τον κόσμο.

Η ιδιότητα του ως τεχνικού συμβούλου του επιτρέπει να εξετάζει τις προτάσεις που γίνονται στην UNESCO από τις χώρες –μέλη της για να συμπεριληφθούν τα μνημεία τους στον Κατάλογο της Παγκόσμιας Κληρονομιάς (Φυσικής και Πολιτιστικής). Προς την επίτευξη των στόχων του έχει δημιουργήσει 21 επιτροπές οι οποίες είναι εξειδικευμένες σε διάφορους τομείς όπως η παραδοσιακή αρχιτεκτονική, ο πολιτιστικός τουρισμός, η προστασία ιστορικών πόλεων και οικισμών, κ.α.⁶

Η UNESCO είναι ένας οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών που λειτουργεί σε εκπαιδευτικό, επιστημονικό και πολιτιστικό επίπεδο που ιδρύθηκε στις 16 Νοεμβρίου του 1945.

Ένας από τους στόχους της UNESCO είναι εν μέσω των νέων παγκόσμιων απειλών να διαφυλάξει μνημεία και περιοχές που αποτελούν εθνική και πολιτιστική

⁶ <http://www.icomoshellenic.gr/gr/index.htm>

κληρονομιά. Αυτός είναι και ο λόγος που προωθεί και συντονίζει δράσεις θεωρώντας ότι τα μνημεία και οι περιοχές αυτές είναι σημαντικές για όλη την ανθρωπότητα.

Με τη Συνθήκη της Παγκόσμιας Κληρονομιάς του 1972, καθορίστηκε ποια είδη μπορούν να εγγραφούν στη Παγκόσμια Λίστα Κληρονομιάς καθώς επίσης και τα καθήκοντα των χωρών – μελών της στο να αναγνωρίζουν τα σημαντικότερα από αυτά και να εργάζονται προς τη προστασία τους και τη συντήρησή τους.

Οι χώρες της UNESCO παροτρύνονται να προστατέψουν την πολιτιστική τους κληρονομιά μέσω σχεδιασμού προγραμμάτων, εγκαθιστώντας προσωπικό και υπηρεσίες προς αυτό το σκοπό, επικεντρώνοντας στην επιστημονική και τεχνική έρευνα καθώς επίσης και στην υιοθέτηση μέτρων τα οποία θα αποδώσουν σε αυτή τη κληρονομιά λειτουργική προσαρμοστικότητα στην καθημερινή ζωή των κοινοτήτων.

Εξηγεί επίσης στις χώρες –μέλη της πως πρέπει να χρησιμοποιείται και να διαχειρίζεται αυτή η κληρονομιά καθώς επίσης και ποιες είναι οι συνθήκες που θα τους επιτρέψουν να λάβουν παγκόσμια οικονομική βοήθεια.

Οι χώρες αυτές έχουν επίσης την υποχρέωση να ενημερώνουν την UNESCO για τη εξέλιξη των διεργασιών προς αυτή τη κατεύθυνση ώστε να βρίσκεται σε θέση να αντιλαμβάνεται τις ανάγκες και να λειτουργεί προς την επίλυση τους. Τις προτρέπει επίσης να ενημερώνουν το κοινό για την αξία της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς μέσω εκπαιδευτικών και πληροφοριακών προγραμμάτων.⁷

⁷ http://portal.unesco.org/en/ev.php-URL_ID=3328&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html

1.1.3 Ευρωπαϊκές διεθνείς συμβάσεις

Τα πιο σημαντικά κείμενα για την προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς στην Ευρωπαϊκή Ένωση είναι:

1. Ο Καταστατικός Χάρτης της Αθήνας⁸ για την Επανόρθωση των Ιστορικών Μνημείων που υιοθετήθηκε από τη Πρώτη Παγκόσμια Διάσκεψη των Αρχιτεκτόνων και Τεχνικών το 1931⁹

2. Η Ευρωπαϊκή Πολιτιστική Σύμβαση που έγινε το Δεκέμβριο του 1954

3. Η Χάρτα της Βενετίας το 1964 στην οποία οριοθετούνται ως ιστορικό μνημείο και οι τοποθεσίες, αστικές ή αγροτικές αλλά και έργα που με τη πάροδο του χρόνου απέκτησαν ιστορική και πολιτιστική σημασία. Για τη συντήρηση των παραπάνω απαιτείται ένας γενικότερος επιστημονικός κλάδος με τη συμμετοχή και τη συνεργασία όλων των επιστημών, διαδικασία η οποία πρέπει να είναι μόνιμη και επαναλαμβανόμενη¹⁰

4. Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προστασία της Αρχαιολογικής Κληρονομιάς που έγινε στο Λονδίνο το 1969

5. Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την προστασία της Αρχαιολογικής Κληρονομιάς που έγινε στο Λονδίνο του Μάιο του 1964 και αναθεωρήθηκε στη Βαλέτα τον Ιανουάριο του 1992

6. Η Σύμβαση για τη προστασία της παγκόσμιας πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς που έγινε τον Νοέμβριο του 1972

7. Η Σύμβαση για την προστασία της άγριας ζωής και του φυσικού περιβάλλοντος στην Ευρώπη που έγινε στη Βέρνη το 1972

⁸ The Athens Charter for the Restoration of Historic Monuments, παράθεση στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

⁹ Ινστιτούτο Επιμόρφωσης, Σεμινάριο: «ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ – ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ ΠΟΛΕΩΝ», Ξάνθη 2007

¹⁰ Συνοπτική παρουσίαση των άρθρων του Χάρτη της Βενετίας
http://el.wikipedia.org/wiki/Χάρτης_της_Βενετίας

8. Η Διακήρυξη του Άμστερνταμ το 1975 η οποία περιέχει τις δύο βασικές διαπιστώσεις: η πρώτη είναι ότι η αρχιτεκτονική κληρονομιά της Ευρώπης αποτελεί, πέρα από τη πολιτιστική αξία που έχει, ένα βασικό στοιχείο για την απόκτηση συνείδησης εκ μέρους των λαών της για την ιστορία του τόπου τους αλλά και για το μέλλον τους και η δεύτερη είναι ότι σαν αρχιτεκτονική κληρονομιά ορίζονται εκτός από τα κτίρια και όλες οι περιοχές που έχουν είτε ιστορικό είτε πολιτιστικό ενδιαφέρον.¹¹

9. Η Χάρτα της Φλωρεντίας για τους ιστορικούς κήπους το 1981

10. Η Σύμβαση για την Προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς της Ευρώπης της Γρανάδας το 1985 της οποίας παραθέτουμε τα βασικότερα σημεία λόγω του ότι τα περισσότερα νομικά πλαίσια των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης βασίστηκαν σε αυτή.¹²

11. Η Διεθνής Χάρτα για τη Προστασία των Ιστορικών Πόλεων το 1987

12. Ο Καταστατικός Χάρτης για τη Προστασία και τη Διαχείριση της Αρχαιολογικής Κληρονομιάς της Λωζάννης του 1990

13. Η Χάρτα του Πολιτιστικού Τουρισμού το 1999 της οποίας οι έξι αρχές είναι:

1. Να γίνεται κατανοητή η σημασία του κάθε τόπου
2. Να είναι εφικτό ο πολιτισμός και ο τουρισμός να αναπτύξουν μία βιώσιμη σχέση αν αναλογισθούμε την αντίθετες αξίες που τους διέπουν
3. Ο κάθε επισκέπτης της χώρας να έχει μία εποικοδομητική επίσκεψη
4. Η κοινότητα που φιλοξενεί τους συγκεκριμένους χώρους να εμπλέκεται στις διαδικασίες και των δύο τομέων
5. Η κοινότητα που φιλοξενεί τους συγκεκριμένους χώρους να έχει οφέλη

¹¹ Ζήβας Διονύσης «Ιστορική πόλη και σύγχρονη ζωή» στο <http://diocles.civil.duth.gr/links/home/periodiko/issue1/is01ar04.html>

¹² του ν. 2039/1992 (Φ.Ε.Κ. 61/Α/13.4.1992) «Περί Κύρωσης της Σύμβασης για την προστασία της Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς της Ευρώπης». Παράθεση κειμένου στο Παράρτημα Ι

6. Να υπάρχουν τα κατάλληλα μέσα ώστε να προβάλλεται αυτή η κληρονομιά¹³

14. Η Σύμβαση για τα ευρωπαϊκά αξιοθέατα το 2000¹⁴

15. Αναφορικά με την βιομηχανική κληρονομιά, το 2003 στη Ρωσία ετοιμάσθηκε για λογαριασμό της ICOMOS, η Χάρτα του Nizhny Tagil¹⁵

¹³ <http://eyploia.aigaio-net.gr/modules.php?name=News&file=article&sid=1316>

¹⁴ Μανουκιάν Αικατερίνη «Το νομικό πλαίσιο για την προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς στην Ελλάδα», Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Πειραιά, Σχολή Τεχνολογικών Εφαρμογών, Τμήμα Πολιτικών Δομικών Έργων, Πειραιάς 2005-2005, σελ.41.

¹⁵ Μανουκιάν Αικατερίνη «Το νομικό πλαίσιο για την προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς στην Ελλάδα», Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Πειραιά, Σχολή Τεχνολογικών Εφαρμογών, Τμήμα Πολιτικών Δομικών Έργων, Πειραιάς 2005-2005, σελ.116-119.

1.2 Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

1.2.1 Αντικείμενο Προστασίας

Το Ελληνικό νομικό πλαίσιο για τη προστασία της αρχιτεκτονικής – πολιτιστικής κληρονομιάς έχει χαρακτηρίσει και προστατεύει με ειδικά Διατάγματα και Υπουργικές Αποφάσεις 824 παραδοσιακούς οικισμούς και 9.567 αξιόλογα κτήρια.

Στην έννοια της πολιτιστικής κληρονομιάς σύμφωνα με το Ελληνικό νομικό πλαίσιο εμπεριέχονται:

α) οικισμοί, ή τμήματα πόλεων ή οικισμών ή αυτοτελή οικιστικά σύνολα ως παραδοσιακά σύνολα.

β) χώροι, τόποι, τοπία ή ζώνες ιδιαίτερου κάλλους και φυσικοί σχηματισμοί που συνοδεύουν ή περιβάλλουν ακίνητα και στοιχεία αρχιτεκτονικής κληρονομιάς. Επίσης αυτοτελείς φυσικοί σχηματισμοί ανθρωπογενούς χαρακτήρα, εντός ή εκτός οικισμών, ως περιοχές που χρήζουν ιδιαίτερης προστασίας.

γ) μεμονωμένα κτήρια ή τμήματα κτηρίων ή συγκροτήματα κτηρίων καθώς επίσης και στοιχεία του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος χώρου αυτών όπως αυλές, κήποι, θηριώματα, κρήνες κ.α. ως διατηρητέα κτήρια.

δ) μεμονωμένα στοιχεία πολεοδομικού (αστικού ή αγροτικού) εξοπλισμού ή δικτύων όπως πλατείες, κρήνες, διαβατικά, λιθόστρωτα, γέφυρες που βρίσκονται εντός ή εκτός οικισμών, ως διατηρητέα.

ε) διατηρητέα μπορεί να χαρακτηρίζεται και η χρήση ακινήτου με ή χωρίς κτίσματα, εφόσον κρίνεται ότι χρήζει ιδιαίτερης προστασίας.¹⁶

¹⁶ Σύμφωνα με τον Νόμο 2039/1992 (Φ.Ε.Κ. 61/Α/13.4.1992) «Περί Κύρωσης της Σύμβασης για την προστασία της Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς της Ευρώπης». Παράθεση κειμένου στο Παράρτημα Ι

1.2.2 Κριτήρια για το χαρακτηρισμό της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς

Η επιλογή και αξιολόγηση του διατηρητέου κτηρίου ή των συνόλων γίνεται με κριτήρια που βασίζονται στο πνεύμα των διακηρυγμένων αρχών και συμβάσεων προστασίας της Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς (Καταστατικός Χάρτης Βενετίας, Διακήρυξη του Άμστερνταμ, Σύμβαση Παρισίων, της Γρανάδας) και σύμφωνα με το άρθρο 24 του Ελληνικού Συντάγματος.

Η κατά το δυνατόν αντικειμενική συνεκτίμηση των ιδιαιτεροτήτων και αξιών του εξεταζόμενου αντικειμένου, επιβάλλει την ανάλυσή του μέσα από τέσσερις αυτοτελείς θεωρήσεις:

- Αρχιτεκτονική θεώρηση (έμφαση στα αρχιτεκτονικά αισθητικά μορφολογικά και τυπολογικά κριτήρια)
- Ιστορική (συνδεδεμένο με πρόσωπα ή γεγονότα εθνικής ή τοπικής ιστορίας)
- Χρηστική (τεκμήριο συγκεκριμένης οικονομικής και πολιτισμικής περιόδου. Δημόσια κτήρια, βιομηχανικά)
- Περιβαλλοντική (ειδική θέση στο δίκτυο της πόλης, ειδική χρήση – (αγορά), παραδοσιακό σύνολο, γειτνίαση με μνημεία από άλλες περιόδους)

Με τα κριτήρια αυτά εξετάζονται τα σύνολα ή τα κτήρια και εφόσον πληρούν μια ή περισσότερες των προϋποθέσεων προωθείται η Υπουργική Απόφαση χαρακτηρισμού αυτών ως διατηρητέων. Ταυτόχρονα μαζί με τον χαρακτηρισμό μπορεί να επιβάλλονται και ειδικότεροι όροι προστασίας και χρήσης.

1.2.3 Χρηματοδότηση

Η αποκατάσταση των Κτιρίων που είναι διατηρητέα ή αποτελούν μέρος ιστορικού συνόλου γίνεται με χρηματοδότηση μέσω ΥΠΕΘΟ (ΠΔΕ) μελετών επισκευής – αποκατάστασης διατηρητέων κτηρίων (διαγωνισμοί από τις κατά τόπους Νομαρχίες) και μέσω ΕΤΠΑ (Ειδικού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης) εργασιών επισκευής – αποκατάστασης βάσει του Ν 2508/97.

Επιπλέον υπάρχουν οικονομικά κίνητρα για την προστασία των διατηρητέων κτηρίων:

- χαμηλότοκα και μακροπρόθεσμα δάνεια για επισκευή και αποκατάσταση διατηρητέων και παραδοσιακών κτηρίων για κατοικία ή εκμετάλλευση με επιδοτούμενο επιτόκιο.
- Μεταφορά του εναπομένοντος Συντελεστή Δόμηση σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν 3044/2002
- Φορολογικές ελαφρύνσεις σε περιπτώσεις μεταβίβασης κληρονομιάς, δωρεάς κλπ.
- Βασικό κίνητρο διοικητικής και οικονομικής φύσεως είναι η δυνατότητα καθορισμού ειδικών όρων (Ειδική Ρύθμιση) με συμπληρωματική Υπουργική Απόφαση για τη προσθήκη καθ' ύψος ή κατ' επέκταση Τμήματος ή την ανέγερση νέας πτέρυγας στα οικόπεδα των διατηρητέων κτηρίων, με ειδικές προϋποθέσεις ή και αλλαγή της χρήσης και εκσυγχρονισμό των εγκαταστάσεών του, εφόσον δεν παραβλάπτεται ο αρχιτεκτονικός ή μορφολογικός χαρακτήρας του διατηρητέου κτηρίου και του περιβάλλοντος χώρου του, με κύριο στόχο την αποκατάσταση, προβολή και ανάδειξη του διατηρητέου κτηρίου. (Η Ειδική Ρύθμιση είναι δυναμική για την Δημόσια Διοίκηση).

1.2.4 Βασικοί Νόμοι

Νόμος περί Αρχαιοτήτων

Ο πρώτος νόμος που προστατεύει την αρχιτεκτονική κληρονομιά είναι ο Ν.5351 που συντάσσεται το έτος 1932. Είναι ο "νόμος περί αρχαιοτήτων"¹⁷ ο οποίος έχει ως κύριο αντικείμενο προστασίας τα αρχαία μνημεία και εκείνα των κλασικών χρόνων, του χριστιανισμού και του μεσαιωνικού ελληνισμού. Επίσης, τα παλαιότερα καλλιτεχνικά και ιστορικά μνημεία και οικοδομήματα. Από τα κυριότερα σημεία του ήταν η αποσαφήνιση της έννοιας του "αρχαίου", η ρύθμιση της κατοχής και εμπορίας των αρχαίων, καθώς και η θέσπιση ποινικών διατάξεων. Βασικό όμως μειονέκτημα για την προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς ήταν η μη κάλυψη οικοδομημάτων νεότερων του 1830 καθώς και η αδυναμία προστασίας συνόλων, όπως οι παραδοσιακοί οικισμοί " .

Αυτήν ακριβώς την αδυναμία του Ν.5351/32 ήρθε να καλύψει ο νόμος που θεσπίστηκε 18 χρόνια αργότερα, ο Ν.1469/50 "περί προστασίας ειδικής κατηγορίας οικοδομημάτων και έργων τέχνης μεταγενέστερων του 1830"¹⁸ που εκδίδεται από του Υπουργείο Παιδείας. Με τον νόμο αυτό προστατεύονται μνημεία και οικοδομήματα νεότερα του 1830 καθώς και παραδοσιακοί οικισμοί. Παρουσιάζονται όμως ορισμένα εννοιολογικά κενά και συγκεκριμένα τα σύνολα, όπως οι παραδοσιακοί οικισμοί, για να τύχουν προστασίας έπρεπε υποχρεωτικά να χαρακτηριστούν ως τόποι ιδιαίτερου φυσικού κάλλους ή ιστορικοί τόποι, ενώ τα μεμονωμένα αρχιτεκτονήματα ως έργα τέχνης. Όμως είναι δυνατόν ένας αξιόλογος οικισμός να μην βρίσκεται σε ιστορικό τόπο ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, όπως για παράδειγμα ένας ενδιαφέρων οικισμός Σαρακατσαναίων. Επίσης δεν περιλαμβάνει τα αρχιτεκτονικά σύνολα.

Ένα ακόμη βασικό κενό αυτού αλλά και του προηγούμενου νόμου είναι η ανυπαρξία θετικών κινήτρων για την προστασία καθώς και η κλιμάκωση των επιβαλλόμενων βαρών. Συνεπώς αν ένας ιδιοκτήτης διατηρητέου δεν έχει τα μέσα ή την επιθυμία να το διατηρήσει, τότε το κράτος μπορεί μόνο να προχωρήσει σε ολοκληρωτική

¹⁷ ΦΕΚ 275 Α΄

¹⁸ ΦΕΚ 169 Α΄/1950

απαλλοτριώσή του, με αποτέλεσμα τα χρήματα για απαλλοτριώσεις σχεδόν ποτέ να μην επαρκούν. Το Ταμείο Απαλλοτριώσεων και Αρχαιολογικών Πόρων δεν έχει νομική δυνατότητα για τα μετά του 1830 κτίσματα, και οι ιδιοκτήτες αφήνουν αξιόλογα κτίρια να καταρρέουν. Τέλος, πρέπει να σημειωθεί ότι ενώ το άρθρο 6 παράγραφος 2 του Ν.1469/50 δίνει τη δυνατότητα, με την έκδοση διαταγμάτων, να επεκταθεί η προστασία του Ν.5351/32 στα αντικείμενα ρυθμίσεως του Ν1469/50, δεν έχουν εκδοθεί τέτοια διατάγματα.

Αυτοί οι νόμοι - αρμόδιο για την εφαρμογή των οποίων είναι το Υπουργείο Πολιτισμού - αν και ισχύουν μέχρι σήμερα, έχουν περιορισμένο αντικείμενο και περιεχόμενο, διότι αποσκοπούν κυρίως στη μουσειακή προστασία του αξιόλογου κτιρίου και δεν προβλέπουν τη δυνατότητα επέμβασης στον περιβάλλοντα Χώρο σε ιστορικά ή πολεοδομικά σύνολα ή παραδοσιακούς οικισμούς οι οποίοι προστατεύονταν μόνο μέσω του αρχιτεκτονικού ελέγχου των κελυφών.

Για την προστασία των Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς

Στις 28/6/2002 εκδίδεται ο νόμος Ν.3028 "Για την προστασία των Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς." ¹⁹

Στόχος του είναι η κάλυψη των επιταγών του Συντάγματος 1975/1986/2001, των διεθνών, υποχρεώσεων της χώρας, η ενσωμάτωση των πλέον σημαντικών κρίσεων και ρυθμίσεων της νομολογίας του ΣτΕ, το οποίο με ρηξικέλευθες κρίσεις, διεύρυνε το αντικείμενο και το περιεχόμενο της προστασίας και τέλος, ο εκσυγχρονισμός και η συστηματοποίηση της νομοθεσίας για την πολιτιστική κληρονομιά. ²⁰

Τα σημαντικότερα στοιχεία που εισάγονται, είναι τα ακόλουθα:

α. Διευρύνεται το αντικείμενο της πολιτιστικής κληρονομιάς και καλύπτεται το σύνολο των πολιτιστικών αγαθών, υλικών και άυλων, (πανηγύρια, τραγούδια), που βρίσκονται

¹⁹ ΦΕΚ 153 Α

²⁰ Μανουκιάν Αικατερίνη «Το νομικό πλαίσιο για την προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς στην Ελλάδα», Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Πειραιά, Σχολή Τεχνολογικών Εφαρμογών, Τμήμα Πολιτικών Δομικών Έργων, Πειραιάς 2005-2005, σελ.116-119.

στην ελληνική επικράτεια Περιλαμβάνονται και μνημεία άλλων πολιτισμών και λαών που έχουν σημασία για την ελληνική πολιτιστική κληρονομιά.

Ως προστατευτέα αντικείμενα θεωρούνται, τόσο τα μεμονωμένα αγαθά, και αν είναι ακίνητα και ο περιβάλλον χώρος τους, όσο και τα σύνολα. Διακρίνονται τα πολιτιστικά αγαθά σε κινητά και ακίνητα, αρχαία - από τους αρχαιότετους χρόνους μέχρι το 1830 - και νεότερα από τότε μέχρι σήμερα -, με διαφορετικές ρυθμίσεις για την κάθε κατηγορία.

Ειδικότερα, εν δυνάμει διατηρητέα θεωρούνται τα κτίρια τα οποία έχουν συμπληρώσει 100 χρόνια ζωής.

β. Θεσμοθετείται το Εθνικό Αρχείο Μνημείων για την καταγραφή σε αυτό, όλων των αξιόλογων μνημείων.

Στα πλαίσια της εντάξεως των μνημείων στο χώρο για την προστασία τους, αλλά και εκείνης των πολιτών, προβλέπεται ότι οι προστατευόμενοι τόποι, οι αρχαιολογικοί χώροι, όπως και οι ιστορικοί τόποι, πρέπει να οριοθετηθούν, μέσα σε τακτό διάστημα, προκειμένου να συνταχθεί αρχαιολογικός χάρτης της Ελλάδας. Προσωρινός πρέπει να οριοθετούνται από τα πολεοδομικά σχέδια (ΓΠΣ ΣΧΟΟΑΠ).

γ. Ρυθμίζονται τα της ιδιοκτησίας και κατοχής των μνημείων σε νέα βάση, όπως επίσης, η διακίνηση και ανταλλαγή των πολιτιστικών αγαθών σε ξένες χώρες.

δ. Εισάγονται διαδικασίες διαφάνειας, όσον αφορά τις ανασκαφές, τις δημοσιεύσεις που αυτές προκαλούν, όπως και την εξασφάλιση της έρευνας.

ε. Επιδιώκεται η αναβάθμιση του ρόλου των μουσείων και προβλέπεται η συγκρότηση Συμβουλίου των μουσείων για τη χάραξη μουσειακής πολιτικής

στ. Τέλος στον νόμο αυτόν περιλαμβάνονται και άλλες σημαντικές ρυθμίσεις, από τις οποίες πρέπει να επισημανθούν εκείνες που καθιερώνουν νέα ειδικά ποινικά αδικήματα σε σχέση με τα στοιχεία της πολιτιστικής κληρονομιάς.²¹

²¹ ν. 3028/2002 (Φ.Ε.Κ. 153/Α/28.6.2002) «Για την προστασία των Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς»

" Περὶ χαρακτηρισμοῦ ὡς Παραδοσιακῶν Οἰκισμῶν τινῶν τοῦ Κράτους καὶ καθορισμοῦ τῶν ὁρῶν καὶ περιορισμῶν δομῆσεως τῶν οἰκοπέδων αὐτῶν"

Στις 13 Νοεμβρίου 1978 ἐκδίδεται Προεδρικό Διάταγμα "Περὶ χαρακτηρισμοῦ ὡς Παραδοσιακῶν Οἰκισμῶν τινῶν τοῦ Κράτους καὶ καθορισμοῦ τῶν ὁρῶν καὶ περιορισμῶν δομῆσεως τῶν οἰκοπέδων αὐτῶν"

Στο ἀρθρο 1 τοῦ Π.Δ. γίνεται ὁ χαρακτηρισμὸς 411 οἰκισμῶν ὡς παραδοσιακῶν σε 12 περιφέρειες σε ὅλη τὴ χώρα, ἐνῶ στα ἐπόμενα ἀρθρα καθορίζονται οἱ ὅροι δομῆσεως, ἡ σύνθεση καὶ διάταξη τῶν κτιρίων, τὰ μορφολογικὰ στοιχεῖα αὐτῶν, οἱ ἐπιτρεπόμενες χρήσεις καὶ παρεκκλίσεις αὐτῶν καθὼς καὶ ὀρισμένες εἰδικές καὶ γενικές διατάξεις. Ἐνῶ ἐπιβάλλεται ὁ ἐλεγχος ἀπὸ τὶς Ἐπιτροπές Ἐνασκήσεως Ἀρχιτεκτονικοῦ Ἐλέγχου.

Οἱ ὅροι δόμησης εἶναι: γιὰ οἰκόπεδα κεντρικῶν περιοχῶν κάλυψη 80% καὶ ΣΔ 0,8, γιὰ τὰ υπόλοιπα κάλυψη 50% καὶ ΣΔ 0,5. Αὐτοὶ ἴσχυσαν μέχρι τὴ δημοσίευση τοῦ ΠΔ τῆς 23-02-1987 (προβλέπει γενικὴ κάλυψη 70%, ΣΔ 1,6 γιὰ οἰκόπεδα μέχρι 100τμ, 0,8 γιὰ τὰ μέχρι 200τμ καὶ 0,6 γιὰ τὰ μέχρι 300τμ), ταυτόχρονα με τὴ δημοσίευση τοῦ οἰοῦ ἐγινε ἀναστολή τῶν οἰκοδομικῶν ἐργασιῶν στοὺς παραδοσιακοὺς οἰκισμοὺς, ἀρα οἱ ὅροι οὐσιαστικά δὲν ἐφαρμόστηκαν. Ἡ ἀναστολή τελείωσε με τὴ δημοσίευση τοῦ ΠΔ τῆς 02-06-1989.

Ἐπιπλέον ὑπάρχουν Νομοθεσίες ποὺ καθορίζουν:

>>>>Τὸν τρόπο καθορισμοῦ ορίων οἰκισμῶν τῆς χώρας μέχρι 2000 κατοίκους, οἱ κατηγορίες αὐτῶν καὶ ὁ τρόπος καθορισμοῦ τῶν ορίων καὶ τῶν ὁρῶν δόμησης καθορίζονται ἀπὸ τὰ ΠΔ 181Δ 414Δ ποὺ ἐκδόθηκαν τὸ 1985.

>>>>Τὸ Καθορισμὸ ζώνης οἰκιστικοῦ ἐλέγχου κατωτάτου ορίου κατάτμησης καὶ λοιπῶν ὁρῶν καὶ περιορισμῶν δόμησης στὴν ἐκτὸς ἐγκεκριμένου σχεδίου καὶ ἐκτὸς ορίων οἰκισμῶν παλαιότερων τοῦ 1923 ποὺ ὀρίστηκε ἀπὸ ΠΔ τὸν Μάρτιο τοῦ 1990.

>>>>Διατήρηση, ἐπισκευή ἀνακατασκευὴ ἀρχιτεκτονικῶν καλλιτεχνικῶν καὶ στατικῶν στοιχείων διατηρητέων κτιρίων ποὺ δημοσιεύτηκε στὶς 28 Ἀπριλίου τοῦ 1988 ἀπὸ τὸ ΠΔ15

>>>> Νόμοι σχετικά με την Μεταφορά συντελεστή Δόμησης

α. Περί καθορισμού ανωτάτου ορίου συντελεστού δομήσεως, εισαγωγής του θεσμού μεταφοράς συντελεστού δομήσεως και έτερων τινών διαρρυθμίσεων της πολεοδομικής νομοθεσίας, με το νόμο Ν880 του 1979.

β. μεταφορά συντελεστή Δόμησης και άλλες διατάξεις με το νόμο Ν2300 του 1995

γ. μεταφορά συντελεστή δόμησης και ρύθμισης άλλων θεμάτων αρμοδιότητος υπουργείου περιβάλλοντος, χωροταξίας και δημοσίων έργων με το νόμο 3044 του 200235

Γενικός Οικοδομικός Κανονισμός 2000 (ΓΟΚ 2000)

Ο Νόμος 2831 τροποποίηση ΓΟΚ όπως ισχύει από 13.06.2000 σύμφωνα με τα κίνητρα του Ν1512/1985 για τη χρήση συστημάτων ήπιων μορφών Ενέργειας στα κτίρια, τις νέες απαιτήσεις για την κίνηση ΑΜΕΑ, τις δεσμεύσεις απέναντι στην ΕΕ, και τις διεθνείς συμβάσεις για την προστασία και την ανάδειξη της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς, όπως αυτή της Γρανάδας.

Στα πλαίσια αυτά, το αντικείμενο της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς διευρύνεται περιλαμβάνοντας και νέα προστατευτέα στοιχεία, όπως είναι οι φυσικοί σχηματισμοί ανθρωπογενούς χαρακτήρα, τα μεμονωμένα στοιχεία (κρήνες, πλακόστρωτα, χρήσεις, κ.α.).

Στον τελευταίο ΓΟΚ, «ακίνητα ή στοιχεία αρχιτεκτονικής ή φυσικής κληρονομιάς» ορίζονται οικισμοί ή τμήματα πόλεων ή οικισμών ή αυτοτελή οικιστικά σύνολα εντός οικισμών, κτίρια ή συγκροτήματα κτιρίων ή στοιχεία του άμεσου φυσικού ή ανθρωπογενούς περιβάλλοντός τους, ιδίως αυλές, κήποι, θυρώματα, κρήνες, στοιχεία πολεοδομικού εξοπλισμού, αστικού ή αγροτικού ή δικτύων ιδίως πλατείες, κρήνες, διαβατικά, λιθόστρωτα και γέφυρες, τα οποία παρουσιάζουν ιδιαίτερο ιστορικό, κοινωνικό, αρχιτεκτονικό, πολεοδομικό, επιστημονικό και αισθητικό ενδιαφέρον.

Στα ακίνητα αγαθά φυσικής κληρονομιάς Περιλαμβάνονται και χώροι, τόποι, τοπία ιδιαίτερου κάλλους και φυσικοί σχηματισμοί ιδίως βράχια, λόφοι, ρεματιές και δενδροστοιχίες που συνοδεύουν ή περιβάλλουν αγαθά αρχιτεκτονικής κληρονομιάς. Με Υπ. Απ. γίνεται ο χαρακτηρισμός και καθορίζονται ειδικοί όροι προστασίας και περιορισμοί δόμησης κατά παρέκκλιση του ΓΟΚ. Μέχρι τη δημοσίευση της απόφασης, απαγορεύεται κάθε επέμβαση. Καθορίζεται η διαδικασία άδειας δόμησης σε όμορα κτίρια. Επιβάλλεται η ανακατασκευή διατηρητέων κτιρίων που έχουν καταστραφεί από βία ή βλάβη ή βρίσκονται σε ερείπια.

1.2.5 Κυρώσεις Ευρωπαϊκών Διεθνών Συμβάσεων

- α.** Περί κυρώσεως της υπογραφείσης Διεθνούς Συμβάσεως δια την προστασία της Παγκοσμίου Πολιτιστικής και Φυσικής κληρονομιάς
- β.** κύρωση της σύμβασης για την προστασία της αρχαιολογικής κληρονομιάς της Ευρώπης
- γ.** κύρωση της Ευρωπαϊκής σύμβασης για την προστασία της αρχαιολογικής κληρονομιάς (αναθεωρημένη)
- δ.** κύρωση του Δεύτερου Πρωτοκόλλου στη Σύμβαση της Χάγης του 1954 για τη προστασία των πολιτιστικών αγαθών σε περίπτωση ένοπλης σύρραξης.

1.2.6 Φορείς και Τρόποι λειτουργίας τους

Υπουργείο Πολιτισμού και Επιστημών

α. Ίδρυση του Υπουργείου Πολιτισμού και Επιστημών

Το 1971 ιδρύεται το Υπουργείο Πολιτισμού και Επιστημών ως αυτοτελές και η Αρχαιολογική Υπηρεσία εντάσσεται σ' αυτό με το ΝΔ55/1972. Μέχρι τότε οι σχετικές υπηρεσίες ήταν στο Υπ. Προεδρίας και πριν από το 1960 στο Υπ. Παιδείας.

β. Περί Οργανισμού του Υπουργείου Πολιτισμού και Επιστημών

Στις 17 Οκτωβρίου 1977 εκδίδεται το 941 Προεδρικό Διάταγμα "Περί Οργανισμού του Υπουργείου Πολιτισμού και Επιστημών. Σε αυτό το Π.Δ. καθορίζεται η διάρθρωση των υπηρεσιών και ειδικότερα της Γενικής Διεύθυνσης Αρχαιοτήτων και Αναστήλωσης η οποία, όπως αναφέρεται, απαρτίζεται από τις ακόλουθες Υπηρεσίες, Διευθύνσεις και Τμήματα:

1. Υπηρεσία αναστήλωσης
2. Διεύθυνση Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων
3. Διεύθυνση Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Μνημείων
4. Διεύθυνση Αρχείου Μνημείων και Δημοσιευμάτων
5. Διεύθυνση Συντηρήσεως Αρχαιοτήτων
6. Τμήμα Απαλλοτριώσεων
7. Γραμματεία Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου

Ακόμα καθορίζονται Περιφερειακές Υπηρεσίες, οι οποίες είναι:

1. 25 Εφορείες Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων
2. 13 Εφορείες Βυζαντινών Αρχαιοτήτων
3. 7 Εφορείες Νεωτέρων Μνημείων

γ. Περί μεταβιβάσεως αρμοδιοτήτων στις περιφερειακές υπηρεσίες αρμοδιότητος Γενικής Διευθύνσεως πολιτιστικής Αναπτύξεως του Υπουργείου Πολιτισμού κ' Επιστημών.

>Περί συστάσεως Υπουργείου Χωροταξίας, Οικισμού, Περιβάλλοντος

Στο Νόμο 1032 «περί συστάσεως Υπουργείου Χωροταξίας, Οικισμού, Περιβάλλοντος»⁴⁶, συγκεντρώθηκαν οι σχετικές αρμοδιότητες στο Υπουργείο και στις αποκεντρωμένες υπηρεσίες του και συγκροτήθηκαν τα Συμβούλια Χωροταξίας Οικισμού Περιβάλλοντος (ΣΧΟΠ) ως γνωμοδοτικά όργανα του Υπουργού ή του αρμόδιου περιφερειακού οργάνου. Εντάχθηκε και η Διεύθυνση Παραδοσιακών Οικισμών. Διατηρεί ως μέσο σχεδιασμού το ρυμοτομικό σχέδιο (οι γενικές διατάξεις για τα ρυμοτομικά με το ΝΔ 1262/1972 εδώ υπάρχει ο όρος «χρήση γης» ως πολεοδομική έννοια, ο Ν947/1979 ουσιαστικά καταργεί τα ΡΣ).

Το 1981 συστήθηκε μια ειδική επιτροπή που εντόπισε και κατέγραψε όλα τα προβλήματα τα σχετικά με την πολιτική προστασίας που είχε μέχρι τότε ακολουθηθεί, με σκοπό να διαμορφωθούν προτάσεις για τη σωστή αντιμετώπιση του προβλήματος. Οι προτάσεις της επιτροπής αφορούσαν στην οργάνωση Φορέα Προστασίας Παραδοσιακών Οικισμών, στη μεθοδολογία τεκμηρίωσης, χαρακτηρισμού και προστασίας, και στη θέσπιση κινήτρων και αντικινήτρων καθώς και των απαραίτητων μέτρων προστασίας. Στη συνέχεια, συντάχθηκε ένα Μεθοδολογικό Διάγραμμα Εργασιών Τεκμηρίωσης Παραδοσιακών Οικισμών.

Επιτροπές Ενάσκησης Αρχιτεκτονικού Ελέγχου.

Το 1975 συστήνονται Επιτροπές Ενάσκησης Αρχιτεκτονικού Ελέγχου από το Υπουργείο Δημοσίων Έργων, οι οποίες ελέγχουν με βάση τον ΓΟΚ 1973 τα σχέδια που τους αποστέλλονται από τις πολεοδομικές υπηρεσίες. Ειδικά για τους παραδοσιακούς οικισμούς, ο έλεγχος εκτελείται σε κάθε έργο

Ανακατανομή των αρμοδιοτήτων του Υπουργείου Πολιτισμού και Επιστημών Και του Υπουργείου Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος

Στις 30 Απριλίου 1984 εκδίδεται το Π.Δ. 161 για την "ανακατανομή των αρμοδιοτήτων του Υπουργείου Πολιτισμού και Επιστημών και του Υπουργείου Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος,,

Με αυτό το διάταγμα μεταφέρονται από το Υπουργείο Πολιτισμού και Επιστημών στο ΧΟΠ οι ακόλουθες αρμοδιότητες:

1. Ο χαρακτηρισμός τόπων που παρουσιάζουν ιδιαίτερο φυσικό κάλλος.
2. Η έγκριση για ανέγερση οικοδομημάτων σε τόπους που χαρακτηρίζονται ως ιδιαίτερου φυσικού κάλλους.
3. Η προστασία των τόπων που χαρακτηρίζονται ή έχουν ήδη χαρακτηριστεί από το ΥΠΕ ως ιστορικοί καθώς και η έγκριση για εκτέλεση οποιουδήποτε έργου σ' αυτούς τους τόπους. Όπου απαιτείται απλή ή σύμφωνη γνώμη του Αρχαιολογικού συμβουλίου, μεταφέρεται στις ΕΠΑΕ.

Τοπική και Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση

α. Τροποποίηση και συμπλήρωση διατάξεων της δημοτικής και κοινοτικής νομοθεσίας για την ενίσχυση της Αποκέντρωσης και την ενδυνάμωση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης

Λίγο αργότερα, στο Ν 1416/84 και συγκεκριμένα στο άρθρο 16 ορίζονται οι αρμοδιότητες της τοπικής αυτοδιοίκησης και μέσα σε αυτές αναφέρεται ότι "αναλαμβάνει την επισκευή και συντήρηση παραδοσιακών ή ιστορικών κτιρίων που παραχωρούνται από δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς ή φυσικά πρόσωπα, για να χρησιμοποιηθούν για κοινωνικές και πολιτιστικές λειτουργίες και σε συνεργασία με τους αρμόδιους δημόσιους φορείς να συντηρεί και να φροντίζει τη λειτουργία αρχαιολογικών και ιστορικών χώρων της περιοχής.

β. Ίδρυση Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης τροποποίηση διατάξεων για την πρωτοβάθμια αυτοδιοίκηση και την περιφέρεια και άλλες διατάξεις

Ο Νόμος 2218 «Ίδρυση Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης τροποποίηση διατάξεων για την πρωτοβάθμια αυτοδιοίκηση και την περιφέρεια και άλλες διατάξεις»⁵⁰, χορηγεί ευρύτατες πολεοδομικές αρμοδιότητες εντός της περιφέρειας στους αιρετούς νομάρχες.

Στο Ελληνικό νομικό πλαίσιο υπάρχουν αναπτυξιακοί νόμοι περί:

α. Περί τουριστικών καταλυμάτων εντός παραδοσιακών κτισμάτων

Στις 24 Ιανουαρίου 1979 ένα νέο Π.Δ. έρχεται να θεσπίσει τους όρους ύπαρξης τουριστικών καταλυμάτων σε παραδοσιακά κτίσματα. Πρόκειται για το Π.Δ. 33 με τίτλο "Περί τουριστικών καταλυμάτων εντός παραδοσιακών κτισμάτων"

Κριτήρια για την έγκριση της καταλληλότητας του κτιρίου αποτελούν:

>Η αρχιτεκτονική αξία του κτιρίου.

>Η σκοπιμότητα δημιουργίας της συγκεκριμένης εγκατάστασης στην περιοχή αυτή.

>Η ύπαρξη σχετικής πρόβλεψης στο Πρόγραμμα Τουριστικής Ανάπτυξης που ισχύει κάθε φορά.

>Η σκοπιμότητα διάσωσης του κτιρίου μέσω της μετατροπής του σε τουριστική εγκατάσταση.

>Οι ανάγκες της περιφερειακής ανάπτυξης.

β. Για την παροχή κινήτρων ενίσχυσης της οικονομικής και περιφερειακής ανάπτυξης της χώρας και τροποποίηση των συναφών διατάξεων

Στις 16 Ιουνίου 1982 ο Νόμος 1262 «για την παροχή κινήτρων ενίσχυσης της οικονομικής και περιφερειακής ανάπτυξης της χώρας και τροποποίηση των συναφών διατάξεων» .

Ως παραγωγική επένδυση θεωρούνται μεταξύ άλλων και οι δαπάνες επισκευής, αποκατάστασης, μετατροπής διατηρητέων παραδοσιακών οικιών ή κτιρίων σε ξενώνες ή ξενοδοχειακές μονάδες, ανεξάρτητα αν βρίσκονται εντός ή εκτός οικισμών που χαρακτηρίζονται ως παραδοσιακοί. Η ανακαίνιση παραδοσιακού χαρακτήρα ξενοδοχειακών μονάδων που κρίνονται διατηρητέες και προστατεύονται από ειδικό νομικό καθεστώς όρων δόμησης. Οι δαπάνες ανακαίνισης διατηρητέων παραδοσιακών ή ιστορικών κτιρίων από ΟΤΑ με σκοπό τη μετατροπή τους σε αναγκαίους χώρους κοινωνικών και πολιτιστικών λειτουργιών.

γ. Για τον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη και άλλες διατάξεις

δ. Κίνητρα ιδιωτικών επενδύσεων για την οικονομική ανάπτυξη και την περιφερειακή σύγκλιση

Επιπλέον υπάρχουν ολυμπιακοί νόμοι στο Ελληνικό νομικό πλαίσιο περί:

α. θέματα προετοιμασίας Ολυμπιακών Αγώνων 2004 και άλλες διατάξεις

>Νόμος 2833/2000 >ν2947/2001 και 3057/2002

β. Θέματα Ολυμπιακής Φιλοξενίας, έργων ολυμπιακής υποδομής και άλλες διατάξεις.

2.Η ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

2.1.ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΣΤΗ ΜΕΓΑΛΗ ΒΡΕΤΑΝΙΑ

2.1.1. Αντικείμενο προστασίας

Το κράτος της Μεγάλης Βρετανίας μεριμνά προς τη φροντίδα και τη προστασία του ιστορικού περιβάλλοντος τόσο για το παρόν όσο και για τη μεταβίβαση στις επόμενες γενεές. Για να μπορέσει να πετύχει αυτό το στόχο έχει επικεντρωθεί κυρίως σε δύο βασικές παραμέτρους: Η πρώτη παράμετρος είναι ότι ο τρόπος διαχείρισης του ιστορικού περιβάλλοντος θα πρέπει να γίνεται με βάση τόσο το τοπικό όσο και το εθνικό επίπεδο. Επιπλέον, στη διαχείριση του θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη, εκτός από τους πολιτιστικούς, οι κοινωνικοί, οικονομικοί και περιβαλλοντικοί παράγοντες.

Η δεύτερη παράμετρος είναι ότι έχει αναπτύξει ένα θεσμικό πλαίσιο σχετικό με το αντικείμενο, το οποίο όμως σε συνάρτηση με τους παραπάνω παράγοντες, ενισχύει κυρίως τη διαχείριση του ιστορικού περιβάλλοντος και έχει τη δυνατότητα αλλαγών.

Στη Μεγάλη Βρετανία ως πολιτιστική κληρονομιά ορίζονται τα διατηρητέα κτίρια και τα ιστορικά κέντρα των πόλεων της χώρας αλλά επίσης και τα ρωμαϊκά και προϊστορικά μνημεία, τα κάστρα του Μεσαίωνα, τα πάρκα, οι ιστορικοί τόποι, κ.α. Πιο συγκεκριμένα, στη χώρα είναι επισήμως καταχωρημένα ως πολιτιστική κληρονομιά τα κάτωθι:

- 372.038 διατηρητέα κτίρια
- 19.717 οργανωμένα μνημεία
- 9.374 διατηρητέες περιοχές
- 1.587 πάρκα και κήποι

- 26 μνημεία χαρακτηρισμένα ως διεθνή πολιτιστική κληρονομιά από την UNESCO (16 στην Αγγλία, 4 στην Σκóτια, 2 στην Ουαλία, 1 στη Βόρεια Ιρλανδία και 4 σε υπερατλαντικές κτήσεις)

Ποια είναι όμως τα διατηρητέα κτίρια και περιοχές; Η νομοθεσία της Μεγάλης Βρετανίας ορίζει ως διατηρητέα κτίρια όχι μόνο τα οικοδομήματα αλλά και άλλες κατασκευές όπως φράχτες, τηλεφωνικοί θάλαμοι, κα., τα οποία παρουσιάζουν ιστορικό ή αρχιτεκτονικό ενδιαφέρον.

Τα οικοδομήματα γενικότερα μπορεί να εντάσσονται σε μία ευρύτερη διατηρητέα περιοχή ή να βρίσκονται αυτόνομα τοποθετημένα κάπου αλλού. Από τη στιγμή λοιπόν που τα κτίρια αυτά θα εγγραφούν στους σχετικούς καταλόγους, τόσο της κεντρικής διοίκησης που συγκεντρώνει τα στοιχεία των ιστορικών περιβαλλόντων όσο και της τοπικής αυτοδιοίκησης, αποκαλούνται «listed», καταχωρημένα δηλαδή, και για να προβεί κάποιος σε οποιαδήποτε εργασία σε αυτά, πρέπει να λάβει ειδική άδεια ανάλογη με τις ειδικές προϋποθέσεις παρέμβασης που υπάρχουν για κάθε κατηγορία κτιρίου.

Ως διατηρητέες περιοχές χαρακτηρίζονται οι περιοχές που και αυτές έχουν κάποιο ιστορικό και αρχιτεκτονικό ενδιαφέρον και των οποίων ο γενικότερος και μορφολογικός χαρακτήρας πρέπει τόσο να διατηρηθεί όσο και να τονισθεί. Αντίθετα, από τα κτίρια που μπορεί να καταστρέψουν το αρχιτεκτονικό ύφος, στις περιοχές δεν απαγορεύονται οι αλλαγές. Αντιθέτως, το κράτος της Μεγάλης Βρετανίας θεωρεί ότι «Το ιστορικό περιβάλλον υπόκειται σε συνεχείς αλλαγές. Αυτό δεν πρέπει να μας ανησυχεί, γιατί χωρίς αλλαγή δεν δημιουργείται ιστορία. Πρέπει όμως να μπορέσουμε να διαχειριστούμε τις αλλαγές με ευφυή τρόπο». Αυτό δεν σημαίνει ότι δεν υπάρχουν περιορισμοί στις διατηρητέες περιοχές. Οι σχεδιαστικοί κανονισμοί και οι κατεδαφίσεις ελέγχονται αυστηρά και πάντα με γνώμονα το συμφέρον της περιοχής.²²

²² Κωστάκη Ιουλία «Η προστασία και η διαχείριση των διατηρητέων κτιρίων και ιστορικών κέντρων στη Μ. Βρετανία» στο Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης- Ινστιτούτο Επιμόρφωσης «Αρχιτεκτονική κληρονομιά- Ιστορικά κέντρα πόλεων», Ξάνθη, Οκτώβριος –Νοέμβριος 2007, σελ.3-11.

2.1. 2. Διαδικασίες κήρυξης

Οι διαδικασίες για να χαρακτηριστεί ένα κτίριο διατηρητέο δεν είναι ιδιαίτερα απλή. Καταρχήν, οι λόγοι επιλογής ενός κτιρίου είναι πολλοί και διαφορετικοί. Όπως έχουμε ήδη αναφέρει ένα στοιχείο είναι το αρχιτεκτονικό ενδιαφέρον, δηλαδή αν ένα κτίριο παρουσιάζει κάτι ιδιαίτερο, όπως στοιχεία διακόσμησης ή χειροποίητες κατασκευές, ή αποτελεί σαν οίκημα πρότυπο ενός συγκεκριμένου οικοδομικού τύπου. Σαν διατηρητέα χαρακτηρίζονται επίσης και οικίες στις οποίες έχει συμβεί κάποιο ιστορικό γεγονός ή διέμενε κάποια σημαντική προσωπικότητα.

Χωρίς κριτήρια όπως τα παραπάνω χαρακτηρίζονται διατηρητέα όλα τα κτίρια που έχουν χτιστεί πριν το 1700 και θυμίζουν την αρχική τους μορφή όπως και τα περισσότερα της περιόδου 1700-1840. Από τη χρονική περίοδο 1840-1914 χαρακτηρίζονται διατηρητέα όσα κτίρια είναι καλής ποιότητας. Κτίρια του 20ου αιώνα χαρακτηρίζονται πολύ δύσκολα και πρέπει να είναι και αυτά πολύ καλής ποιότητας.

Από τη στιγμή που τα κτίρια θα επιλεγθούν εξετάζεται το αν διατηρούν κάποιο από τα τρία παρακάτω κριτήρια:

- A) Το κτίριο πρέπει να έχει κάποια στοιχεία αρχιτεκτονικού ή ιστορικού ενδιαφέροντος ή ένα από τα δύο
- B) Να υπάρχει ποιότητα στη κατασκευή του όπως για παράδειγμα τα υλικά που χρησιμοποιήθηκαν γι' αυτή
- Γ) Το κτίριο θα πρέπει να συμβάλει στην γενικότερη εικόνα που παρουσιάζει ο δρόμος που εμπεριέχεται και να μην φαντάζει ξένο ή παράταιρο

Αφού χαρακτηριστούν, τα κτίρια κατηγοριοποιούνται μετά από αξιολόγηση σε τρεις κατηγορίες ανάλογα με το βαθμό ενδιαφέροντος που παρουσιάζουν. Έπειτα καταχωρούνται σε ειδική λίστα με σκοπό να φροντίζονται και να προστατεύονται. Στην λίστα αυτή υπάρχουν καταχωρημένα περισσότερο από 390.000 κτίρια από τα οποία το 92% ανήκε στη κατηγορία του ειδικού ενδιαφέροντος.

Το τελικό χαρακτηρισμό του κτιρίου τον κάνει ο οργανισμός English Heritage είτε απευθείας, είτε μετά από αίτηση κάποιου ιδιώτη που έχει ένα τέτοιο κτίριο. Αν την αίτηση χαρακτηρισμού την υποβάλλει η τοπική αυτοδιοίκηση τότε το κτίριο μπορεί να υπαχθεί στην ειδική λίστα προσωρινά για 6 μήνες μέχρι να ολοκληρωθούν οι διαδικασίες. Αφού ληφθούν τα απαραίτητα δικαιολογητικά και εξεταστεί το θέμα σε βάθος ανάλογα με τη σοβαρότητα του, ο φάκελος κατατίθεται στο Secretary of State για τη τελική υπογραφή.

Όταν υπάρχει αμφιβολία για ένα κτίριο και για αποφεύγονται τα προβλήματα μπορεί να χορηγηθεί ένα ειδικό πιστοποιητικό εξαίρεσης (C.O.I.) το οποίο όμως σημαίνει ότι για πέντε χρόνια το κτίριο αυτό δεν μπορεί να υπαχθεί στη σχετική λίστα. Για να αποχαρακτηριστεί ένα κτίριο πρέπει ή να έχει υπάρξει λάθος στην αρχική εκτίμηση ή να υπάρξουν νέα στοιχεία κι νέα δεδομένα.²³

²³ Κωστάκη Ιουλία «Η προστασία και η διαχείριση των διατηρητέων κτιρίων και ιστορικών κέντρων στη Μ. Βρετανία» στο Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης- Ινστιτούτο Επιμόρφωσης «Αρχιτεκτονική κληρονομιά- Ιστορικά κέντρα πόλεων», Ξάνθη, Οκτώβριος –Νοέμβριος 2007, σελ.3-11.

2.1.3. Βασικοί νόμοι

Στην Αγγλία και στην Ουαλία, οι κύριες νομικές απαιτήσεις που επηρεάζουν την διατήρηση των ιστορικών κτιρίων και των περιοχών που είναι καταγεγραμμένες, βρίσκονται στο «Σχέδιο Δράσης» του 1990. Στη Σκωτία υπάρχει ένα παρόμοιο σχέδιο δράσης που διαμορφώθηκε όμως το 1997.

Αυτά τα δύο σχέδια είναι συμπληρωματικά στις διάφορες κυβερνητικές οδηγίες και εμπεριέχονται στην αγγλική «Σχεδιαστική κυβερνητική οδηγία Νο 15: Σχεδιασμός και το ιστορικό περιβάλλον». Η παραπάνω οδηγία είναι γνωστή ως PPG15 και συνδυάζεται με την οδηγία PPG16 η οποία καλύπτει την αρχαιολογία και επανεκδόθηκε σε νέα μορφή από το γραφείο του αντιπρόεδρου της κυβέρνησεως.

Οι αντίστοιχες οδηγίες στην Ουαλία είναι οι εγκύκλιοι 61/96 και 1/9 του «Σχεδιασμού για το Ιστορικό Περιβάλλον» και στη Σκωτία είναι το «Μνημόνιο για Οδηγίες των Καταχωρημένων Κτιρίων και Διατηρητέων Περιοχών». Αυτά τα έγγραφα καθοδηγούν τις τοπικές αρχές σχεδιασμού στη λήψη αποφάσεων και χρησιμοποιούνται για την ερμηνεία των νόμων σχεδιασμού.

Οι αιτούντες επίσης πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους τις πολιτικές που γίνονται από τις αρμόδιες τοπικές αρχές. Με σκοπό τη διάκριση των περιοχών που απαιτείται προστασία, όλα τα ιστορικά κτίρια υπόκεινται στη νομοθεσία του «Σχεδίου Δράσης των Πόλεων και Περιοχών» καθώς επίσης και στους «Κανονισμούς Δόμησης».²⁴

²⁴ Jonathan Taylor «Heritage protection in brief» στο <http://www.buildingconservation.com/articles/heritageprot/heritageprot.htm>

2.1. 4. Φορείς

Οι δύο κύριοι φορείς που ασχολούνται με τη προστασία και τη διαχείριση της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς στη Μεγάλη Βρετανία είναι δύο: η κεντρική διοίκηση και η τοπική αυτοδιοίκηση. Στη κεντρική διοίκηση το κύριο τμήμα που φέρει τις περισσότερες αρμοδιότητες για να καθορίζονται ποια είναι διατηρητέα αλλά και να εφαρμόζει τη νομοθεσία περί του αντικειμένου, είναι το Τμήμα Πολιτισμού, Επικοινωνίας και Αθλητισμού (DCMS). Η νομοθεσία της Μεγάλης Βρετανίας έχει εξουσιοδοτήσει το τμήμα να επιτελεί το έργο του αλλά και να παρεμβαίνει προς το έργο της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Το τμήμα υποστηρίζεται και συνεργάζεται από άλλους δύο φορείς οι οποίοι είναι ο οργανισμός English Heritage (E.H.) και το ειδικό χρηματοδοτικό ταμείο Heritage Lottery Fund (H.L.F.) το οποίο θα αναλύσουμε παρακάτω. Ο οργανισμός English Heritage προτείνει κυρίως ποια μέτρα πρέπει να λαμβάνονται για τη προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς καθώς επίσης και ποια πρέπει να υπάγονται στους καταλόγους της. Έχει προβλεφτεί ότι οι αρμοδιότητες του θα αυξηθούν μελλοντικά και ήδη από το 2005 έχει προστεθεί στις λειτουργίες του η οργάνωση του συστήματος καταγραφής των διατηρητέων.

Σε επίπεδο τοπικής αυτοδιοίκησης υπάρχει ανεξάρτητη λειτουργία αλλά βάση του εθνικού δικαίου από το παρελθόν και όχι βάση νομοθετικών ρυθμίσεων. Σε συνδυασμό με τον τρόπο που λειτουργούν οι τοπικές κοινωνίες αφού δίνει την ευκαιρία στους πολίτες τόσο να εκφράσουν τα προβλήματα τους όσο και να συμμετέχουν σε όλες τις διαδικασίες, έχει επιτευχθεί η λειτουργία με αποδοχή από τη κοινωνία αφού την ενημερώνει συνεχόμενα και με διαφάνεια προς το σκοπό αυτό.

Το 2006, δημιουργήθηκε σε επίπεδο τοπικής αυτοδιοίκησης, το Τμήμα των Κοινωνιών και Τοπικής Διοίκησης (DCLG) το οποίο ασχολείται με θέματα γενικότερα όπως η κοινωνική συνοχή, η ισότητα, κα., αλλά και πιο εξειδικευμένα σε τοπικό επίπεδο όπως οι κατοικίες, η αστική αναγέννηση, κ.α. Οι κύριες αρμοδιότητες του τμήματος είναι:

- ✓ Οι οικοδομικοί κανονισμοί
- ✓ Η οργάνωση των τοπικών κοινωνιών
- ✓ Αντοχή στη φωτιά και πυροπροστασία
- ✓ Θέματα κατοικίας
- ✓ Τοπική αυτοδιοίκηση
- ✓ Σχεδιασμός
- ✓ Αστική πολιτική
- ✓ Θέματα αστέγων
- ✓ Οργάνωση περιφερειών
- ✓ Θέματα κοινωνικής ισότητας, ποικιλομορφίας και συνοχής²⁵

²⁵ Κωστάκη Ιουλία «Η προστασία και η διαχείριση των διατηρητέων κτιρίων και ιστορικών κέντρων στη Μ. Βρετανία» στο Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης- Ινστιτούτο Επιμόρφωσης «Αρχιτεκτονική κληρονομιά- Ιστορικά κέντρα πόλεων», Ξάνθη, Οκτώβριος –Νοέμβριος 2007, σελ.3-11.

2.1. 5. Μέσα προστασίας

Αναφορικά με τα μέτρα προστασίας που λαμβάνονται για τα διατηρητέα κτίρια πρέπει πρώτα απ' όλα να αναφέρουμε ότι αφορά συνολικά το κτίριο. Οποιαδήποτε αλλαγή γίνει σε αυτό χωρίς ειδική άδεια επιφέρει οικονομική επιβάρυνση αλλά και επιπλέον και ποινικές ευθύνες. Ο ιδιοκτήτης έχει την υποχρέωση να φροντίζει το κτίριο, να το συντηρεί και να επιδιορθώνει τυχόν βλάβες. Αν ο ιδιοκτήτης είναι αμελής και δεν εκπληρώνει τις υποχρεώσεις του τότε ειδοποιείται εγγράφως μέσω της τοπικής αυτοδιοίκησης να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του οι οποίες και προσδιορίζονται και αν δεν το κάνει και πάλι το τελευταίο μέτρο είναι η απαλλοτρίωση του κτιρίου του. Οι αρχές μπορούν επίσης να επιτελέσουν οι ίδιες τις απαραίτητες εργασίες αλλά το κόστος θα το επιβαρυνθεί ο ιδιοκτήτης και εξαιρείται μόνο στην περίπτωση που αποδείξει ότι δεν έχει τους απαιτούμενους οικονομικούς πόρους.

Το Ηνωμένο Βασίλειο, μετά το 2003, προσπαθεί μέσω της επεξεργασίας νέων προτάσεων, να καλυτερεύσει το σύστημα προστασίας του. Με ειδική έκθεση του 2004 προτείνει άμεσα μέσα αλλά κάποια που τα αποτελέσματα τους θα διαφανούν στο μέλλον αφού πρώτα προηγηθεί η ανάλογη νομοθετική ρύθμιση. Ετοιμάζεται παράλληλα και μία Λευκή Βίβλος με τις εξής προτάσεις:

1. Όλα τα κτίρια, τα μνημεία και τα πάρκα να ανήκουν σε ένα ενιαίο μητρώο
2. Οι ξεχωριστές διατάξεις που ισχύουν αυτή τη στιγμή για κτίρια και μνημεία να ενοποιηθούν
3. Αναφορικά με το διαχειριστικό τομέα, προωθείται η σύμπραξη μεταξύ ιδιοκτητών, τοπικής αυτοδιοίκησης και του αρμόδιου οργανισμού, του English Heritage
4. Η αρμοδιότητα σχεδιασμού σε εθνικό επίπεδο να μεταφερθεί από το υπουργείο στο οποίο βρίσκεται τώρα στον οργανισμό English Heritage
5. Να δίνεται η ευκαιρία σε κάποιον που επιθυμεί να χαρακτηρίσει ή να αποχαρακτηρίσει την ιδιοκτησία του να προσφύγει επίσημα στις αρμόδιες αρχές
6. Νέος «overarching» καταστατικός προσδιορισμός για τα ιστορικά θέματα²⁶

²⁶ Κωστάκη Ιουλία «Η προστασία και η διαχείριση των διατηρητέων κτιρίων και ιστορικών κέντρων στη Μ. Βρετανία» στο Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης- Ινστιτούτο Επιμόρφωσης «Αρχιτεκτονική κληρονομιά- Ιστορικά κέντρα πόλεων», Ξάνθη, Οκτώβριος –Νοέμβριος 2007, σελ.3-11.

2.1.6. Χρηματοδότηση

Σε επίπεδο κρατικής χρηματοδότησης είναι αρμόδιο το ειδικό χρηματοδοτικό ταμείο Heritage Lottery Fund (H.L.F.). Το Κοινοβούλιο της Μεγάλης Βρετανίας το ίδρυσε το 1994 με σκοπό να χρηματοδοτεί τα σχέδια που θα ανέπτυσσαν τη τοπική, περιφερειακή και εθνική κληρονομιά του. Τα λεφτά που συγκεντρώνει το ταμείο προέρχονται από το National Lottery, κάτι ανάλογο με τον δικό μας ΟΠΑΠ που το 28% των χρημάτων που συγκεντρώνει διατίθενται για κάποιους τομείς, καθώς επίσης και χορηγήσεις διαφόρων οργανισμών. Το ταμείο αυτό είναι σχεδόν αυτόνομο αφού τόσο οι πολιτικές του όσο και η λήψη αποφάσεων του δεν ελέγχεται από κανέναν αλλά οφείλει να αναφέρεται και να ακολουθεί τις χρηματοοικονομικές οδηγίες του αρμόδιου κυβερνητικού τμήματος, του Τμήματος Πολιτισμού, Επικοινωνίας και Αθλητισμού (DCMS).

Εκτός από τη δημόσια χρηματοδότηση, μεγάλο ρόλο έχουν και οι ιδιώτες αφού σε πολλά κτίρια που τους ανήκουν, δεν εμπλέκεται ιδιοκτησιακά το κράτος άρα αυτοί επωμίζονται το οικονομικό κόστος της συντήρησης των κτιρίων. Ένα κτίριο όμως χαρακτηρισμένο ως πολιτιστικής αξίας και κληρονομιάς είναι κάτι που το όφελος του το απολαμβάνουν και άλλοι και επιβάλλεται να διατηρηθεί και το κράτος αναγνωρίζοντας αυτή τη ωφέλεια φροντίζει ώστε το οικονομικό βάρος να διανεμηθεί. Για να γίνει αυτό ώστε και οι ιδιοκτήτες να μην επιβαρυνθούν αλλά και να μην αποποιηθούν την ευθύνη της συντήρησης εγκαταλείποντας το κτίριο, το κράτος φροντίζει να λάβουν οικονομική βοήθεια μέσω επιχορηγήσεων, δανείων, ενημέρωσης και εμπλοκής με το αντικείμενο, παροχή δωρεάν τεχνικών συμβουλών και δωρεάν χορήγηση της ειδικής άδειας επισκευής. Επίσης, σε πολλά αστικά κέντρα έχουν δημιουργηθεί ειδικά ταμεία για τα διατηρητέα που σε συνδυασμό με δάνεια καλύπτουν τις ανάγκες των κτιρίων.²⁷

²⁷ Κωστάκη Ιουλία «Η προστασία και η διαχείριση των διατηρητέων κτιρίων και ιστορικών κέντρων στη Μ. Βρετανία» στο Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης- Ινστιτούτο Επιμόρφωσης «Αρχιτεκτονική κληρονομιά- Ιστορικά κέντρα πόλεων», Ξάνθη, Οκτώβριος –Νοέμβριος 2007, σελ.3-11.

2.1.7. Μητρώο

Έχουμε ήδη κάνει αναφορά για την ειδική λίστα στην οποία καταγράφονται όλα τα κτίρια και οι περιοχές που αποτελούν μέλος της πολιτιστικής κληρονομιάς της Μεγάλης Βρετανίας.

Σε αυτή τη λίστα υπάρχουν και κάποιες εξαιρέσεις που δεν καταχωρούνται όπως οι εκκλησίες, και αποκαλούνται «εκκλησιαστική εξαίρεση». Βέβαια, η εξαίρεση περιλαμβάνει τις εκκλησίες στις οποίες λειτουργεί ένα «εγκεκριμένο σύστημα ελέγχου».

Σε αυτή τη λίστα ή μητρώο καταχώρησης, κάθε κτίριο περιγράφεται εν συντομία. Η περιγραφή αυτή συνήθως αναφέρεται στην εξωτερική εμφάνιση του κτιρίου αλλά δεν αποτελεί ένα οδηγό κατανόησης των ιδιαίτερων στοιχείων του καθώς οι περισσότερες καταχωρήσεις γίνονται χωρίς αναλυτική μελέτη των κτιρίων. Υπάρχουν κάποιες αναφορές ότι στη λίστα έχουν καταχωρηθεί και κτίρια που έχουν κατασκευαστεί με ειδικά υλικά ώστε να δείχνουν παλαιά αλλά τέτοιες περιπτώσεις λάθους είναι εξαιρετικά σπάνιες και είναι ευρέως αποδεκτό ότι οι περισσότερες καταχωρήσεις είναι αξιόπιστες.²⁸²⁴

²⁸ Jonathan Taylor «Heritage protection in brief» στο <http://www.buildingconservation.com/articles/heritageprot/heritageprot.htm>

2.2.ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΣΤΗΝ ΓΑΛΛΙΑ

2.2.1. Αντικείμενο προστασίας

Στη Γαλλία μέρος της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς θεωρούνται:

- Τα κτίρια που είναι τοποθετημένα σε ορατά περιβάλλοντα περιοχών και θεωρούνται ιστορικά μνημεία
- Οι αγροτικές κατασκευές που έχουν αρχιτεκτονικό ή ιστορικό ενδιαφέρον
- Μικρά αστικά κτίρια που έχουν κατασκευαστεί από τον Μεσαίωνα μέχρι τον 19ο αιώνα
- Κτίρια που προστατεύονται ως αστικά αξιοθέατα σε ασφαλείς περιοχές
- Καταχωρημένα ιστορικά μνημεία
- Καταχωρημένα επιπρόσθετα κτίρια ή μνημεία που θεωρείται ότι είναι ενός συγκεκριμένου τύπου²⁹

²⁹ http://www.international.icomos.org/risk/world_report/2000/france1_2000.htm

2.2.2. Διαδικασίες κήρυξης

Στις περιπτώσεις των ιστορικών κτιρίων και των προστατευμένων περιοχών, γίνεται αρχικώς μία αίτηση στην αρμόδια κεντρική αρχή η οποία θα πρέπει να συμβουλευτεί την Ένωση Αρχιτεκτόνων της Γαλλίας (AAF), της οποίας τμήμα εδρεύει σε κάθε περιοχή. Αν θεωρηθεί αναγκαίο, την συνδιαλλαγή για το αν πρέπει να συμπεριληφθεί ή όχι το κτίριο ή η περιοχή, μπορεί να την κάνει και ο ίδιος ο δήμαρχος.

Η AAF έχει τέσσερις μήνες χρονικό περιθώριο να εξετάσει την αίτηση και μπορεί να φθάσει τους έξι μήνες για να λάβει μία απόφαση εφόσον θεωρηθεί ότι υπάρχει ανάγκη παρέμβασης της κεντρικής αρχής. Αν η AAF υπερβεί αυτό το χρονικό όριο, τότε οι κυβερνητικοί νόμοι δίνουν το δικαίωμα σε αυτόν που έχει κάνει την αίτηση να θεωρεί ότι υπάρχει σιωπηρή συναίνεση.

Είναι σχεδόν σίγουρο ότι μία αρνητική γνώμη εκ μέρους της AAF σημαίνει και αρνητική απάντηση στην αίτηση παρόλο το γεγονός ότι ο δήμαρχος έχει το δικαίωμα να υποβάλλει ένσταση αν θεωρήσει ότι το συγκεκριμένο κτίριο θα αναβαθμίσει την αξία της περιοχής του. Το ίδιο μπορεί να πράξει και αυτός που έχει κάνει την αίτηση.

Εάν η αίτηση εγκριθεί τότε επισυνάπτονται σε αυτή οι προϋποθέσεις και οι συνθήκες διατήρησης και προστασίας του κτιρίου.³⁰

³⁰ <http://www.french-property.com/guides/france/building/planning/applications/planning-decision>

2.2.3. Βασικοί νόμοι

Στη Γαλλία υπάρχουν νόμοι για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς γενικότερα και κάποιοι από αυτούς χρονολογούνται από το 1913. Ένας από τους βασικότερους είναι ο «Κώδικας Κληρονομιάς» που υπάρχει από το 1988 και αναφέρεται κυρίως στη προστασία των ιστορικών μνημείων, καλλιτεχνικών και αρχαιολογικών περιοχών αλλά και κτιρίων τόσο δημοσίων όσο και ιδιωτικών.

Η «Αρχαιολογική Νομοθεσία» του 1977 θέτει το νομικό πλαίσιο για παρεμβάσεις σε οτιδήποτε θεωρείται αρχαιολογικά σημαντικό από δρόμους μέχρι την ακίνητη περιουσία.

Για την αρχιτεκτονική πιο συγκεκριμένα, υπάρχει ο νόμος 77-2 της 3ης Ιανουαρίου 1977 ο οποίος καθορίζει τη δράση των αρχιτεκτόνων και τις κρατικές προϋποθέσεις. Για την αρχιτεκτονική κληρονομιά υπάρχουν οι εξής νόμοι:

1. Ο νόμος της 31ης Δεκεμβρίου 1913 για τα ιστορικά μνημεία που αποσαφηνίζει τα επίπεδα προστασίας, τις συνθήκες και τις διαδικασίες για διαφορετικούς τύπους προστασίας, ανάλογα με το είδος του κτιρίου καθώς και τις υποχρεώσεις των ιδιοκτητών για να καταχωρήσουν τα κτίρια τους ή τις περιοχές τους

2. Ο νόμος της 2ης Μαΐου 1930 ο οποίος είναι σχετικός με την προστασία των φυσικών μνημείων και περιοχών με ιστορική, επιστημονική, αισθητική κληρονομιά καθώς και με τα μέτρα που χρειάζονται για την προστασία τους

3. Ο νόμος 96-590 της 2ης Ιουλίου 1996 που σχετίζεται με το Ίδρυμα Κληρονομιάς, μία συνεργασία ανάμεσα στις τοπικές αρχές, τη κυβέρνηση και τους ιδιώτες για τη χρηματοδότηση των μη καταχωρημένων μνημείων.³¹

³¹ <http://www.culturalpolicies.net/web/france.php?aid=52>

2.2.4.Φορείς

Στην Γαλλία η συγκέντρωση των εγγράφων, τόσο των κανονισμών όσο και των νομικών, που διασφαλίζουν τις συνθήκες διατήρησης και προστασίας της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς γίνεται υπό την επίβλεψη του «Monument Conservation Office» (Γραφείου Διατήρησης Μνημείων).

Το Γραφείο Διατήρησης Μνημείων προσπαθεί να διασφαλίσει τη διατήρηση και προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς. Στις πιο πολλές περιπτώσεις όμως αυτό εξαρτάται από τους ιδιοκτήτες τους, οι οποίοι σε ποσοστό 63% είναι οι τοπικοί δήμοι, σε ποσοστό 28% ιδιώτες και σε ένα πολύ μικρό ποσοστό, μόλις 6%, το κράτος.³²

³² http://www.international.icomos.org/risk/world_report/2000/france1_2000.htm

2.2.5 Μέσα προστασίας

Η γαλλική κυβέρνηση από τη στιγμή που κάποιο από τα διατηρητέα κτίρια καταχωρηθεί, δεν επιτρέπει καμία κατεδάφιση ή έστω παρέμβαση σε αυτό χωρίς τη συγκατάθεση του Υπουργού Πολιτισμού ή των τοπικών αρχών της περιοχής. Επίσης, δεν επιτρέπει τη μεταφορά του σε άλλο ιδιοκτήτη ή των πώληση του χωρίς την ενημέρωση του Υπουργού Πολιτισμού.

Εκτός όμως από τη νομοθεσία για την προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς, η γαλλική κυβέρνηση και οι τοπικές αρχές της κάθε περιοχής δίνουν επιπλέον προνόμια στους ιδιοκτήτες για να τους κινητοποιήσουν. Σε επίπεδο φορολογίας, έχει δημιουργήσει το δικαίωμα κάποιων απαλλαγών, που σε πολλές περιπτώσεις φθάνει μέχρι το 100% του ποσού εάν οι ιδιοκτήτες επιτρέψουν την επίσκεψη του κοινού στις ιδιοκτησίες τους.

Οι ιδιωτικές πρωτοβουλίες που θα ενισχύσουν οικονομικά την προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς όπως θα δούμε παρακάτω, χαίρουν μέτρων όπως μείωση της φορολογίας.

Εκτός των παραπάνω, το 1968 η γαλλική κυβέρνηση θέσπισε ένα μέτρο που μιμήθηκαν και άλλες ευρωπαϊκές χώρες, την πληρωμή σε είδος. Με αυτό το μέτρο οι ιδιοκτήτες μπορούν να πληρώσουν τους φόρους κληρονομιάς με έργα τέχνης ή ότι άλλο πολύτιμο μπορεί να συμπεριληφθεί στην εθνική κληρονομιά.³³

³³ http://www.diplomatie.gouv.fr/en/france_159/label-france_2554/label-france-issues_2555/label-france-no.-35_4207/feature-the-renaissance-of-heritage_4319/monuments-under-close-supervision_6681.html

2.2.6. Χρηματοδότηση

Στη Γαλλία στη περίπτωση της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς εφαρμόζεται αποκεντρωμένο σύστημα διαχείρισης. Πέραν του γεγονότος ότι υπάρχει στενή και καλή συνεργασία ανάμεσα στις κοινότητες, σχεδόν σε όλες τις περιπτώσεις, οι δαπάνες καλύπτονται από το κράτος.

Η Γαλλία ξοδεύει πάνω από 315.000.000 ευρώ ετησίως για τη προστασία της αρχιτεκτονικής της κληρονομιάς. Το 75% αυτού του ποσού είναι της ίδιας της χώρας και εφαρμόζεται με το εξής σύστημα: η διαχείριση των κονδυλίων προς αυτό το σκοπό γίνεται από τις τοπικές κοινότητες οι οποίες ενισχύονται από τις νομαρχίες και τις περιφέρειες. Επιπλέον, οι κοινότητες συνεργάζονται μεταξύ τους και δέχονται και σε πολλές περιπτώσεις συνεργάζονται και με πλούσιους ιδιωτικούς φορείς, μία τακτική που κατά κάποιο τρόπο αποτελεί παράδοση στη Γαλλία. Είναι χαρακτηριστικό παράδειγμα ότι το 1999 ο γνωστός οίκος ραπτικής YSL χρηματοδότησε τη συντήρηση του οβελίσκου που υπάρχει στη πλατεία Concorde στο Παρίσι. Αναφορικά με τους ιδιώτες που έχουν στην ιδιοκτησία τους κάποιο χώρο ή κτίριο που ανήκει στην αρχιτεκτονική κληρονομιά της Γαλλίας η οικονομική επιβάρυνση ποικίλλει ανάλογα με την εντολή, δηλαδή αν το κράτος επιβάλλει κάποιες κατασκευές τότε τα πληρώνει αρχικώς ο ιδιοκτήτης αλλά το κράτος του τα επιστρέφει άμεσα. Εάν οι επισκευές αποφασιστούν με πρωτοβουλία του ιδιοκτήτη, τότε πληρώνει αυτός αρχικώς και του επιστρέφεται το 50% του ποσού. Εάν διαθέσει όμως το κτίριο ή το χώρο, για επισκέψεις στο κοινό, του επιστρέφεται το σύνολο του ποσού.

Εάν το κτίριο ή ο χώρος δεν έχει χαρακτηριστεί από το κράτος αλλά έχει κάποια καλλιτεχνική σημασία ή αξία, και πάλι εάν ο ιδιοκτήτης επιτρέψει τις επισκέψεις κοινού θα του επιστραφεί το 50% του ποσού που έχει δαπανήσει για τις επισκευές του. Τέλος, όλοι οι ιδιοκτήτες έχουν φοροαπαλλαγές.³⁴

³⁴ Σταματίου Ελένη «Διατηρητέα κτίσματα: πόσο εφικτή και συμφέρουσα η επιχείρηση προστασίας τους από τους ιδιώτες;», στο <http://kallithea.hua.gr/epixeirein/hmerida6/stamatiou-presentation.pdf>

2.2.7. Μητρώο

Στη Γαλλία, υπάρχουν πολλά στάδια καταλογράφησης και καταγραφής της οικιστικής κληρονομιάς που συνυπάρχουν μεταξύ τους, όπως:

- Τα κτίρια καταγράφονται σε μία λίστα που αποκαλείται «Inventaire des Richesses Artistiques de la France», δηλαδή «Κατάλογος των Θησαυρών της Τέχνης στη Γαλλία». Σε αυτή τη λίστα καταγράφονται ως επί το πλείστον, αγροτικές κατασκευές και μικρά αστικά κτίρια.
- Τα κτίρια που προστατεύονται σαν αστικές, προστατευμένες περιοχές καταγράφονται στη «Zones de Protection du Patrimoine Architectural Urbain et Paysages», δηλαδή «Προστατευμένες Ζώνες Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς και Τοπίων», η οποία είναι αρμόδια για τη διατήρηση και τη προστασία τους, είτε είναι υποχρεωτικό σε αυτές τις περιοχές, είτε απλώς επιθυμητό.
- Τα κτίρια που είναι τοποθετημένα σε ορατά περιβάλλοντα περιοχών καταχωρούνται ως ιστορικά μνημεία
- Υπάρχουν επίσης επιπρόσθετοι κατάλογοι στην οποία καταχωρούνται κτίρια και περιοχές που θεωρούνται ιδιαίτεροι τύποι.³⁵

³⁵ http://www.international.icomos.org/risk/world_report/2000/france1_2000.htm

2.3.ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΑΣ

2.3.1. Αντικείμενο προστασίας

Γενικότερα η πολιτιστική κληρονομιά της Ιταλίας αποτελείται από αρχαιολογικές αποδείξεις, μνημεία και έργα τέχνης από το Μεσαίωνα μέχρι τη σύγχρονη εποχή και αυτός είναι ο λόγος που η χώρα είναι η πλουσιότερη στο κόσμο σε αυτό το τομέα όσο διατηρούνται τα μνημεία της. Επιπλέον, μαζί με την Ισπανία, έχοντας 31 καταγραφές βρίσκεται στη κορυφή της Παγκόσμιας Λίστας Κληρονομιάς.³⁶

Στην Ιταλία ως αρχιτεκτονική κληρονομιά θεωρείται κάθε κτίριο και περιοχή όπου υπάρχει η έκφραση πολιτιστικής, ιστορικής και αρχιτεκτονικής αξίας όπως αυτή αναγνωρίζεται από τη νομοθεσία της.³⁷

2.3.2. Διαδικασίες κήρυξης

Για να καταχωρηθεί στην Ιταλία ένα κτίριο ή μία περιοχή ως μέρος της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς, και να μπορέσει να έχει τα κατάλληλα μέσα και μέτρα προστασίας, είναι αρμόδιο το κεντρικό υπουργείο. Το τμήμα της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς είναι επίσης αρμόδιο για κάθε άδεια εργασίας που θα δοθεί.

Κάθε περιφέρεια φτιάχνει μία επιτροπή με την ευθύνη να καθορίσει ποια κτίρια ή περιοχές θα καταχωρηθούν. Στην ίδια επιτροπή υποβάλλονται και οι προτάσεις για επισκευές ή εργασίες στα κτίρια προς έγκριση.³⁸

³⁶ http://www.international.icomos.org/risk/world_report/2000/italy_2000.htm

³⁷ <http://www.legco.gov.hk/yr06-07/english/sec/library/0607fs20-e.pdf>

³⁸ <http://www.legco.gov.hk/yr06-07/english/sec/library/0607fs20-e.pdf>

2.3.3. Βασικοί νόμοι

Το άρθρο 9 του Ιταλικού Συντάγματος εδραιώνει την κρατική υποχρέωση για τη προστασία και τη διατήρηση της ιστορικής, καλλιτεχνικής και αρχιτεκτονικής κληρονομιάς.

Με το νόμο Νο 42 του 2004 επικυρώθηκε η κυριότερη νομοθεσία αναφορικά με την διατήρηση της κληρονομιάς στην Ιταλία. Ο νόμος αυτός ενοποιεί όλους τους προηγούμενους ιταλικούς νόμους και χρησιμοποιείται για την ερμηνεία των σχετικών παγκοσμίων συνθηκών των οποίων η Ιταλία συμμετείχε. Με το νόμο αυτό αναγνωρίζονται ως εθνική περιουσία όλα τα ιστορικά, καλλιτεχνικά, αρχαιολογικά και αρχιτεκτονικά μνημεία, κτίρια και περιοχές που πρέπει να διατηρηθούν, περιγράφονται τα μέτρα προστασίας που πρέπει να ληφθούν κυβερνητικά, καθορίζονται τα πρόστιμα για ζημιές και εργασίες που δεν είναι εξουσιοδοτημένες καθώς επίσης παρέχει τη νομοθετική βάση στην οποία ο Υπουργός της Κληρονομιάς και των Πολιτιστικών Δραστηριοτήτων της Ιταλίας μπορεί να αναπτύξει επιπλέον δραστηριότητες και λειτουργίες για τη διατήρηση της κληρονομιάς στις τοπικές αρχές.³⁹

³⁹ <http://www.legco.gov.hk/yr06-07/english/sec/library/0607fs20-e.pdf>

2.3.4.Φορείς

Η Ιταλία σαν χώρα έχει μεγάλη παράδοση στη διατήρηση των μνημείων της (ακόμα και οι Ρωμαίοι αυτοκράτορες είχαν νόμους για τη προστασία τους) και μεγάλη κρατική εμπλοκή στο συγκεκριμένο θέμα. Παρόλο που σαν χώρα δεν παρέχει ιδιαίτερα πολλές πληροφορίες για το θέμα είναι γεγονός ότι έχει επιτύχει κάποια πολύ σημαντικά επιτεύγματα. Πέρα από το ότι έχει δημιουργήσει οργανισμούς και ιδρύματα αποκλειστικά για τη προστασία της αρχιτεκτονικής της κληρονομιάς όπως το Centro di Restauro (Κέντρο Αποκατάστασης) στη Ρώμη και το Istituto delle Pietre Dure στη Φλωρεντία, στη Ρώμη στεγάζεται και το ICCROM, ένας παγκόσμιο οργανισμός για την διατήρηση και την αναπαλαίωση.⁴⁰

Εκτός των παραπάνω σε κρατικό επίπεδο, έχει αναπτύξει ένα κεντρικό σύστημα για τη διατήρηση της κληρονομιάς στο οποίο εμπλέκονται και οι τοπικές αρχές. Το 1998 δημιουργήθηκε το Υπουργείο για την Κληρονομιά και των Πολιτιστικών Δραστηριοτήτων για να προωθήσει τις κατάλληλες, εξειδικευμένες, πολιτικές προς αυτό το σκοπό. Το τμήμα «Soprintendenza Architettonica» του Υπουργείου είναι αρμόδιο για τη διαχείριση της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς.⁴¹

Μέσω μίας νέας συνταγματικής αναθεώρησης, στην Ιταλία μπορούν πλέον και οι τοπικές αρχές να κατέχουν προσωρινή νομοθετική ισχύ μαζί με τις κυβερνητικές αρχές αναφορικά με τον συντονισμό, τη προώθηση και τη διαχείριση της κληρονομιάς.

Οι δημοτικές αρχές της Ιταλίας έχουν τμήματα πολιτισμού τα οποία είναι υπεύθυνα για την αναπαλαίωση και την διατήρηση της κληρονομιάς υπό την επίβλεψη του κεντρικού υπουργείου.⁴²

⁴⁰ http://www.international.icomos.org/risk/world_report/2000/italy_2000.htm

⁴¹ <http://www.legco.gov.hk/yr06-07/english/sec/library/0607fs20-e.pdf>

⁴² “Italy/2 : Competence, decision-making and administration”
<http://www.culturalpolicies.net/web/italy.php?aid=22&curln=103>

2.3.5.Μέσα προστασίας

Η κυβέρνηση ενθαρρύνει το κοινό να συμμετέχει στη διατήρηση της κληρονομιάς με τους εξής τρόπους:

- ✓ Προωθεί την κληρονομιά μέσω ιστοσελίδων. Εκθέσεων και ελεύθερη πρόσβαση σε αυτά μέσω εκδηλώσεων όπως οι «Λευκές Νύχτες» και η Ιταλική Εβδομάδα Πολιτιστικής Κληρονομιάς όπου οι πολίτες μπορούν να επισκεφτούν μνημεία και περιοχές χωρίς να πληρώσουν.
- ✓ Εκπαιδευτικά προγράμματα όπως σεμινάρια και σύντομα μαθήματα για τη διατήρηση της κληρονομιάς
- ✓ Εμπλέκει μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς στη διατήρηση και συντήρηση της κληρονομιάς όπως οργανισμούς και ιδρύματα
- ✓ Αναπτύσσει την ιδιωτική συνεργασία στην διαχείριση της κληρονομιάς όπως θα μελετήσουμε παρακάτω

Εκτός όμως της ενημέρωσης παρέχει φορολογικά και οικονομικά προνόμια για τη διαχείριση της κληρονομιάς όπως:

- Απαλλάσσει τα καταχωρημένα κτίρια από το φόρο κληρονομιάς
- Παρέχει έκπτωση από το φορολογητέο εισόδημα για όλες τις χορηγίες και δωρεές που δίδονται από ιδιώτες και επιχειρήσεις
- Παρέχει έκπτωση από το φορολογητέο εισόδημα για τους ιδιοκτήτες που έχουν καταχωρημένα κτίρια και τα συντηρούν και τα επιδιορθώνουν.
- Επιπλέον, για όσους ιδιοκτήτες λαμβάνουν δάνεια για εξουσιοδοτημένες επισκευές στα καταχωρημένα κτίρια τους, το κράτος αναλαμβάνει τη πληρωμή των τόκων αυτών των δανείων
- Το Υπουργείο συνεισφέρει οικονομικά στις απαιτούμενες εργασίες μέχρι το 50% του ποσού

Σε κάποιες περιπτώσεις την εκτέλεση των εργασιών την αναλαμβάνει το ίδιο το Υπουργείο και επίσης όσοι ιδιοκτήτες έχουν κτίρια που είναι καταχωρημένα και επιθυμούν να τα πουλήσουν πρέπει να ενημερώσουν το Υπουργείο. Το Υπουργείο έχει το δικαίωμα να αγοράσει το κτίριο προσφέροντας ίδια τιμή με τον αγοραστή.⁴³

2.3.6.Χρηματοδότηση

Ένα μεγάλο μέρος των πόρων της Ιταλίας προέρχεται από την ιδιωτική πρωτοβουλία αλλά όχι με τον τρόπο της συνεισφοράς και της χορηγίας όπως συμβαίνει σε άλλες χώρες αλλά μέσω της διαχείρισης και της εκμετάλλευσης της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς. Είναι λογικό ότι τα μνημεία ιστορικής, καλλιτεχνικής και αρχιτεκτονικής σημασίας προσελκύουν μεγάλο αριθμό ανθρώπων που θέλουν να τα επισκεφθούν. Είναι σαφές λοιπόν ότι αυτός ο αριθμός θα ευνοήσει και άλλους τομείς της χώρας. Αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα η περίπτωση της Σαρδηνίας. Με σκοπό την αύξηση του θρησκευτικού τουρισμού της περιοχής και των εσόδων που αυτός θα επιφέρει, πολλοί ιδιώτες βοήθησαν τη ιταλική κυβέρνηση να αποκαταστήσει 21 μητροπολιτικούς ναούς.

Αντιλαμβανόμενη η Ιταλία το μεγάλο βαθμό συνεισφοράς της ιδιωτικής πρωτοβουλίας έχει θεσπίσει πολλά κίνητρα για να τη προσελκύσει ξεκινώντας από φορολογικές διευκολύνσεις και απαλλαγές και φθάνοντας μέχρι του σημείου παραχώρησης στους ιδιώτες προς εκμετάλλευση όπως στη περίπτωση του αρχαιολογικού χώρου «Valle dei Templi» στη Σικελία. Η παραχώρηση όμως αυτών των χώρων γίνεται και καθορισμένες αρχές και προϋποθέσεις όπως συμβόλαια συγκεκριμένου χρονικού διαστήματος, καταβολή συγκεκριμένου ετησίου παγίου στο κράτος εκ μέρους των ιδιωτών καθώς και προκαθορισμένα έργα που πρέπει ο ιδιώτης να πραγματοποιήσει για να είναι σύνομος με τους όρους της σύμβασης.⁴⁴

⁴³ <http://www.legco.gov.hk/yr06-07/english/sec/library/0607fs20-e.pdf>

⁴⁴ Μελισσιάνο Πάολο «Αξιοποίηση καλλιτεχνικών αγαθών: μία νέα οικονομία» στο <http://ecology-salonika.org/lib/?p=2628>

Σε κρατικό επίπεδο, η χρηματοδότηση γίνεται από το Υπουργείο Κληρονομιάς και Πολιτιστικών Δραστηριοτήτων καθώς και από τις τοπικές αρχές. Τα χρήματα αυτά, εκτός από τον κρατικό προϋπολογισμό, προέρχονται από:

- Ένα καθορισμένο ποσό από το εθνικό λαχείο της Ιταλίας
- Από τον οργανισμό των τραπεζών που υποχρεώνονται να συνεισφέρουν στις πολιτιστικές δραστηριότητες της Ιταλίας⁴⁵

2.3.7.Μητρώο

Η Επιτροπή περιοχών και μνημείων είναι αρμόδια για τη σύνταξη του καταλόγου απαριθμημένων περιοχών και μνημείων και εκείνων που περιλαμβάνονται στο συμπληρωματικό κατάλογο.

Ο κατάλογος απαριθμημένων κτηρίων ή εκείνων που περιλαμβάνονται στο συμπληρωματικό κατάλογο δημοσιεύεται κάθε πέντε έτη στο μητρώο. Η λίστα δηλώνει εάν το κτήριο είναι απαριθμημένο ή εισαγμένο λόγω της ιδιαίτερης αξίας του ή επειδή εντοπίστηκε σε μια περιοχή που έχει χαρακτηριστεί.

Η Επιτροπή και η εθνική υπηρεσία περιοχών και μνημείων έχουν έναν διευκρινισμένο κατάλογο με 112 καταχωρήσεις. Ο κατάλογος καλύπτει 65% των ιστορικών κτηρίων και χρησιμεύει ως ένα λειτουργικό εργαλείο για την Επιτροπή, το τμήμα του υπουργείου και τους δήμους.⁴⁶

⁴⁵ <http://www.legco.gov.hk/yr06-07/english/sec/library/0607fs20-e.pdf>

⁴⁶ www.european-heritage.net

2.4.ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΣΤΟ ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ

2.4.1 Αντικείμενο προστασίας

Ιδιοκτησίες, με ή χωρίς κτήρια, η των οποίων συντήρηση είναι δημόσιου ενδιαφέροντος από αρχαιολογική, ιστορική, αισθητική, καλλιτεχνική, επιστημονική, τεχνική ή βιομηχανική άποψη, θα απαριθμηθούν ως εθνικά μνημεία γενικά ή εν μέρει από την κυβέρνηση σύμφωνα με τα ακόλουθα κριτήρια:

- το έδαφος και τα κτήρια επιλέξιμα για τη λίστα περιλαμβάνουν τα μεγαλιθικά μνημεία ή τις περιοχές που περιέχουν τις προϊστορικές περιοχές ή παραμένουν,
- το ίδιο πράγμα ισχύει σε εκτάσεις και κτήρια των οποίων η προστασία είναι απαραίτητη για να απομονώσει, να αποκαλύψει ή να αποκαταστήσει ένα απαριθμημένο κτήριο, καθώς επίσης και έδαφος, με ή χωρίς κτήρια, μέσα στην περίμετρο συντήρησης ενός απαριθμημένου κτηρίου.⁴⁷

Ο χαρακτηρισμός του εδάφους ή ενός κτηρίου μπορεί να γίνει κατόπιν αιτήσεως της εθνικής Επιτροπής περιοχών και μνημείων, ενός δήμου ή ενός ιδιώτη. Τα σχετικά θέματα τελικά αφορούν τον Υπουργό του πολιτισμού.

Το έδαφος ή τα κτήρια που ανήκουν στο κράτος, σε ένα δήμο, σε ένα δημόσιο όργανο ή μια δημόσια υπηρεσία χαρακτηρίζονται από την κυβέρνηση μετά από διαβουλεύσεις με τα ενδιαφερόμενα συμβαλλόμενα μέρη και το Συμβούλιο του κράτους.

⁴⁷ “National legislation for the protection of cultural heritage”

http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/cgoods_lu_en.pdf , Βασισμένο στο «Act of 21 March 1966»

Το έδαφος ή τα κτήρια που ανήκουν σε οποιοδήποτε πρόσωπο εκτός από εκείνους που απαριθμούνται παραπάνω υπόκειται υπό το υπουργικό διάταγμα, και μετά από διαβουλεύσεις με την εθνική Επιτροπή περιοχών και μνημείων και το τοπικό συμβούλιο του δήμου στην περιοχή που βρίσκεται το κτήριο κρίνεται αν θα χαρακτηριστεί.⁴⁸

2.4.2 Φορείς

Το Υπουργείο πολιτισμού, τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και έρευνας στο πλαίσιο της κυβερνητικής δήλωσης της 12ης Αυγούστου 1999 είναι αρμόδιο για την ανάπτυξη των τεχνών και των γραμμάτων, των αξιών, των θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων, του τρόπου ζωής, της ικανότητας για αυτογνωσία, της δημιουργικότητας, της αναζήτησης μιας ταυτότητας στη ζωή και της δράσης ως άμυνα ενάντια σε όλες τις μορφές φανατισμού (έκθεση σχετικά με τις δραστηριότητες - Μαρτίου 2000).

Οι ευθύνες του Υπουργείου πολιτισμού, τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και έρευνας καλύπτουν την προώθηση του πολιτισμού και την υποκίνηση της καλλιτεχνικής και κοινωνικής ζωής, προωθώντας την πολιτιστική ταυτότητα και την κληρονομιά, την περιφερειακή διοικητική αποκέντρωση, τις διμερείς και πολύπλευρες πολιτιστικές σχέσεις (Σάαρ/Log/Ευρωπαϊκή Ένωση Λουξεμβούργο/, Συμβούλιο της Ευρώπης, ευρωπαϊκό ίδρυμα πολιτιστικών διαδρομών), την εφαρμογή της κυβερνητικής δήλωσης σχετικά με την επιστημονική και εφαρμοσμένη έρευνα (11 Αυγούστου 1999).

Τα κρατικά πολιτιστικά όργανα περιλαμβάνουν τα εξής: Τα εθνικά αρχεία, εθνική βιβλιοθήκη, χαρτοπαικτική λέσχη, σύγχρονο φόρουμ τέχνης, εθνικό οπτικοακουστικό κέντρο, εθνικό κέντρο λογοτεχνίας, εθνικό μουσείο της ιστορίας και της τέχνης, εθνικό μουσείο της φυσικής ιστορίας, εθνική υπηρεσία περιοχών και μνημείων.

Υπό την κυβερνητική πολιτική για τη συντήρηση και την αποκατάσταση της εθνικής ιστορικής κληρονομιάς, ένα εκτελεστικό σώμα, εθνική υπηρεσία περιοχών και μνημείων, και δύο συμβουλευτικά όργανα, η εθνική Επιτροπή περιοχών και μνημείων και η εποπτική Επιτροπή στα θρησκευτικά κτήρια οργανώθηκαν κάτω από την ομπρέλα του Υπουργείου πολιτισμού.

⁴⁸ www.european-heritage.net

Ο νόμος που καθιερώνει την υπηρεσία εθνικών περιοχών και των μνημείων χρονολογείται από τις 19 Σεπτεμβρίου 1977. Ο νόμος της 18ης Ιουλίου 1983 στη συντήρηση και η προστασία των εθνικών περιοχών και των μνημείων καθορίζουν τον καθορισμό αρμοδιοτήτων του τμήματος. Το τμήμα βοηθά τον αρμόδιο υπουργό στην εφαρμογή των νόμων για τη συντήρηση και την προστασία των περιοχών, των αρχιτεκτονικών χαρακτηριστικών γνωρισμάτων, της κληρονομιάς του ιστορικού «εδάφους» και των κτηρίων και των εθνικών μνημείων.⁴⁹

Κατά συνέπεια το τμήμα:

- Είναι αρμόδιο για τη μελέτη, συντήρηση, για την προστασία και την ενίσχυση της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς, συμπεριλαμβανομένης της βιομηχανικής κληρονομιάς,
- επιτηρεί την προστασία και τη συντήρηση των απαριθμημένων εθνικών περιοχών και των μνημείων,
- εποπτεύει την εκτέλεση των μέτρων και λειτουργεί για την επισκευή και την αποκατάσταση των απαριθμημένων αντικειμένων ή εκείνα που περιλαμβάνονται στο συμπληρωματικό κατάλογο,
- μπορεί να συμβουλέψει και να βοηθήσει τους ιδιώτες στην αποκατάσταση του σπιτιού τους,
- προτείνει τις νέες χρήσεις για τα περιττά κτήρια της αναμφισβήτητης αρχιτεκτονικής αξίας,
- προετοιμάζει και εποπτεύει τη δημιουργία των περιοχών συντήρησης και την προετοιμασία των αστικών προγραμμάτων ανάπτυξης στις γραφικές, καλλιτεχνικές ή ιστορικές περιοχές,

⁴⁹ www.european-heritage.net

- συντονίζει και εποπτεύει τις δημόσιες πρωτοβουλίες σχετικές με τη συντήρηση της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς,
- συμβουλεύει τον υπουργό για τη διαφήμιση μέχρι το σημείο που αυτό υπόκειται στην έγκρισή του, χωρίς επιφύλαξη ως προς τους τρέχοντες νόμους και τους κανονισμούς,
- συνεργάζεται με την εθνική Επιτροπή περιοχών και μνημείων.⁵⁰

Η εθνική Επιτροπή περιοχών και μνημείων, που συστάθηκε από το νόμο της 12ης Αυγούστου 1927, εκπονεί όλες τις προτάσεις για την εφαρμογή της νομοθεσίας, σε συνεργασία με την εθνική υπηρεσία περιοχών και μνημείων.

Η σύνθεση και ο καθορισμός αρμοδιοτήτων της καθορίζονται από τον κανονισμό του Μεγάλου Δουκάτου. Ο ίδιος κανονισμός καθορίζει τον τρόπο της συνεργασίας μεταξύ της εθνικής Επιτροπής περιοχών και μνημείων και της εθνικής υπηρεσίας περιοχών και μνημείων. Εκτός από τις επείγουσες περιπτώσεις, η Επιτροπή ερωτάται για όλα τα μέτρα που λαμβάνονται από την κυβέρνηση στην εκτέλεση των μέτρων σχετικά με την προστασία της κληρονομιάς. Η Επιτροπή προτείνει άμεσα τέτοια μέτρα όπως θεωρεί απαραίτητο προς όφελος της συντήρησης, της προστασίας και της ανάπτυξης των εθνικών περιοχών και των μνημείων.⁵¹

Η εποπτική Επιτροπή στα θρησκευτικά κτήρια ανέλαβε 13 “ξεναγήσεις” κατά τη διάρκεια του 1999, κατά τη διάρκεια των οποίων 51 επισκέψεις (εκκλησίες, παρεκκλήσια, πρεσβυτέρια και νεκροταφεία κοινοτήτων) προκειμένου να αξιολογήσει τις περιοχές(και με συνεργασία με τις τοπικές αστικές και εκκλησιαστικές αρχές) που είχαν υποβληθεί από το Υπουργείο πολιτισμού ή από την εθνική υπηρεσία περιοχών και μνημείων. Κάθε επίσκεψη οδήγησε σε μια έκθεση στην οποία η Επιτροπή καθορίζει τις οδηγίες ή τις συστάσεις της προς όφελος του σχετικού αντικείμενου. Οι περιπτώσεις που δεν έχουν αποτελέσει το αντικείμενο μιας επίσκεψης εξετάζονται κατά τη διάρκεια των συνεδριάσεων της Επιτροπής.

⁵⁰ www.european-heritage.net

⁵¹ www.european-heritage.net

Οι απόψεις και οι συστάσεις της Επιτροπής αφορούν την αποκατάσταση της αρχιτεκτονικής δομής των κτηρίων, όπου αυτό είναι απαραίτητο λόγω φθοράς από τη πάροδο του χρόνου, ή ζημία που προκαλείται, παραδείγματος χάριν, από την διείσδυση υγρασίας.

Η ίδια διαδικασία ισχύει για την αποκατάσταση των έργων ζωγραφικής ή των αντικειμένων καλλιτεχνικής ή ιστορικής φύσης (πολιτική Υπουργείου για τη χρηματοδότηση).

Οι αναθέσεις και οι δαπάνες συντήρησης είναι ευθύνη των τοπικών ενώσεων που δημιουργούνται συγκεκριμένα για αυτόν το λόγο με τη βοήθεια της κυβερνητικής χρηματοδότησης.⁵²

Το εθνικό μουσείο της ιστορίας και της τέχνης

Όταν ως συνέπεια ανασκαφών ή εργασιών έρθουν στο φως μνημεία, επιγραφές ή αντικείμενα πιθανού αρχαιολογικού, ιστορικού ή καλλιτεχνικού ενδιαφέροντος, σε έδαφος που ανήκει στο κράτος, στο δήμο, ή σε ένα δημόσιο όργανο ή υπηρεσία, ο δήμαρχος πρέπει να εξασφαλίσει την προσωρινή συντήρηση των αντικειμένων που ανακαλύπτονται και να ειδοποιήσει αμέσως το διευθυντή του εθνικού μουσείου, ο οποίος ενημερώνει στη συνέχεια τον Υπουργό. Ο Υπουργός καταρτίζει μια τελική απόφαση για τα μέτρα που λαμβάνονται.

Εάν η ανακάλυψη γίνεται σε ιδιωτικό έδαφος, ο ιδιοκτήτης του κτηρίου και ο ανάδοχος πρέπει για να ενημερώσουν αμέσως το δήμαρχο του δήμου, ο οποίος ειδοποιεί το διευθυντή του εθνικού μουσείου επειγόντως. Κατόπιν συμβουλής των τελευταίων, η κυβέρνηση μπορεί να απαλλοτριώσει το σχετικό έδαφος, ολόκληρο ή εν μέρει, λόγω δημόσιου ενδιαφέροντος, σύμφωνα με το νόμο της 15ης Μαρτίου 1979.

⁵² www.european-heritage.net

Βάσει του νόμου της 28ης Δεκεμβρίου 1988, του άρθρου 2, του εθνικού μουσείου της ιστορίας και της τέχνης:

- είναι αρμόδιο για τη μελέτη, τη συντήρηση και την προστασία της εθνικής αρχαιολογικής κληρονομιάς,
- αναλαμβάνει τις έρευνες και πραγματοποιεί τις αρχαιολογικές ανασκαφές,
- εποπτεύει τις ανασκαφές που πραγματοποιούνται από τους ιδιώτες,
- συγκεντρώνει, συντηρεί, μελετά και εκθέτει εθνικό και διεθνή ιστορικό και καλλιτεχνικές συλλογές,⁵³

Η κυβέρνηση σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο

Όσον αφορά τις ανασκαφές και τις ανακαλύψεις, οι περιφερειακές και τοπικές αρχές υπόκεινται στο νόμο της 18ης Ιουλίου 1983.

Οι κρατικές αρχές, οι δήμοι, τα δημόσια όργανα ή υπηρεσίες είναι αρμόδια για την προστασία και τη συντήρηση των απαριθμημένων κινητών αντικειμένων των οποίων είναι οι ιδιοκτήτες, πρέπει να λάβουν τέτοια μέτρα για τον παραπάνω σκοπό. Οι δήμοι θα επιβαρυνθούν το κόστος τέτοιων μέτρων, εκτός από την κατασκευή ή την αναδημιουργία των εγκαταστάσεων.

Όπου ένας δήμος αποτυγχάνει να λάβει τα μέτρα που κρίνονται απαραίτητα από τον Υπουργό, τα μέτρα μπορούν να παρθούν από τον ίδιο τον Υπουργό και όταν ο δήμος επανορθώσει σε μια ορισμένη χρονική περίοδο.

⁵³ www.european-heritage.net

Οι «περιοχές συντήρησης», που είναι αρχαιολογικού, ιστορικού, καλλιτεχνικού, επιστημονικού, αισθητικού ή βιομηχανικού ενδιαφέροντος μπορούν να χαρακτηριστούν από πρόταση των συμβουλίων των σχετικών δήμων ή από τους ενδιαφερόμενους δήμους.

Στην περίπτωση αποκατάστασης των ιστορικών κτιρίων ή χώρων, οι περιφερειακές και τοπικές αρχές είναι υποχρεωμένες να ζητούν συμβουλές από την Εθνική Υπηρεσία χώρων και μνημείων.⁵⁴

Οι εθελοντικές πρωτοβουλίες

STAD A LAND

Οι στόχοι αυτού του οργανισμού, η οποία βασίζεται στο Bourglinster Κάστρο, είναι να βελτιωθεί η διατήρηση της ποιότητας του αστικού και αγροτικού περιβάλλοντος, η αποκατάσταση των παλαιών κτιρίων και περιοχών, η ενίσχυση και την προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς, η δημιουργία κοινωνικών, πολιτιστικών και οικονομικών δραστηριοτήτων, η διατήρηση της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς και η ευαισθητοποίηση των ατόμων, των τοπικών αρχών και των ενώσεων.

ICOMOS Λουξεμβούργο

Η ICOMOS Λουξεμβούργο έχει περίπου εκατό μέλη και επιδιώκει να διοργανώσει διάφορες δραστηριότητες με θέμα τη πολιτισμική κληρονομιά, όπως: ξεναγήσεις, διάλεξεις, εκδρομές, διαλέξεις από ξένους ομιλητές, πχ όπως για την αποκατάσταση της εκκλησίας του Αγίου Φραγκίσκου της Ασίζης, μετά το σεισμό.

⁵⁴ www.european-heritage.net

2.4.3 Χρηματοδότηση

Η εθνική υπηρεσία περιοχών και μνημείων είναι η άμεση συμβαλλόμενη αρχή όταν επιβαρύνεται τις συνολικές δαπάνες της αποκατάστασης. Αυτή η ευθύνη ασκείται εκ μέρους της κρατικής διοίκησης, είτε για έναν δήμο. Επιπλέον η εθνική υπηρεσία περιοχών και μνημείων θεωρείται ως μερική συμβαλλόμενη αρχή όταν επιβαρύνεται μόνο ένα μέρος των δαπανών αποκατάστασης. Αυτή η ευθύνη ασκείται για τους ιδιώτες, π.χ. για την αποκατάσταση των προσόψεων ή των στεγών.

Η επιλογή των συμβαλλομένων εταιριών αναδόχων για τις περιοχές και τα μνημεία επιλέγονται μέσω ανταγωνιστικών προσφορών ή, εάν το ποσό της σύμβασης δεν υπερβαίνει ένα συγκεκριμένο ποσό (800.000 LUF), από ιδιωτική συνθήκη, μετά από διαβουλεύσεις με το κυβερνητικό Συμβούλιο.

Στην περίπτωση της ιδιωτικής αποκατάστασης που χρηματοδοτείται εν μέρει από το κράτος, ο ιδιώτης προσάπτει τις προσφορές από μια ή περισσότερες εταιρίες. Η διαδικασία εποπτεύεται από την εθνική υπηρεσία περιοχών και μνημείων.⁵⁵

⁵⁵ www.european-heritage.net

2.4.4.Μητρώο

Η Επιτροπή περιοχών και μνημείων (COSIMO) είναι αρμόδια για τη σύνταξη του καταλόγου απαριθμημένων περιοχών και μνημείων και εκείνων που περιλαμβάνονται στο συμπληρωματικό κατάλογο. Ο κατάλογος δημοσιεύεται σύμφωνα με το νόμο της 18ης Ιουλίου 1983.

Ο κατάλογος απαριθμημένων κτηρίων ή εκείνων που περιλαμβάνονται στο συμπληρωματικό κατάλογο δημοσιεύεται κάθε πέντε έτη στο μητρώο. Η λίστα δηλώνει εάν το κτήριο είναι απαριθμημένο ή εισαγμένο λόγω της ιδιαίτερης αξίας του ή επειδή εντοπίστηκε σε μια περιοχή που έχει χαρακτηριστεί.

Η COSIMO και η εθνική υπηρεσία περιοχών και μνημείων έχουν έναν διευκρινισμένο κατάλογο με 112 καταχωρήσεις. Ο κατάλογος καλύπτει 65% των ιστορικών κτηρίων και χρησιμεύει ως ένα λειτουργικό εργαλείο για την Επιτροπή, το τμήμα του υπουργείου και τους δήμους.⁵⁶

τύποι καταλόγων- μέσων καταγραφής

> Η κληρονομιά -συγκεκριμένος κατάλογος για τη προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς. Η Επιτροπή περιοχών και μνημείων (COSIMO) είναι αρμόδιος για τη σύνταξη του καταλόγου απαριθμημένων περιοχών και μνημείων και εκείνοι που περιλαμβάνονται στο συμπληρωματικό κατάλογο. Ο κατάλογος δημοσιεύεται σύμφωνα με το νόμο της 18ης Ιουλίου 1983.

⁵⁶ www.european-heritage.net

>Ο κατάλογος απαριθμημένων μνημείων συντάσσεται από το δήμο και ταξινομείται ανά κατηγορία της προστατευμένης περιοχής. Καταγράφεται έπειτα στην Επίσημη Εφημερίδα του Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου.

>Ο κατάλογος που περιέχει τον κατάλογο προστατευόμενων ζωνών κτηρίων και συντήρησης.

>Ο κατάλογος απαριθμημένων κτηρίων ή εκείνοι που περιλαμβάνονται στο συμπληρωματικό κατάλογο. Η λίστα δηλώνει εάν το κτήριο συμπεριλαμβάνεται απαριθμημένο ή λόγω της εγγενούς αξίας του ή επειδή εντόπισε σε μια περιοχή συντήρησης. Οι κατάλογοι κρατιούνται στην εθνική υπηρεσία περιοχών και μνημείων .⁵⁷

2.4.5.Μέτρα Προστασίας

Ένα απαριθμημένο κτήριο δεν μπορεί να κατεδαφιστεί ή να αφαιρεθεί(από το μητρώο), ακόμη και εν μέρει, ούτε πρέπει να υπόκειται στην αλλαγή της χρήσης ή ακόμα και αποκατασταθεί, να επισκευαστεί ή να υποστεί αλλαγή οποιουδήποτε είδους χωρίς την έγκριση του Υπουργού. Επίσης καμία νέα οικοδόμηση, η κατεδάφιση, η κατάρριψη των δέντρων ή οποιαδήποτε τροποποίηση ή μετασχηματισμός που θα έχουν επιπτώσεις στην εμφάνιση του απαριθμημένου κτηρίου δεν μπορούν να αναληφθούν χωρίς την προηγούμενη γραπτή έγκριση του Υπουργού, είτε από τους ιδιωτικούς ιδιοκτήτες, τις τοπικές αρχές και τα δημόσια όργανα ,είτε τα τμήματα.

Οι εξουσιοδοτημένες εργασίες πρέπει να εκτελεσθούν κάτω από τη επίβλεψη της εθνικής υπηρεσίας περιοχών και μνημείων.

⁵⁷ www.european-heritage.net

Ο Υπουργός μπορεί πάντα να διατάξει την εκτέλεση από την εθνική υπηρεσία περιοχών και μνημείων που δεν ανήκουν στο κράτος, με τα έξοδά του, τέτοιων επισκευών ή εργασιών συντήρησης όπως κρίνεται αναγκαίο για τη συντήρηση των απαριθμημένων μνημείων. Όταν η συντήρηση ενός απαριθμημένου κτηρίου διακινδυνεύεται σοβαρά από την αποτυχία να εκτελεστούν οι εργασίες επισκευής ή συντήρησης, ο Υπουργός μπορεί να διανείμει μια εντολή στον ιδιοκτήτη για να εκτελέσει τις εν λόγω εργασίες, ορίζοντας το χρονικό όριο μέσα στο οποίο οι εργασίες πρέπει να εκτελεστούν. Ένα μέρος του κόστους θα επιβαρύνει το κράτος.

Προκειμένου να εξασφαλιστεί η εκτέλεση των επείγουσών εργασιών ενίσχυσης στα απαριθμημένα κτήρια, ο Υπουργός, ελλείψει μιας φιλικής ρύθμισης με τους ιδιοκτήτες, μπορεί προσωρινά να κατάσχει τα κτήρια ή τα παρακείμενα κτήρια.⁵⁸

Οι περιοχές συντήρησης (ιστορικά σύνολα) μπορούν να δημιουργηθούν μετά από πρόταση του Υπουργού ή του τοπικού συμβουλίου των σχετικών δήμων, μετά από διαβουλεύσεις με την εθνική Επιτροπή περιοχών και μνημείων και για κάθε περιοχή συντήρησης, ένα μόνιμο σχέδιο συντήρησης και ανάπτυξης.

Τα εξής μπορούν να αναληφθούν σε μια περιοχή συντήρησης:

>διαδικασίες συντήρησης, αποκατάστασης,

>αποκατάσταση των κτηρίων που περιλαμβάνουν τις εργασίες επισκευής, ανακαίνιση, εκσυγχρονισμός ή κατεδάφιση ώστε να καταστήσει ένα σύνολο κτηρίων πιο κατοικήσιμο.

Τέτοιες διαδικασίες μπορούν να αποφασιστούν και να εκτελεστούν κατόπιν πρωτοβουλίας ενός ή περισσότερων ιδιοκτητών, ως ομάδα ή ειδάλλως. Οι ιδιοκτήτες μπορούν μόνο να εκτελέσουν τις εργασίες τους εάν κατέχουν μια πρόσθετη έγκριση από τη αρμόδια τοπική υπηρεσία του δήμου.⁵⁹

⁵⁸ www.european-heritage.net

⁵⁹ www.european-heritage.net

2.4.6.Βασικοί Νόμοι

- ✓ Νόμος της 20ης Μαρτίου 1974 για την εθνική ανάπτυξη.
- ✓ Απόφαση της κυβέρνησης στο Συμβούλιο της 11ης Μαρτίου 1988 «σε μια Διακήρυξη της γενικής πρόθεσης», σχετικά με εκείνο το μέρος των περιεκτικών ή μερικών προγραμμάτων ανάπτυξης σχετικά με την προστασία των περιοχών και των μνημείων.
- ✓ Νόμος της 12ης Αυγούστου 1927 στη συντήρηση και την προστασία των εθνικών περιοχών και των μνημείων.
- ✓ Κανονισμός δημόσιας διοίκησης της 26ης Απριλίου 1930 σχετικά με την εφαρμογή του νόμου της 12ης Αυγούστου 1927 στη συντήρηση και την προστασία των εθνικών περιοχών και των μνημείων.
- ✓ Του Μεγάλου Δουκάτου διάταγμα της 8ης Οκτωβρίου 1945 που τροποποιούν και που συμπληρώνουν το νόμο της 12ης Αυγούστου 1927 στη συντήρηση και την προστασία των εθνικών περιοχών και των μνημείων.
- ✓ Νόμος της 20ης Φεβρουαρίου 1968 που τροποποιούν το νόμο της 12ης Αυγούστου 1927 στη συντήρηση και την προστασία των εθνικών περιοχών και των μνημείων.
- ✓ Νόμος της 20ης Φεβρουαρίου 1968 που τροποποιούν το νόμο της 12ης Αυγούστου 1927 στη συντήρηση και την προστασία των εθνικών περιοχών και των μνημείων.
- ✓ Νόμος της 18ης Ιουλίου 1983 στη συντήρηση και την προστασία των εθνικών περιοχών και των μνημείων είναι δομημένος ως εξής:
- ✓ Νόμος της 28ης Δεκεμβρίου 1988 στην αναδιοργάνωση των πολιτιστικών ιδρυμάτων κρατικών άρθρων 18 σε 20: καθορισμός αρμοδιοτήτων της εθνικής υπηρεσίας περιοχών και μνημείων.

- ✓ Νόμος της 18ης Ιουλίου 1983 στη συντήρηση και την προστασία των εθνικών περιοχών και των μνημείων - άρθρα 34 έως 36 περιοχές συντήρησης.
- ✓ Νόμος σχετικά με την ανάπτυξη των πόλεων και άλλων αστικών περιοχών (12 Ιουνίου 1937)⁶⁰

2.4.7.Κυρώσεις Διεθνών και ευρωπαϊκών Συμβάσεων

- ✓ Το Δουκάτο του Λουξεμβούργου έχει υιοθετήσει ή συνεργάστηκε ενεργά στις πολυάριθμες συμβάσεις ή τις οδηγίες:
- ✓ Η Συνθήκη σχετικά με την προστασία της παγκόσμιας πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς (μετά από τη διάσκεψη του Παρισιού που οργανώνεται από τις 17 έως τις 21 Νοεμβρίου 1972 από την UNESCO)
- ✓ Η Διακήρυξη του Άμστερνταμ που υιοθετείται το 1975 στο τέλος του συνεδρίου στην ευρωπαϊκή αρχιτεκτονική κληρονομιά
- ✓ Ο διεθνής χάρτης για τη συντήρηση και την αποκατάσταση των μνημείων και περιοχές που υιοθετούνται στη Βενετία Ιουνίου 1964 από το 2ο διεθνές συνέδριο στην αποκατάσταση
- ✓ Ο ευρωπαϊκός χάρτης περιφερειακής / χωροταξίας (Torremolin's χάρτης) που υιοθετείται στις 20 Μαΐου 1983 από τους ευρωπαϊκούς Υπουργούς του προγραμματισμού πόλεων και χώρας.
- ✓ Στις 3 και 4 Οκτωβρίου 1985, οι Υπουργοί πολιτιστικής κληρονομιάς του Συμβουλίου της Ευρώπης, που συναντιούνται στη Γρενάδα, ενέκριναν τα έξι βασικά ψηφίσματα για την πολιτιστική κληρονομιά⁶¹

⁶⁰ <http://www.international.icomos.org>

2.5 ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΣΤΗΝ ΟΛΛΑΝΔΙΑ

2.5.1 Βασικοί νόμοι

Στην Ολλανδία το 1875 γίνεται η ίδρυση του τμήματος Τεχνών και επιστήμων. Το 1903 ιδρύεται κυβερνητική επιτροπή που ετοιμάζει τον τρόπο καταγραφής των μνημείων. Το 1918 ιδρύεται υπηρεσία για την προστασία των μνημείων. Το 1940 δημοσιεύονται οι πρώτοι κανονισμοί για την διάσωση του μνημειακού και παραδοσιακού πλούτου. Το 1950 γίνεται προσωρινός νομός για την προστασία των μνημείων. Το 1961 ψηφίζεται νόμος που ισχύει μέχρι σήμερα για την διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς σύμφωνα με τον οποίο μνημείο είναι:

1) κάθε κατασκευή τουλάχιστον 50 ετών, που παρουσιάζει, από αισθητικής και επιστημονικής πλευράς, λαογραφικό ενδιαφέρον

2) κάθε τόπος ο οποίος παρουσιάζει ενδιαφέρον δημόσιο λόγω της ύπαρξης σε αυτόν κατασκευών της προηγούμενης παραγράφου 3) κάθε τοποθεσία που έχει οποιαδήποτε ιστορική σημασία

4) κάθε οικισμός που, εκτός των οικοδομημάτων, περιλαμβάνει δέντρα, πλατειές, γέφυρες, κανάλια, τάφους, που από πλευράς αισθητικής συνθέτουν ένα σύνολο με ιδιαίτερο χαρακτήρα.

Είναι απαγορευμένο να επιφέρει κανείς οποιοδήποτε αλλαγή στις τέσσερις αυτές κατηγορίες προστατευόμενης πολιτιστικής κληρονομιάς χωρίς την άδεια του αρμόδιου υπουργείου. Το ίδιο ισχύει και για οποιαδήποτε πρωτοβουλία αναστήλωσης ή συντήρησης.⁶²

⁶¹ www.european-heritage.net

⁶² www.european-heritage.net

2.5.2 ΦΟΡΕΙΣ

Ο αρμόδιος φορέας για την προστασία είναι η Διεύθυνση Προστασίας η οποία ανήκει στο Υπουργείο Πολιτισμού. Στο έργο της βοηθείται από το λεγόμενο Συμβούλιο των μνημείων, το οποίο παρέχει στο Υπουργείο κάθε πληροφορία για την ιστορική και παραδοσιακή κληρονομιά της χώρας. Περιλαμβάνει πέντε τομείς

1)Εθνική επιτροπή για την συντήρηση-διατήρηση των ιστορικών και παραδοσιακών κτισμάτων

2)Εθνική επιτροπή για την αρχαιολογική έρευνα

3)Εθνική επιτροπή για τα μουσεία

4)Εθνική επιτροπή για την περιγραφή της πολιτιστικής κληρονομιάς.

5)Εθνική επιτροπή για την προστασία της κληρονομιάς αυτής από καταστροφές οποιοσδήποτε μορφής και κινδύνων πολέμου

Η υπηρεσία για την προστασία των μνημείων απασχολεί περίπου εκατό άτομα ειδικευμένα στον τομέα αυτό. Παρότι παρουσιάζει αποκέντρωση, ο οικονομικός τομέας (χρηματοδοτικός)είναι άμεσα προσαρτημένος στην Διεύθυνση και ασχολείται με τις υποθέσεις χρηματοδότησης. Στο σχετικό σχεδιάγραμμα οργάνωσης της υπηρεσίας βλέπουμε επίσης το τμήμα «Δημοσιές σχέσεις» το οποίο είναι άμεσα εξαρτημένο στην Γενική Διεύθυνση και το οποίο έχει σημαντικό ρόλο.Εξασφαλίζει μια επιμόρφωση στο εκπαιδευτικό κοινό(φίλμ ,προετοιμασία προγραμμάτων ερμηνευτικών διαφόρων ανακοινώσεων που ήδη έχουν γίνει, επισκέψεις, διαλέξεις μέσα σε εκπαιδευτικά ιδρύματα).Επίσης αναλαμβάνει όλες τις συνεννοήσεις για τη δημοσίευση κατατοπιστικών φυλλαδίων ,κινηματογραφήσεις και την βοήθεια στις ειδικές οργανώσεις που υπάρχουν για την προστασία της παραδοσιακής κληρονομιάς.⁶³

⁶³ www.european-heritage.net

2.5.3 ΜΗΤΡΩΟ

Η καταγραφή των ιστορικών και παραδοσιακών κτιρίων γίνεται μετά από πρόταση του συμβουλίου των μνημείων. Αυτή η πρόταση ετοιμάζεται από το τμήμα καταγραφής της Εθνικής Υπηρεσίας Ιστορικών Κτιρίων. Το σχέδιο του καταλόγου στέλνεται στο δημοτικό συμβούλιο το οποίο μέσα σε τουλάχιστον δυο μήνες μπορεί να προτείνει αλλαγή ή να διαγράψει τμήμα του καταλόγου. Όταν ο κατάλογος γίνει πλέον τελικός, η επίσημη καταγραφή στέλνεται σε τέσσερα αντίτυπα στους παρακάτω:

α) στο κεντρικό συμβούλιο μνημείων

β) στη Νομαρχία

γ) στον Δήμο

δ) στο Υποθηκοφυλακείο

Η καταγραφή στην Ολλανδία έγινε από το 1961 ως το 1964. Σήμερα υπάρχουν 40000 διατηρητέα καταγεγραμμένα οικοδομήματα, εκ των οποίων 30000 είναι κατοικίες και 5000 ιστορικά μνημεία.⁶⁴

⁶⁴ www.european-heritage.net

2.5.4 Μέσα προστασίας

Από την στιγμή που ένα ακίνητο καταγράφηκε ο ιδιοκτήτης του παραμένει ιδιοκτήτης, ακόμη και αν η αναστύλωση της ιδιοκτησίας του γένει εξολοκλήρου από δημόσιους φορείς.

Ο ιδιοκτήτης μπορεί να διαλέξει ο ίδιος τον αρχιτέκτονα που θα κάνει την μελέτη της αναστήλωσης η οποία όμως περνά από τον αυστηρό έλεγχο του αρχιτέκτονα της αρμόδιας υπηρεσίας. Σε μερικές περιπτώσεις οι ιδιοκτήτες προτιμούν να αναλάβει η υπηρεσία την εκλογή του αρχιτέκτονα και του εργολάβου, που θα αναλάβει το έργο.

Ο ιδιοκτήτης έχει, ακόμη, δικαίωμα να προσβάλει την καταγραφή της ιδιοκτησίας του σαν διατηρητέα, εάν βεβαίως έχει αποδεικτικά στοιχεία για αυτό.⁶⁵

2.5.5 Χρηματοδότηση

Η χρηματοδότηση καλύπτει τα έξοδα που συνδέονται με την αναστήλωση-συντήρηση του ιστορικού τμήματος των κτηρίων. Δηλαδή, μέσα στα έξοδα αυτά δεν περιλαμβάνονται εργασίες, όπως π.χ. η κεντρική θέρμανση, ηλεκτρικοί εγκατάσταση κλπ

Το υπουργείο Πολιτισμού χρηματοδοτεί κατά 30% τα κτίρια που ανήκουν σε ιδιώτες, κατά 40% τα κτίρια που ανήκουν σε δημόσιους φορείς και κατά 50% τους ιδιωτικούς φορείς συντήρησης. Το υπουργείο Εσωτερικών χρηματοδοτεί επί πλέον κατά 30% συνήθως, αν και το ποσοστό αυτό φθάνει μέχρι 50%. Η δε νομαρχιακή διοίκηση δίνει ένα άλλο 10% επιχορήγηση. Τα χρήματα του υπουργείου Εσωτερικών τα διαχειρίζεται ο Δήμος μερικές φορές ως εξής...χρηματοδοτεί κατευθείαν τον ιδιοκτήτη κατά ένα μεγάλο μέρος. Σε περίπτωση που η βοήθεια, όταν φθάσει, υπερβαίνει το προβλεπόμενο δαπανηθέν ποσό, τότε ο Δήμος καρπούται το επί πλέον.

⁶⁵ www.european-heritage.net

Στην Ολλανδία τα τελευταία χρόνια η πολιτική της συντήρησης έχει σαν κατεύθυνση την αναβίωση των παλαιών συνοικιών, των παραδοσιακών οικισμών. Συγκεκριμένα, το υπουργείο Οικισμού επιχορηγεί για αυτόν τον σκοπό κατά 25% ανάλογες προσπάθειες.

Μετά το τέλος του δευτέρου παγκοσμίου πολέμου η Ολλανδία όπως και άλλες ευρωπαϊκές χώρες είχε το πρόβλημα των αστέγων, της πλήρους αδράνειας της οικοδομικής δραστηριότητας. Έτσι 2.000.000 κατοικίες έγιναν μεταξύ 1945 και 1971.

Κατά το έτος 1971, εν τούτοις, άρχισε να δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στα υφιστάμενα κτίρια. Το 1970 το λαϊκό κίνημα κατά της κατεδαφίσεως ήταν τόσο έντονο ώστε διαδοχικά προγράμματα αναβίωσης του ήδη υπάρχοντος οικοδομικού δυναμικού ψηφίστηκαν και ξεκίνησαν το 1970 και 1971.

Στις αρχές του 1970 το ολικό ποσό των κατοικιών που ολικώς ή μερικώς έπρεπε να ξαναγίνουν ήταν, κατά πρόχειρες εκτιμήσεις, 300.000 και ο αριθμός των κατοικιών που έπρεπε να συντηρηθούν 200.000.

Η προτεραιότητα που δίνεται στην συντήρηση, και όχι στην κατεδάφιση, δεν οφείλεται μόνο στη δημόσια πίεση. Οι αρχές αντιλήφθηκαν ότι η σε μεγάλη κλίμακα κατεδάφιση ήταν ασύμφορη από οικονομικής πλευράς, προκαλούσε πολεοδομικά προβλήματα και εξαφάνιζε τη συνέχεια της παράδοσης.

Συνολικά ως σήμερα, με την κρατική υψηλή επιχορήγηση που φθάνει μέχρι 80%, έγιναν εργασίες συντήρησης σε 750.000 κατοικίας σε διάστημα 8 ετών.⁶⁶

⁶⁶ www.european-heritage.net

3. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΩΝ ΠΛΑΙΣΙΩΝ ΣΕ ΕΝΑ ΔΙΑΤΗΡΗΤΕΟ ΚΤΙΡΙΟ ΚΑΙ ΣΕ ΕΝΑ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΣΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΧΩΡΟ

3.1. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΠΛΑΚΑΣ

Η Πλάκα αποτελεί μία από τις πιο ιστορικές περιοχές της Αθήνας. Ως ιστορική συνοικία χαρακτηρίστηκε το 1979. Η απουσία όμως κατάλληλου νομοθετικού πλαισίου οδήγησε, από τα μέσα της δεκαετίας του 1970 και έπειτα στη παρουσίαση πολλών και ποικίλων προβλημάτων στη περιοχή.

Η κυριότερη πηγή προβλημάτων είναι η λάθος διαχείριση του μεγάλου αριθμού τουριστών που προσέλκυσε ο μεγάλος αριθμός μνημείων και κτιρίων τουριστικού και επιστημονικού ενδιαφέροντος.

Λόγω του ότι πολλά κτίρια της περιοχής κινδύνευαν από απαλλοτρίωση εκ μέρους του δημοσίου, πολλοί ιδιοκτήτες τα παραμέλησαν. Επιπλέον, η Πλάκα γειτονεύει με το εμπορικό κέντρο της Αθήνας, γεγονός που οδήγησε στη λάθος χρήση πολλών ιστορικών κτιρίων με σκοπό το κέρδος.

Όλη αυτή η λογική της δεκαετίας του 1970 οδήγησε σε μία σταδιακή ερήμωση στο οικιστικό επίπεδο. Ο μεγάλος αριθμός τουριστών και η προσπάθεια αποκόμισης κερδών από αυτούς οδήγησε στο πολλά κτίρια ιστορικού και αρχιτεκτονικού ενδιαφέροντος να μετατραπούν σε εστιατόρια, μπαρ, κ.α, με αποτέλεσμα να παραμεληθεί ο κύριος σκοπός των κτιρίων που ήταν η κατοικία.

Έγιναν κάποιες προσπάθειες από το 1979 και έπειτα με ειδικά μέτρα και ειδική νομοθεσία, η περιοχή να προστατευτεί και να διατηρήσει τον ιστορικό της χαρακτήρα.⁶⁷

⁶⁷ Κεφαλέα Ρεβέκκα «Ο ρόλος του πολεοδομικού σχεδιασμού στο μετασχηματισμό της περιοχής της Πλάκας», Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, Αθήνα, Φεβρουάριος 2006, σελ.2-4.

ΠΑΝΟΡΑΜΙΚΗ ΕΙΚΟΝΑ ΤΟΥ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ ΤΗΣ ΠΛΑΚΑΣ

Πηγή <http://www.mccullagh.org/>

ΤΡΑΠΕΖΟΚΑΘΙΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΜΕ SOUVENIR ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΗΣ ΠΛΑΚΑΣ

Πηγή <http://www.flickr.com/photos/>

3.1.1. Αντικείμενο προστασίας

Η Πλάκα αποτελεί αντικείμενο προστασίας ως ιστορική συνοικία της πόλης των Αθηνών αλλά και ένας σημαντικών αριθμός κτιρίων που βρίσκονται σε αυτήν, αποτελούν αντικείμενο προστασίας ως διατηρητέα.⁶⁸

Οι συνοικίες με τον τρόπο που έχει χαρακτηριστεί η Πλάκα δεν είναι κάτι που προβλέπεται από την νομοθεσία της Γαλλίας αφού εκτός των ιστορικών μνημείων, το αντικείμενο προστασίας της συγκεκριμένης χώρας είναι κυρίως τα κτίρια. Αναφορικά με τα διατηρητέα κτίρια της Πλάκας αυτά καλύπτονται πλήρως από την γαλλική νομοθεσία.⁶⁹

Η νομοθεσία της Μεγάλης Βρετανίας όμως συμπεριλαμβάνει τα ιστορικά κέντρα πόλεων όπως η Πλάκα καθώς επίσης και τα διατηρητέα κτίρια και στην ουσία, στα συγκεκριμένα αντικείμενα προστασίας η βρετανική νομοθεσία είναι απολύτως όμοια με την ελληνική. Στην περίπτωση του αντικειμένου προστασίας της ιταλικής νομοθεσίας, αυτή έχει εξαιρετικά μεγάλο πεδίο αφού περιλαμβάνει τόσο περιοχές, όπως η Πλάκα, όσο και κτίρια, χωρίς να θέτει ιδιαίτερα κριτήρια πέρα από το ότι πρέπει να χρονολογούνται από τον Μεσαίωνα και ύστερα και να έχουν ιστορική, πολιτιστική ή αρχιτεκτονική αξία.⁷⁰

3.1.2. Διαδικασίες κήρυξης-Μητρώο

Η κήρυξη της Πλάκας αλλά και 500 σπιτιών της, έγινε μέσω ειδικών Προεδρικών Διαταγμάτων. Η ελληνική νομοθεσία έχει το πλεονέκτημα μέσω της έκδοσης Προεδρικών Διαταγμάτων να εμπλουτίζεται αλλά παράλληλα και να παρακάμπτει τυχόν

⁶⁸ Ζήβας Διονύσης «Πλάκα 1973-2003. Το χρονικό της επέμβασης για την προστασία της Παλαιάς Πόλεως Αθηνών», Α΄ τόμος, Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, Αθήνα 2006, σελ.101.

⁶⁹ http://www.international.icomos.org/risk/world_report/2000/france1_2000.htm

⁷⁰ <http://www.legco.gov.hk/yr06-07/english/sec/library/0607fs20-e.pdf>

δυσκολίες που παρουσιάζονται κατά τις διαδικασίες κήρυξης και δεν είχαν προβλεφθεί. Στην περίπτωση της Πλάκας τα Προεδρικά Διατάγματα προέκυψαν ύστερα από ειδική μελέτη που έγινε για την παλαιά πόλη των Αθηνών και από την οποία προέκυψε η ανάγκη προστασίας της περιοχής λόγω των πολλών προβλημάτων που υπήρχαν. Το αποτέλεσμα ήταν να κηρυχθεί χωρίς να υπάρχει το κατάλληλο νομοθετικό πλαίσιο όπως θα δούμε και παρακάτω και έτσι να προκύψει η λύση των Προεδρικών Διαταγμάτων. Επιπλέον, λόγω της αρχαιολογικής σημασίας της περιοχής, οι ιδιοκτήτες πρέπει να απευθύνονται και στις αρχαιολογικές υπηρεσίες.⁷¹

Στην Γαλλία οι διαδικασίες κήρυξης είναι πιο οργανωμένες αφού έχουν πολλά ελεγκτικά στάδια. Πρώτα απ' όλα γίνεται η αίτηση στην κεντρική επιτροπή που είναι υπεύθυνη για το αντικείμενο που ζητά χαρακτηρισμό. Η επιτροπή όμως δεν μπορεί να εγκρίνει την αίτηση χωρίς αυτή πρώτα να εξεταστεί από την Ένωση Αρχιτεκτόνων Γαλλίας. Η έγκριση ακολουθεί μετά την εξέταση και συνοδεύεται από την επισύναψη των προϋποθέσεων και των συνθηκών που απαιτούνται για την διατήρηση και την προστασία του χαρακτηρισθέντος αντικειμένου.⁷²

Και στην Μεγάλη Βρετανία οι διαδικασίες κήρυξης έχουν πολλά ελεγκτικά στάδια. Αφού επιλεγθεί η περιοχή ή το κτίριο που αποτελεί το αντικείμενο προστασίας, χαρακτηρίζεται αρχικά χωρίς όμως η απόφαση αυτή να είναι τελική. Μετά τον πρώτο χαρακτηρισμό το κτίριο ή η περιοχή αξιολογείται και έπειτα κατηγοριοποιείται και εντάσσεται σε μία ειδική λίστα. Αφού γίνουν όλα αυτά, ακολουθεί ο τελικός χαρακτηρισμός του αντικειμένου.⁷³

Ενώ η Ελλάδα, η Γαλλία και η Μεγάλη Βρετανία έχουν διαδικασίες κήρυξης που βασίζονται σε ένα κεντρικό σύστημα, η Ιταλία παρουσιάζει πιο αποκεντρωτική τάση εμπλεκοντας και άλλους φορείς στην διαδικασία όπως οι περιφέρειες. Αυτές είναι αρμόδιες για την δημιουργία επιτροπών οι οποίες θα καθορίζουν ποια θα είναι τα

⁷¹ Ζήβας Διονύσης «Πλάκα 1973-2003. Το χρονικό της επέμβασης για την προστασία της Παλαιάς Πόλεως Αθηνών», Α' τόμος, Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, Αθήνα 2006, σελ.25-68.

⁷² <http://www.french-property.com/guides/france/building/planning/applications/planning-decision>

⁷³ Κωστάκη Ιουλία «Η προστασία και η διαχείριση των διατηρητέων κτιρίων και ιστορικών κέντρων στη Μ. Βρετανία» στο Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης- Ινστιτούτο Επιμόρφωσης «Αρχιτεκτονική κληρονομιά- Ιστορικά κέντρα πόλεων», Ξάνθη, Οκτώβριος –Νοέμβριος 2007, σελ.3-11.

αντικείμενα προστασίας που θα καταχωρηθούν. Παρόλο που η τελική έγκριση είναι αρμοδιότητα του κεντρικού υπουργείου, η πρόταση που προωθείται γίνεται αποκλειστικά από τη περιφερειακή επιτροπή.⁷⁴

Στην περίπτωση της Πλάκας που αποτελεί διπλό αντικείμενο προστασίας, τα πολλά ελεγκτικά στάδια των άλλων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης μπορεί να έχουν θετικές αλλά και αρνητικές επιπτώσεις. Υπάρχει η πιθανότητα να βοηθήσουν αλλά και η πιθανότητα να δημιουργήσουν μεγάλη γραφειοκρατία δημιουργώντας περισσότερα προβλήματα σε μία διαδικασία που φαίνεται ότι αναπτύσσεται σταδιακά και δεν είναι ολοκληρωμένη. Τόσο στην περίπτωση της νομοθεσίας της Ελλάδας όσο και των υπόλοιπων ευρωπαϊκών χωρών υπάρχει σαφώς περιθώριο βελτίωσης αλλά και ένταξη περισσότερων και διαφορετικών περιπτώσεων αντικειμένων.

Μία μεγάλη διαφορά που εντοπίζεται ανάμεσα στην Ελλάδα και στις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες είναι ότι έχουν μητρώο στα οποία εντάσσουν τα αντικείμενα προστασίας ενώ στην Ελλάδα δεν υπάρχει κάτι τέτοιο και θα έπρεπε να γίνει ώστε μέσω αυτής της κατηγοριοποίησης να εντοπίζονται οι ιδιαίτερες ανάγκες της κάθε περίπτωσης.

3.1.3. Νομοθετικό πλαίσιο και εφαρμογή του

Η ιδιαιτερότητα του ελληνικού νομοθετικού πλαισίου είναι ότι πέρα από τους νόμους που έχει, εμπεριέχει Προεδρικά Διατάγματα και ειδικές Υπουργικές Αποφάσεις. Οι νόμοι αυτοί καλύπτουν ένα μεγάλο φάσμα δραστηριοτήτων από τον χαρακτηρισμό μέχρι και τον τρόπο χρηματοδότησης για την προστασία και τα τελευταία χρόνια φαίνονται να αυξάνονται συνεχώς. Επιπλέον, η ελληνική νομοθεσία εμπλουτίζεται συνεχώς αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι δεν έχει πολλές ελλείψεις και κενά τα οποία μέχρι να διορθωθούν υπάρχει η ευκαιρία για αλόγιστη δράση και καταστροφή του αντικειμένου προστασίας. Στην περίπτωση της Πλάκας όταν αυτή χαρακτηρίστηκε, εκτός από τους νόμους περί αρχαιοτήτων, δεν υπήρχε το κατάλληλο νομοθετικό πλαίσιο. Αποκαθιστάται βέβαια

⁷⁴ <http://www.legco.gov.hk/yr06-07/english/sec/library/0607fs20-e.pdf>

σταδιακά αλλά σαφώς υπάρχουν ακόμα αρκετές ελλείψεις και μέχρι να γίνει η αποκατάσταση είχαν δημιουργηθεί πολλά προβλήματα.⁷⁵

Στην Μεγάλη Βρετανία στην νομοθεσία που ήδη υπήρχε προστέθηκαν ειδικά σχέδια δράσης για τα αντικείμενα που έχουν καταγραφεί καθώς επίσης υπάρχουν και διάφορες κυβερνητικές οδηγίες. Μέριμα για τα αντικείμενα προστασίας όμως λαμβάνεται και στους κανονισμούς δόμησης.⁷⁶

Στην Γαλλία, υπάρχουν νόμοι για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς από το 1913. Οι νόμοι που υπάρχουν είναι εξειδικευμένοι και ασχολούνται όχι μόνο με τα αντικείμενα προστασίας αλλά και με τις παρεμβάσεις που γίνονται, με την χρηματοδότηση τους, την δράση των αρχιτεκτόνων, κα. Στην Ιταλία η νομοθεσία καθορίζεται κυρίως από το σύνταγμα της χώρας και το 2004 όλοι οι παλαιότεροι νόμοι που υπήρχαν ενοποιήθηκαν σε έναν.⁷⁷

Βλέπουμε λοιπόν ότι ενώ η νομοθεσία της Ελλάδος είναι πρόσφατη και εμπλουτίζεται συνεχώς, ειδικά στην περίπτωση της Πλάκας, σε κάποιες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει ληφθεί μέριμα από πολύ παλαιότερα. Αυτό βέβαια δεν σημαίνει ότι όλες οι νομοθεσίες δεν έχουν περιθώριο βελτίωσης.

Πέρα όμως από την νομοθέτηση, στην Πλάκα τίθεται και το θέμα της εφαρμογής της νομοθεσίας. Τα τελευταία χρόνια έχει παρατηρηθεί μία εντατικοποίηση σε αυτόν τον τομέα και σε κάποιους τομείς έχει αποδειχθεί επιτυχημένη. Παρόλα αυτά εντοπίζονται μεγάλες αδυναμίες και ειδικά στο θέμα της χρήσης γης. Για να επιτευχθεί πλήρως η εφαρμογή του ελληνικού νομοθετικού πλαισίου στην περίπτωση της Πλάκας θα πρέπει να υπάρξει ενεργοποίηση όλων των φορέων που ασχολούνται με τον θέμα, όπως για παράδειγμα της αστυνομίας, χωρίς αυτό όμως να σημαίνει ότι λόγω των μεγάλων οικονομικών συμφερόντων που παρουσιάζει η περιοχή δεν υπάρχει ο κίνδυνος να υπάρχουν πάντα παρατυπίες.

⁷⁵ Ζήβας Διονύσης «Πλάκα 1973-2003. Το χρονικό της επέμβασης για την προστασία της Παλαιάς Πόλεως Αθηνών», Α΄ τόμος, Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, Αθήνα 2006, σελ.101.

⁷⁶ Jonathan Taylor «Heritage protection in brief» στο <http://www.buildingconservation.com/articles/heritageprot/heritageprot.htm>

⁷⁷ <http://www.legco.gov.hk/yr06-07/english/sec/library/0607fs20-e.pdf>

Στις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες γίνεται απόπειρα εφαρμογής του νομοθετικού πλαισίου και δεν έχουμε εντοπίσει κάποιες αδυναμίες ή κάποιους κινδύνους.

3.1.4. Φορείς- Διαχείριση προστασίας

Στην περίπτωση της Πλάκας, οι αρμόδιοι φορείς που έχουν και την πολιτική διαχείριση της προστασίας είναι το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, η Εταιρία Ενοποίησης των Αρχαιολογικών Χώρων, οι Αρχαιολογικές Επιτροπές, το Υπουργείο Πολιτισμού, οι Επιτροπές Ενάσκησης Αρχιτεκτονικού Ελέγχου και η Τοπική και Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση. Βλέπουμε λοιπόν ότι υπάρχει μία επικέντρωση στα κατάλληλα τμήματα και ότι έχουν δημιουργηθεί ειδικές επιτροπές. Θα έπρεπε όμως να υπάρχει μεγαλύτερη εμπλοκή των τοπικών αρχών και των πολιτών αλλιώς υπάρχει το ενδεχόμενο να αδιαφορήσουν.⁷⁸

Στην Γαλλία υπάρχει ένας μόνος φορέας το «Monument Conservation Office (Γραφείο Διατήρησης Μνημείων)» ενώ οι ανάλογοι φορείς της Αγγλίας είναι ο Οργανισμός English Heritage (E.H.), το Ταμείο Heritage Lottery Fund (H.L.F.), το Τμήμα Κοινωνιών και Τοπικής Διοίκησης (DCLG) και το Τμήμα Πολιτισμού, Επικοινωνίας και Αθλητισμού (DCMS)⁷⁹. Αντιστοίχως, στην Ιταλία, με την διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς ασχολούνται το «Centro di Reaustaro (Κέντρο Αποκατάστασης)», το «Istituto delle Pietre Dure», ο ICCROM (Παγκόσμιος Οργανισμός για την Διατήρηση και την Αναπαλαίωση), το Υπουργείο για την Κληρονομιά και τις Πολιτιστικές Δραστηριότητες και τα Τμήματα Πολιτισμού των Δημοτικών Αρχών⁸⁰. Αντίθετα από την Ελλάδα, βλέπουμε ότι στις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες υπάρχει μία τάση αποκέντρωσης και συμμετοχής των τοπικών φορέων αλλά σαφώς υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης.

⁷⁸ Ζήβας Διονύσης «Πλάκα 1973-2003. Το χρονικό της επέμβασης για την προστασία της Παλαιάς Πόλεως Αθηνών», Α' τόμος, Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, Αθήνα 2006, σελ.168.

⁷⁹ Κωστάκη Ιουλία «Η προστασία και η διαχείριση των διατηρητέων κτιρίων και ιστορικών κέντρων στη Μ. Βρετανία» στο Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης- Ινστιτούτο Επιμόρφωσης «Αρχιτεκτονική κληρονομιά- Ιστορικά κέντρα πόλεων», Ξάνθη, Οκτώβριος –Νοέμβριος 2007, σελ.3-11.

⁸⁰ <http://www.legco.gov.hk/yr06-07/english/sec/library/0607fs20-e.pdf>

3.1.5. Μέσα προστασίας – Χρηματοδότηση- Κίνητρα

Για την προστασία της Πλάκας, της οποίας η χρηματοδότηση είναι αποκλειστικά κρατική, έχουν ληφθεί τα εξής μέτρα που συγχρόνως κάποια από αυτά μπορούν να αποτελέσουν και κίνητρα:

- Χρηματοδότηση μέσω ΥΠΕΘΟ και ΕΤΠΑ
- Χαμηλότοκα και μακροπρόθεσμα δάνεια με επιδοτούμενο επιτόκιο για επισκευές και διατήρηση
- Μεταφορά του εναπομένοντος συντελεστή δόμησης και ειδικοί όροι δόμησης
- Φορολογικές ελαφρύνσεις των ιδιοκτητών
- Υπογειώσεις των δικτύων
- Πεζοδρομήσεις
- Περιορισμοί στις διαφημιστικές επιγραφές
- Συγκρότηση επιτροπής παρακολούθησης για την εφαρμογή των διατάξεων⁸¹

Παρόλα αυτά δεν παρέχονται ιδιαίτερα κίνητρα στους ιδιώτες και στην ιδιωτική πρωτοβουλία με αποτέλεσμα πολλοί από τους ιδιοκτήτες να εγκαταλείπουν και να παραμελούν τις υπηρεσίες τους.

Στην Γαλλία απαγορεύεται η κατεδάφιση, η παρέμβαση, η μεταφορά και η πώληση του ενός κτιρίου χωρίς συγκατάθεση.⁸² Επίσης, υπάρχει φοροαπαλλαγή για τις επισκέψεις κοινού καθώς και φοροαπαλλαγές γενικά. Η κάλυψη όλων των δαπανών γίνεται από το κράτος και δίνεται στους ιδιοκτήτες η δυνατότητα πληρωμής φόρων σε είδος που μπορεί να ενταχθεί στην εθνική κληρονομιά.⁸³

⁸¹ Ζήβας Διονύσης «Πλάκα 1973-2003. Το χρονικό της επέμβασης για την προστασία της Παλαιάς Πόλεως Αθηνών», Α' τόμος, Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, Αθήνα 2006, σελ.168.

⁸² http://www.diplomatie.gouv.fr/en/france_159/label-france_2554/label-france-issues_2555/label-france-no.-35_4207/feature-the-renaissance-of-heritage_4319/monuments-under-close-supervision_6681.html

⁸³ Σταματίου Ελένη «Διατηρητέα κτίσματα: πόσο εφικτή και συμφέρουσα η επιχείρηση προστασίας τους από τους ιδιώτες;», στο <http://kallithea.hua.gr/epixeirein/hmerida6/stamatiou-presentation.pdf>

Στην Μεγάλη Βρετανία απαιτείται ειδική άδεια για οποιαδήποτε αλλαγή και οποιαδήποτε επισκευή αποτελεί ευθύνη του ιδιοκτήτη. Οι ιδιοκτήτες επίσης έχουν την ευκαιρία προσφυγής για να χαρακτηρίσουν ή να αποχαρακτηρίσουν την ιδιοκτησία τους. Οι ιδιοκτήτες χρηματοδοτούνται κρατικά αλλά λαμβάνουν και επιχορηγήσεις καθώς και δάνεια. Επιπλέον το κράτος τους παρέχει ενημέρωση αι απολύτως δωρεάν, παροχή τεχνικών συμβούλων και χορήγηση ειδικής άδειας επισκευής. Στην Μεγάλη Βρετανία επίσης έχουν δημιουργηθεί ειδικά ταμεία για τα διατηρητέα.⁸⁴

Στην Ιταλία τα μέσα προστασίας δεν εστιάζουν μόνο στους ιδιοκτήτες αλλά και στο κοινό αφού φροντίζει να ενθαρρύνει την συμμετοχή του και να του παρέχει ενημέρωση. Στην Ιταλία, αντίθετα από τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες, υπάρχει χρηματοδότηση από το κράτος αφού συνεισφέρει στις απαιτούμενες εργασίες και πληρώνει τους τόκους των δανείων αλλά και από τους ιδιώτες αφού συνεισφέρουν τόσο επιχειρηματίες όσο και τράπεζες.⁸⁵ Τα κίνητρα για τους ιδιώτες είναι τόσο η φορολογική έκπτωση όσο και τα έσοδα που μπορούν να αποκομίσουν από την ευκαιρία εκμετάλλευσης των κτιρίων. Στους ιδιοκτήτες παρέχονται φοροαπαλλαγές αλλά είναι υποχρεωμένοι σε περίπτωση που επιθυμούν να πουλήσουν το κτίριο τους να ενημερώσουν το Υπουργείο και αν επιθυμεί να το αγοράσει.⁸⁶

Μία μεγάλη διαφορά που εντοπίζεται ανάμεσα στην Ελλάδα και τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες είναι ότι ενώ για την έκδοση οποιασδήποτε άδειας πρέπει να απευθύνονται σε εξειδικευμένες επιτροπές όπως και στις άλλες χώρες, στην Ελλάδα δεν συμμετέχουν σε αυτές ειδικοί επιστήμονες και δεν λαμβάνονται υπόψη παράγοντες όπως οι κοινωνικοί.

⁸⁴ Κωστάκη Ιουλία «Η προστασία και η διαχείριση των διατηρητέων κτιρίων και ιστορικών κέντρων στη Μ. Βρετανία» στο Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης- Ινστιτούτο Επιμόρφωσης «Αρχιτεκτονική κληρονομιά- Ιστορικά κέντρα πόλεων», Ξάνθη, Οκτώβριος –Νοέμβριος 2007, σελ.3-11.

⁸⁵ <http://www.legco.gov.hk/yr06-07/english/sec/library/0607fs20-e.pdf>

⁸⁶ Μελισιάνο Πάολο «Αξιοποίηση καλλιτεχνικών αγαθών: μία νέα οικονομία» στο <http://ecology-salonika.org/lib/?p=2628>

3.1.6. Κάτοικοι- Ιδιοκτήτες – Κοινό

Στην περίπτωση της Πλάκας, λόγω του ότι δεν υπάρχουν κίνητρα, οι ιδιωτικές παρεμβάσεις βασίζονται καθαρά στην πρωτοβουλία και την ευθύνη των ιδιοκτητών και των κατοίκων. Αν δεν υπάρξει κάποια βελτίωση η οποία θα ενθαρρύνει ακόμα περισσότερο την συμμετοχή τους, υπάρχει η περίπτωση να κουραστούν και να εγκαταλείψουν τις προσπάθειες τους. Και για το κοινό όμως υπάρχει αυτό το ενδεχόμενο της υπάρχουσας μεν αλλά περιορισμένης εκπαίδευσης του.

Επιπλέον, η Πλάκα γειτονεύει με το εμπορικό κέντρο της Αθήνας, γεγονός που οδήγησε στην επιβάρυνση από τις εμπορικές χρήσεις πολλών ιστορικών κτιρίων με σκοπό το κέρδος. Όλη αυτή η λογική της δεκαετίας του 1970 οδήγησε σε μία σταδιακή ερήμωση στο οικιστικό επίπεδο. Ο μεγάλος αριθμός τουριστών και η προσπάθεια αποκόμισης κερδών από αυτούς οδήγησε στο πολλά κτίρια ιστορικού και αρχιτεκτονικού ενδιαφέροντος να μετατραπούν σε εστιατόρια, μπαρ, κ.α, με αποτέλεσμα να παραμεληθεί ο κύριος σκοπός των κτιρίων που ήταν η κατοικία.⁸⁷

Αντίθετα, τόσο στις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες είδαμε ότι και πολύ καλή εκπαίδευση του κοινού υπάρχει αλλά και πολλά και κατάλληλα κίνητρα για τους ιδιοκτήτες και τους κατοίκους. Αλλά και η σωστή διαχείριση του κοινού – τουριστών κυρίως όσο αφορά τους φορείς προστασίας .

3.1.7. Προβολή – Προσπελασιμότητα

Η Πλάκα παρουσιάζεται τόσο σαν πολιτιστική περιοχή όσο και σαν περιοχή ψυχαγωγίας με σκοπό την μεγαλύτερη έλευση τουριστών, κάτι που συμβαίνει και στις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες. Αυτό που διαφοροποιεί την περίπτωση της Πλάκας από τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες είναι ότι τείνει να μετατραπεί περισσότερο σε περιοχή ψυχαγωγίας με ότι προβλήματα αυτό συνεπάγεται. Αυτό φαίνεται και από την μικρή προσπελασιμότητα που υπάρχει στην περιοχή λόγω των καταστημάτων κάτι που δεν εντοπίζεται στις άλλες χώρες. Αυτό το πρόβλημα μπορεί σταδιακά να οδηγήσει σε ολική κατάληψη των χώρων αν δεν εφαρμοστεί καλύτερα το νομοθετικό πλαίσιο που υπάρχει.

⁸⁷ Κεφαλέα Ρεββέκκα «Ο ρόλος του πολεοδομικού σχεδιασμού στο μετασχηματισμό της περιοχής της Πλάκας», Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, Αθήνα, Φεβρουάριος 2006, σελ.2-4.

3.2. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΜΠΛΕ ΠΟΛΥΚΑΤΟΙΚΙΑΣ

Η «μπλε πολυκατοικία», που βρίσκεται στα Εξάρχεια, είναι έργο του Κυριακούλη (Κούλη) Παναγιωτάκου και του ζωγράφου Σπύρου Παπαλουκά, και θεωρείται οικοδόμημα- σταθμός για την σύγχρονη ελληνική αρχιτεκτονική.

Τα στοιχεία του κτιρίου, ο δυναμισμός της φόρμας του, οι εναλλαγές των πλήρων και των κενών καθώς και το έντονο μπλε χρώμα που έχει το κτίριο, το καθιστούν χαρακτηριστικό παράδειγμα του μοντέρνου κινήματος και των επιδράσεων που αυτό άσκησε στην ελληνική αρχιτεκτονική.⁸⁸

Η Μάρω Καρδαμίτση- Αδάμη θεωρεί ότι είναι το καλύτερο παράδειγμα του Μοντερνισμού όχι μόνο για την Αθήνα αλλά για όλη την Ευρώπη και με τη πάροδο του χρόνου το κτίριο έφτασε να αποτελεί μνημείο αναφοράς για την κοινωνία και την τέχνη και το κτίριο έχει χαρακτηριστεί διατηρητέο. Αυτό δεν εμπόδισε να βαφτεί το κτίριο θαλασσί αλλοιώνοντας το χρώμα του που το χαρακτήρισε και σήμερα να έχει εγκαταλειφθεί εντελώς από φορείς προστασίας και διαχείρισης.⁸⁹

⁸⁸ Μάρω Καρδαμίτση-Αδάμη «Η μπλε πολυκατοικία», Εκδόσεις Libro, Αθήνα 2006, σελ.11.

⁸⁹ Μάρω Καρδαμίτση-Αδάμη «Η μπλε πολυκατοικία», Εκδόσεις Libro, Αθήνα 2006, σελ.52-53.

Μπλέ Πολυκατοικία (1933)

Πηγή <http://www.skyscrapercity.com/>

Μπλέ Πολυκατοικία (2008)

Πηγή <http://www.skyscrapercity.com/>

3.2.1. Αντικείμενο προστασίας

Η Μπλε Πολυκατοικία αποτελεί αντικείμενο προστασίας διατηρητέο κτίριο. Η προστασία των διατηρητέων κτιρίων εντοπίζεται στην νομοθεσία και των υπόλοιπων ευρωπαϊκών χωρών. Στην Γαλλία προστατεύονται τα κτίρια που έχουν έναν συγκεκριμένο τύπο, στην Μεγάλη Βρετανία τα διατηρητέα κτίρια γενικά και στην Ιταλία τα κτίρια από τον Μεσαίωνα μέχρι την σύγχρονη εποχή που έχουν ιστορική, πολιτιστική και αρχιτεκτονική αξία.

3.2.2. Διαδικασίες κήρυξης-Μητρώο

Η κήρυξη της Μπλε Πολυκατοικίας έγινε με τον νόμο περί διατηρητέων αλλά χωρίς να ληφθεί υπόψη η ιδιαιτερότητα της σαν μνημείο αφού αποτελεί ένα χαρακτηριστικό κτίριο του Μοντερνισμού. Η ελληνική νομοθεσία έχει το πλεονέκτημα μέσω της έκδοσης Προεδρικών Διαταγμάτων να εμπλουτίζεται αλλά παράλληλα και να παρακάμπτει τυχόν δυσκολίες που παρουσιάζονται κατά τις διαδικασίες κήρυξης και δεν είχαν προβλεφθεί. Δυστυχώς, στην συγκεκριμένη περίπτωση κάτι τέτοιο δεν έχει συμβεί.

Στην Γαλλία οι διαδικασίες κήρυξης είναι πιο οργανωμένες αφού έχουν πολλά ελεγκτικά στάδια. Πρώτα απ' όλα γίνεται η αίτηση στην κεντρική επιτροπή που είναι υπεύθυνη για το αντικείμενο που ζητά χαρακτηρισμό. Η επιτροπή όμως δεν μπορεί να εγκρίνει την αίτηση χωρίς αυτή πρώτα να εξεταστεί από την Ένωση Αρχιτεκτόνων Γαλλίας. Η έγκριση ακολουθεί μετά την εξέταση και συνοδεύεται από την επισύναψη των προϋποθέσεων και των συνθηκών που απαιτούνται για την διατήρηση και την προστασία του χαρακτηρισθέντος αντικειμένου.⁹⁰

Και στην Μεγάλη Βρετανία οι διαδικασίες κήρυξης έχουν πολλά ελεγκτικά στάδια. Αφού επιλεγθεί το κτίριο που αποτελεί το αντικείμενο προστασίας, χαρακτηρίζεται αρχικά χωρίς όμως η απόφαση αυτή να είναι τελική. Μετά τον πρώτο χαρακτηρισμό το κτίριο ή η περιοχή αξιολογείται και έπειτα κατηγοριοποιείται και εντάσσεται σε μία

⁹⁰ <http://www.french-property.com/guides/france/building/planning/applications/planning-decision>

ειδική λίστα. Αφού γίνουν όλα αυτά, ακολουθεί ο τελικός χαρακτηρισμός του αντικειμένου.⁹¹

Ενώ η Ελλάδα, η Γαλλία και η Μεγάλη Βρετανία έχουν διαδικασίες κήρυξης που βασίζονται σε ένα κεντρικό σύστημα, η Ιταλία παρουσιάζει πιο αποκεντρωτική τάση εμπλέκοντας και άλλους φορείς στην διαδικασία όπως οι περιφέρειες. Αυτές είναι αρμόδιες για την δημιουργία επιτροπών οι οποίες θα καθορίζουν ποια θα είναι τα αντικείμενα προστασίας που θα καταχωρηθούν. Παρόλο που η τελική έγκριση είναι αρμοδιότητα του κεντρικού υπουργείου, η πρόταση που προωθείται γίνεται αποκλειστικά από τη περιφερειακή επιτροπή.⁹²

Τα πολλά ελεγκτικά στάδια των άλλων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης μπορεί να έχουν θετικές αλλά και αρνητικές επιπτώσεις. Υπάρχει η πιθανότητα να βοηθήσουν αλλά και η πιθανότητα να δημιουργήσουν μεγάλη γραφειοκρατία δημιουργώντας περισσότερα προβλήματα σε μία διαδικασία που φαίνεται ότι αναπτύσσεται σταδιακά και δεν είναι ολοκληρωμένη. Τόσο στην περίπτωση της νομοθεσίας της Ελλάδας όσο και των υπόλοιπων ευρωπαϊκών χωρών υπάρχει σαφώς περιθώριο βελτίωσης αλλά και ένταξη περισσότερων και διαφορετικών περιπτώσεων αντικειμένων.

Μία μεγάλη διαφορά που εντοπίζεται ανάμεσα στην Ελλάδα και στις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες είναι ότι έχουν μητρώο στα οποία εντάσσουν τα αντικείμενα προστασίας ενώ στην Ελλάδα δεν υπάρχει κάτι τέτοιο και θα έπρεπε να γίνει ώστε μέσω αυτής της κατηγοριοποίησης να εντοπίζονται οι ιδιαίτερες ανάγκες της κάθε περίπτωσης.

⁹¹ Κωστάκη Ιουλία «Η προστασία και η διαχείριση των διατηρητέων κτιρίων και ιστορικών κέντρων στη Μ. Βρετανία» στο Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης- Ινστιτούτο Επιμόρφωσης «Αρχιτεκτονική κληρονομιά- Ιστορικά κέντρα πόλεων», Ξάνθη, Οκτώβριος –Νοέμβριος 2007, σελ.3-11.

⁹² <http://www.legco.gov.hk/yr06-07/english/sec/library/0607fs20-e.pdf>

3.2.3. Νομοθετικό πλαίσιο και εφαρμογή του

Η ιδιαιτερότητα του ελληνικού νομοθετικού πλαισίου είναι ότι πέρα από τους νόμους που έχει, εμπεριέχει Προεδρικά Διατάγματα και ειδικές Υπουργικές Αποφάσεις. Οι νόμοι αυτοί καλύπτουν ένα μεγάλο φάσμα δραστηριοτήτων από τον χαρακτηρισμό μέχρι και τον τρόπο χρηματοδότησης για την προστασία και τα τελευταία χρόνια φαίνονται να αυξάνονται συνεχώς. Επιπλέον, η ελληνική νομοθεσία εμπλουτίζεται συνεχώς αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι δεν έχει πολλές ελλείψεις και κενά τα οποία μέχρι να διορθωθούν υπάρχει η ευκαιρία για αλόγιστη δράση και καταστροφή του αντικείμενου προστασίας. Στην περίπτωση της Μπλε Πολυκατοικίας δεν υπάρχει το κατάλληλο νομοθετικό πλαίσιο που να περιλαμβάνει την ιδιαιτερότητα του συγκεκριμένου κτιρίου.

Στην Μεγάλη Βρετανία στην νομοθεσία που ήδη υπήρχε προστέθηκαν ειδικά σχέδια δράσης για τα αντικείμενα που έχουν καταγραφεί καθώς επίσης υπάρχουν και διάφορες κυβερνητικές οδηγίες. Μέριμνα για τα αντικείμενα προστασίας όμως λαμβάνεται και στους κανονισμούς δόμησης.⁹³

Στην Γαλλία, υπάρχουν νόμοι για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς από το 1913. Οι νόμοι που υπάρχουν είναι εξειδικευμένοι και ασχολούνται όχι μόνο με τα αντικείμενα προστασίας αλλά και με τις παρεμβάσεις που γίνονται, με την χρηματοδότηση τους, την δράση των αρχιτεκτόνων, κα. Στην Ιταλία η νομοθεσία καθορίζεται κυρίως από το σύνταγμα της χώρας και το 2004 όλοι οι παλαιότεροι νόμοι που υπήρχαν ενοποιήθηκαν σε έναν.⁹⁴

Βλέπουμε λοιπόν ότι ενώ η νομοθεσία της Ελλάδος είναι πρόσφατη και εμπλουτίζεται συνεχώς, ειδικά στην περίπτωση της Πλάκας, σε κάποιες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει ληφθεί μέριμνα από πολύ παλαιότερα. Αυτό βέβαια δεν σημαίνει ότι όλες οι νομοθεσίες δεν έχουν περιθώριο βελτίωσης.

Πέρα όμως από την νομοθέτηση, και στην Μπλε Πολυκατοικία τίθεται το θέμα της εφαρμογής της νομοθεσίας αφού δεν υπάρχει κανένας έλεγχος στις παρεμβάσεις που

⁹³ Κωστάκη Ιουλία «Η προστασία και η διαχείριση των διατηρητέων κτιρίων και ιστορικών κέντρων στη Μ. Βρετανία» στο Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης- Ινστιτούτο Επιμόρφωσης «Αρχιτεκτονική κληρονομιά- Ιστορικά κέντρα πόλεων», Ξάνθη, Οκτώβριος –Νοέμβριος 2007, σελ.3-11.

⁹⁴ <http://www.culturalpolicies.net/web/france.php?aid=52>

γίνονται και αντιμετωπίζεται σαν όλα τα απλά κτίρια. Χαρακτηριστικό παράδειγμα της αμέλειας αυτής είναι το βάνιμο της εξωτερικής όψης του κτιρίου που βάφτηκε γαλάζιο ενώ το μπλε της χρώμα ήταν ένα από τα χαρακτηριστικά που την κατατάσσουν στα αρχιτεκτονικά μνημεία.

Στις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες γίνεται απόπειρα εφαρμογής του νομοθετικού πλαισίου και δεν έχουμε εντοπίσει κάποιες αδυναμίες ή κάποιους κινδύνους.

3.2.4. Φορείς- Διαχείριση προστασίας

Στην περίπτωση της Μπλε Πολυκατοικίας, οι αρμόδιοι φορείς που έχουν και την πολιτική διαχείριση της προστασίας είναι το Υπουργείο Πολιτισμού και οι τοπικοί φορείς. Βλέπουμε λοιπόν ότι για το συγκεκριμένο κτίριο δεν υπάρχει καμία ειδική επιτροπή ή τμήμα όπως στην περίπτωση της Πλάκας.

Στην Γαλλία υπάρχει ένας μόνος φορέας το «Monument Conservation Office (Γραφείο Διατήρησης Μνημείων)»⁹⁵ ενώ οι ανάλογοι φορείς της Αγγλίας είναι ο Οργανισμός English Heritage (E.H.), το Ταμείο Heritage Lottery Fund (H.L.F.), το Τμήμα Κοινωνιών και Τοπικής Διοίκησης (DCLG) και το Τμήμα Πολιτισμού, Επικοινωνίας και Αθλητισμού (DCMS)⁹⁶. Αντιστοίχως, στην Ιταλία, με την διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς ασχολούνται το «Centro di Reastauro (Κέντρο Αποκατάστασης)», το «Istituto delle Pietre Dure», ο ICCROM (Παγκόσμιος Οργανισμός για την Διατήρηση και την Αναπαλαίωση), το Υπουργείο για την Κληρονομιά και τις Πολιτιστικές Δραστηριότητες και τα Τμήματα Πολιτισμού των Δημοτικών Αρχών.⁹⁷

⁹⁵ http://www.international.icomos.org/risk/world_report/2000/france1_2000.htm

⁹⁶ Κωστάκη Ιουλία «Η προστασία και η διαχείριση των διατηρητέων κτιρίων και ιστορικών κέντρων στη Μ. Βρετανία» στο Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης- Ινστιτούτο Επιμόρφωσης «Αρχιτεκτονική κληρονομιά- Ιστορικά κέντρα πόλεων», Ξάνθη, Οκτώβριος –Νοέμβριος 2007, σελ.3-11.

⁹⁷ <http://www.legco.gov.hk/yr06-07/english/sec/library/0607fs20-e.pdf>

3.2.5. Μέσα προστασίας – Χρηματοδότηση- Κίνητρα

Για την προστασία της Μπλε Πολυκατοικίας, της οποίας η χρηματοδότηση θεωρητικά είναι κρατική, έχουν ληφθεί τα εξής μέτρα που συγχρόνως κάποια από αυτά μπορούν να αποτελέσουν και κίνητρα:

- Χρηματοδότηση μέσω ΥΠΕΘΟ και ΕΤΠΑ
- Ειδική άδεια για οποιαδήποτε παρέμβαση ⁹⁸

Δεν παρέχονται ιδιαίτερα κίνητρα στους ιδιοκτήτες παρά την τεράστια προσπάθεια που καταβάλλουν.

Στην Γαλλία απαγορεύεται η κατεδάφιση, η παρέμβαση, η μεταφορά και η πώληση του ενός κτιρίου χωρίς συγκατάθεση. Επίσης, υπάρχει φοροαπαλλαγή για τις επισκέψεις κοινού καθώς και φοροαπαλλαγές γενικά. Η κάλυψη όλων των δαπανών γίνεται από το κράτος και δίνεται στους ιδιοκτήτες η δυνατότητα πληρωμής φόρων σε είδος που μπορεί να ενταχθεί στην εθνική κληρονομιά. ⁹⁹

Στην Μεγάλη Βρετανία απαιτείται ειδική άδεια για οποιαδήποτε αλλαγή και οποιαδήποτε επισκευή αποτελεί ευθύνη του ιδιοκτήτη. Οι ιδιοκτήτες επίσης έχουν την ευκαιρία προσφυγής για να χαρακτηρίσουν ή να αποχαρακτηρίσουν την ιδιοκτησία τους. Οι ιδιοκτήτες χρηματοδοτούνται κρατικά αλλά λαμβάνουν και επιχορηγήσεις καθώς και δάνεια. Επιπλέον το κράτος τους παρέχει ενημέρωση αι απολύτως δωρεάν, παροχή τεχνικών συμβούλων και χορήγηση ειδικής άδειας επισκευής. Στην Μεγάλη Βρετανία επίσης έχουν δημιουργηθεί ειδικά ταμεία για τα διατηρητέα. ¹⁰⁰

Στην Ιταλία τα μέσα προστασίας δεν εστιάζουν μόνο στους ιδιοκτήτες αλλά και στο κοινό αφού φροντίζει να ενθαρρύνει την συμμετοχή του και να του παρέχει ενημέρωση. Στην Ιταλία, αντίθετα από τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες, υπάρχει χρηματοδότηση από

⁹⁸ Μάρω Καρδαμίτση-Αδάμη «Η μπλε πολυκατοικία», Εκδόσεις Libro, Αθήνα 2006, σελ.19.

⁹⁹ http://www.diplomatie.gouv.fr/en/france_159/label-france_2554/label-france-issues_2555/label-france-no.-35_4207/feature-the-renaissance-of-heritage_4319/monuments-under-close-supervision_6681.html

¹⁰⁰ Κωστάκη Ιουλία «Η προστασία και η διαχείριση των διατηρητέων κτιρίων και ιστορικών κέντρων στη Μ. Βρετανία» στο Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης- Ινστιτούτο Επιμόρφωσης «Αρχιτεκτονική κληρονομιά- Ιστορικά κέντρα πόλεων», Ξάνθη, Οκτώβριος –Νοέμβριος 2007, σελ.3-11.

το κράτος αφού συνεισφέρει στις απαιτούμενες εργασίες και πληρώνει τους τόκους των δανείων αλλά και από τους ιδιώτες αφού συνεισφέρουν τόσο επιχειρηματίες όσο και τράπεζες. Τα κίνητρα για τους ιδιώτες είναι τόσο η φορολογική έκπτωση όσο και τα έσοδα που μπορούν να αποκομίσουν από την ευκαιρία εκμετάλλευσης των κτιρίων. Στους ιδιοκτήτες παρέχονται φοροαπαλλαγές αλλά είναι υποχρεωμένοι σε περίπτωση που επιθυμούν να πουλήσουν το κτίριο τους να ενημερώσουν το Υπουργείο και αν επιθυμεί να το αγοράσει.¹⁰¹

Μία μεγάλη διαφορά που εντοπίζεται ανάμεσα στην Ελλάδα και τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες είναι ότι ενώ για την έκδοση οποιασδήποτε άδειας πρέπει να απευθύνονται σε εξειδικευμένες επιτροπές όπως και στις άλλες χώρες, στην Ελλάδα δεν συμμετέχουν σε αυτές ειδικοί επιστήμονες και δεν λαμβάνονται υπόψη παράγοντες όπως οι κοινωνικοί.

3.2.6. Κάτοικοι- Ιδιοκτήτες – Κοινό

Η περίπτωση της Μπλε Πολυκατοικίας είναι μία εξαιρετική περίπτωση λόγω της μεγάλης ιδιωτικής πρωτοβουλίας που έχει αναπτυχθεί. Λόγω του ότι τα περισσότερα διαμερίσματα είναι ιδιόκτητα, τόσο οι ιδιοκτήτες αλλά και οι ενοικιαστές, φροντίζουν με ιδίους πόρους για την διατήρηση του κτιρίου λόγω της μεγάλης σημασίας του. Αν δεν υπάρξει κάποια βελτίωση όμως η οποία θα ενθαρρύνει ακόμα περισσότερο την συμμετοχή τους, υπάρχει η περίπτωση να κουραστούν και να εγκαταλείψουν τις προσπάθειες τους. Όσο για το κοινό δεν φαίνεται να υπάρχει μεγάλη ενημέρωση. Είναι χαρακτηριστικό ότι κατά την διάρκεια αναζήτησης πληροφοριών για το συγκεκριμένο κτίριο, το μόνο βιβλίο που εντοπίσαμε για αυτό το τόσο σημαντικό κτίριο έχει γραφτεί από την ανιψιά του αρχιτέκτονα, κάτι που καταδεικνύει την μεγάλη κρατική αδιαφορία.

Αντίθετα, τόσο στις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες είδαμε ότι και πολύ καλή εκπαίδευση του κοινού υπάρχει αλλά και πολλά και κατάλληλα κίνητρα για τους ιδιοκτήτες και τους κατοίκους.

¹⁰¹ Μελισιάνο Πάολο «Αξιοποίηση καλλιτεχνικών αγαθών: μία νέα οικονομία» στο <http://ecology-salonika.org/lib/?p=2628>

3.2.7. Προβολή – Προσπελασιμότητα

Η Μπλε Πολυκατοικία δεν έχει καμία απολύτως προβολή παρόλο που πέρα από την αρχιτεκτονική της αξία, έχει και πνευματική αφού κατά την διάρκεια του αιώνα πολλοί άνθρωποι του πνεύματος κατοίκησαν εκεί λόγω της μεγάλης αξίας του. Παρουσιάζεται απλώς και μόνο σαν κατοικία. Αναφορικά με την προσπελασιμότητα δεν παρουσιάζει κανένα επιπλέον πρόβλημα απ' ότι παρουσιάζουν οι υπόλοιπες πολυκατοικίες της Αθήνας, αφού ούτως ή άλλως σαν τέτοια αντιμετωπίζεται.

4. ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ

4.1 Νόμοι – Διαδικασία κήρυξης

Ισχυρά Σημεία Πλάκας

- Η ελληνική νομοθεσία εμπλουτίζεται συνέχεια με την πάροδο του χρόνου και οι πιο πρόσφατοι νόμοι είναι πιο εξειδικευμένοι.
- Λόγω του ότι η ελληνική νομοθεσία επιτρέπει την έκδοση ειδικών Προεδρικών Διαταγμάτων, υπάρχει η ευχέρεια όταν εντοπίζονται προβλήματα, να λύνονται πιο ευέλικτα μέσω αυτών χωρίς να απαιτείται η μακροχρόνια διαδικασία της θεσμοθέτησης νέων νόμων.
- Τα προεδρικά διατάγματα κάνουν και τις διαδικασίες κήρυξης πιο εύκολες αποφεύγοντας την γραφειοκρατία και κατά συνέπεια την ταλαιπωρία των πολιτών, και σε κάποιες περιπτώσεις, επιτρέπει και την μαζική κήρυξη (500 διατηρητέα στην Πλάκα).
- Οι διαδικασίες κήρυξης που ισχύουν σήμερα έχουν προκύψει κατόπιν ειδικών μελετών που έχουν γίνει για την προστασία της Πλάκας.¹⁰²

Αδυναμίες Πλάκας

- Η Πλάκα κηρύχτηκε ιστορική συνοικία χωρίς να υπάρχει το κατάλληλο νομοθετικό πλαίσιο αφού αυτό που υπήρχε ήταν πολύ γενικό και αόριστο και δεν λάμβανε υπόψη του τις ιδιαιτερότητες που υπήρχαν στην περιοχή.
- Παρόλο που το νομοθετικό πλαίσιο εμπλουτίζεται συνεχώς, όπως είδαμε παραπάνω, παρουσιάζονται ακόμα πολλές ελλείψεις σε πολλούς τομείς κυρίως για την ανάπτυξη της περιοχής.¹⁰³

¹⁰² Ζήβας Διονύσης «Πλάκα 1973-2003. Το χρονικό της επέμβασης για την προστασία της Παλαιάς Πόλεως Αθηνών», Α΄ τόμος, Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, Αθήνα 2006, σελ.101.

¹⁰³ Ζήβας Διονύσης «Πλάκα 1973-2003. Το χρονικό της επέμβασης για την προστασία της Παλαιάς Πόλεως Αθηνών», Α΄ τόμος, Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, Αθήνα 2006, σελ.101.

Ευκαιρίες Πλάκας

- Υπάρχει μεγάλο περιθώριο βελτίωσης τόσο της νομοθεσίας όσο και των διαδικασιών κήρυξη αφού πέρα από τις απαγορεύσεις που ισχύουν κυρίως στην ελληνική νομοθεσία για την προστασία, μπορούν να δημιουργηθούν νόμοι που να επιβάλλουν μία δυναμική δράση για την ανάπτυξη της περιοχής.¹⁰⁴
- Μπορεί επίσης να ακολουθηθεί το παράδειγμα των υπολοίπων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Απειλές Πλάκας

- Τα κενά του νομοθετικού πλαισίου, μέχρι να συμπληρωθούν, δίνουν την ευκαιρία για αλόγιστη δράση εκ μέρους, των επιχειρηματιών κυρίως, με αποτέλεσμα να καταστρέφονται και να παραμελούνται τα κτίρια.¹⁰⁵

Ισχυρά Σημεία Μπλε Πολυκατοικίας

- Δεν έχουν εντοπιστεί ισχυρά σημεία στην νομοθεσία αναφορικά με την Μπλε Πολυκατοικία αφού δεν υπάρχει κάποια ιδιαίτερη μέριμνα και υπάγεται στο γενικό νομοθετικό πλαίσιο που υπάρχει για τα διατηρητέα.
- Το ίδιο ισχύει και για τις διαδικασίες κήρυξης.¹⁰⁶

Αδυναμίες Μπλε Πολυκατοικίας

- Το νομοθετικό πλαίσιο δεν φαίνεται να εμπλουτίζεται με Προεδρικά Διατάγματα, όπως στην περίπτωση της Πλάκας, με αποτέλεσμα να υπάρχουν πολλές ελλείψεις αφού δεν έχει γίνει καμία παρέμβαση.¹⁰⁷

¹⁰⁴ Ζήβας Διονύσης «Πλάκα 1973-2003. Το χρονικό της επέμβασης για την προστασία της Παλαιάς Πόλεως Αθηνών», Α΄ τόμος, Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, Αθήνα 2006, σελ.103.

¹⁰⁵ Ζήβας Διονύσης «Πλάκα 1973-2003. Το χρονικό της επέμβασης για την προστασία της Παλαιάς Πόλεως Αθηνών», Α΄ τόμος, Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, Αθήνα 2006, σελ.35.

¹⁰⁶ www.e-tipos.com/content/staticfiles/issues/2007/12/06/061207%252031.pdf

Ευκαιρίες Μπλε Πολυκατοικίας

- Υπάρχει μεγάλο περιθώριο βελτίωσης τόσο της νομοθεσίας όσο και των διαδικασιών κήρυξης όπως για παράδειγμα πέρα από διατηρητέο να κηρυχτεί ως καλλιτεχνικό, αρχικό, πολιτιστικό και εθνικό μνημείο λόγω της μεγάλης ιστορίας της.
- Μπορεί επίσης να ακολουθηθεί το παράδειγμα των υπολοίπων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Απειλές Μπλε Πολυκατοικίας

- Αν δεν συμπληρωθούν εγκαίρως τα κενά που υπάρχουν στο νομοθετικό πλαίσιο υπάρχει η περίπτωση η Μπλε Πολυκατοικία να υποστεί και άλλες καταστροφές από αυτές που έχει ήδη πάθει.

Ισχυρά Σημεία Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Η νομοθεσία των υπολοίπων ευρωπαϊκών χωρών έχει νόμους ειδικά θεσμοθετημένους για το αντικείμενο και μάλιστα από παλαιά αφού σε κάποιες περιπτώσεις υπάρχουν περιπτώσεις που χρονολογούνται από το 1913.
- Οι διαδικασίες κήρυξης έχουν πολλά ελεγκτικά στάδια μέχρι να ληφθεί η τελική απόφαση.

Αδυναμίες Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Τα πολλά ελεγκτικά στάδια μπορεί μεν να διασφαλίζουν το αποτέλεσμα αλλά υπάρχει η πιθανότητα να δημιουργούν μεγάλη γραφειοκρατία και ταλαιπωρία στους ιδιοκτήτες.
- Παρόλο που είναι θετικό ότι στην Ευρωπαϊκή Ένωση υπάρχουν νόμοι από παλαιά, υπάρχει η πιθανότητα αυτοί οι νόμοι, λόγω της παλαιότητας τους, να χρειάζονται εκσυγχρονισμό.

¹⁰⁷ www.e-tipos.com/content/staticfiles/issues/2007/12/06/061207%252031.pdf

- Η νομοθεσία στοχεύει κυρίως στους ιδιοκτήτες και τους περιορισμούς που επιβάλλονται σε αυτούς και όχι σε μία γενικότερη πολιτική για την προστασία της κληρονομιάς.¹⁰⁸

Ευκαιρίες Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Όσο καλό και να είναι το νομοθετικό πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, υπάρχει περιθώριο βελτίωσης ώστε να καλύπτει περισσότερες και διαφορετικές περιπτώσεις αντικειμένων.
- Και για τις διαδικασίες κήρυξης ισχύει το ίδιο.

Απειλές Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Αν η νομοθεσία για την πολιτιστική κληρονομιά δεν συνδυαστεί με την πολεοδομική νομοθεσία, όλη την ευθύνη θα την έχουν οι ιδιοκτήτες χωρίς να γίνεται ουσιαστική παρέμβαση του κράτους αφού ο ρόλος του θα περιορίζεται στις απαγορεύσεις και μόνο.

4.2. Εφαρμογή νομοθετικού πλαισίου

Ισχυρά Σημεία Πλάκας

- Γίνεται προσπάθεια να εφαρμοστεί σε πολλούς τομείς και σε κάποιους από αυτούς υπάρχει μεγάλη επιτυχία όπως για παράδειγμα στις άδειες και τον έλεγχο των επισκευών.¹⁰⁹

¹⁰⁸ Ζήβας Διονύσης «Πλάκα 1973-2003. Το χρονικό της επέμβασης για την προστασία της Παλαιάς Πόλεως Αθηνών», Α΄ τόμος, Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, Αθήνα 2006, σελ.103.

¹⁰⁹ Ζήβας Διονύσης «Πλάκα 1973-2003. Το χρονικό της επέμβασης για την προστασία της Παλαιάς Πόλεως Αθηνών», Α΄ τόμος, Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, Αθήνα 2006, σελ.102.

Αδυναμίες Πλάκας

- Παρόλη την προσπάθεια εφαρμογής που γίνεται, δεν υπάρχει επιτυχία σε όλους τους τομείς και ειδικά στην χρήση των κτιρίων εντοπίζεται μεγάλο πρόβλημα. Επιπλέον, το κράτος αρκείται στην επιβολή προστίμων κυρίως.¹¹⁰

Ευκαιρίες Πλάκας

- Υπάρχουν ευκαιρίες να εφαρμοστεί ολοκληρωμένα το νομοθετικό πλαίσιο στην περιοχή αρκεί να δραστηριοποιηθούν ενεργά όλοι οι φορείς που εμπλέκονται στην περιοχή και όχι μόνο αυτοί που ασχολούνται με τα αρχαία.¹¹¹

Απειλές Πλάκας

- Ο κίνδυνος που υπάρχει είναι ότι λόγω των οικονομικών συμφερόντων που υπάρχουν στην περιοχή αφού υπάρχει μεγάλη προσέλευση τουριστών υπάρχει πιθανότητα να μην εφαρμοστεί ποτέ ολοκληρωτικά το νομοθετικό πλαίσιο και να βρίσκονται πάντα τρόποι παράκαμψης του. Τα πρόστιμα που επιβάλλονται είναι μηδαμινά με αποτέλεσμα οι ιδιοκτήτες να προτιμούν να παραβαίνουν τον νόμο παρά να χάσουν τα κέρδη τους.¹¹²

Ισχυρά Σημεία Μπλε Πολυκατοικίας

- Δεν έχουν εντοπιστεί θετικά στοιχεία αφού υπάρχει ολοκληρωτική αδιαφορία του κράτους.¹¹³

¹¹⁰ Ζήβας Διονύσης «Πλάκα 1973-2003. Το χρονικό της επέμβασης για την προστασία της Παλαιάς Πόλεως Αθηνών», Α΄ τόμος, Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, Αθήνα 2006, σελ.102.

¹¹¹ Ζήβας Διονύσης «Πλάκα 1973-2003. Το χρονικό της επέμβασης για την προστασία της Παλαιάς Πόλεως Αθηνών», Α΄ τόμος, Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, Αθήνα 2006, σελ.102.

¹¹² Ζήβας Διονύσης «Πλάκα 1973-2003. Το χρονικό της επέμβασης για την προστασία της Παλαιάς Πόλεως Αθηνών», Α΄ τόμος, Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, Αθήνα 2006, σελ.102.

¹¹³ www.e-tipos.com/content/staticfiles/issues/2007/12/06/061207%252031.pdf

Αδυναμίες Μπλε Πολυκατοικίας

- Το νομοθετικό πλαίσιο που υπάρχει δεν εφαρμόζεται σωστά με αποτέλεσμα να υπάρχουν παρεμβάσεις που αλλοιώνουν το αρχιτεκτονικό ύφος του κτιρίου.¹¹⁴

Ευκαιρίες Μπλε Πολυκατοικίας

- Υπάρχουν ευκαιρίες εφαρμογής του νομοθετικού πλαισίου εάν οι εμπλεκόμενοι φορείς δείξουν το κατάλληλο ενδιαφέρον και διαθέσουν τα απαιτούμενα κονδύλια.¹¹⁵

Απειλές Μπλε Πολυκατοικίας

- Αν το νομοθετικό πλαίσιο δεν εφαρμοστεί εγκαίρως υπάρχει η πιθανότητα το κτίριο να υποστεί και άλλες αλλοιώσεις και καταστροφές.¹¹⁶

Ισχυρά Σημεία Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Γίνεται μεγάλη προσπάθεια εφαρμογής του.
- Υπάρχουν σοβαρές ποινές και πρόστιμα για όποιον παραβαίνει την νομοθεσία με αποτέλεσμα να υπάρχουν ελάχιστες παραβιάσεις.¹¹⁷

Αδυναμίες Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Η εφαρμογή παρόλη την προσπάθεια χωλαίνει σε αρκετά σημεία λόγω της ανεπάρκειας ελέγχων και κυρώσεων καθώς επίσης και της έλλειψης κονδυλίων.¹¹⁸

¹¹⁴ Μάρω Καρδαμίτση-Αδάμη «Η μπλε πολυκατοικία», Εκδόσεις Libro, Αθήνα 2006, σελ.52-53.

¹¹⁵ www.e-tipos.com/content/staticfiles/issues/2007/12/06/061207%252031.pdf

¹¹⁶ Μάρω Καρδαμίτση-Αδάμη «Η μπλε πολυκατοικία», Εκδόσεις Libro, Αθήνα 2006, σελ.52-53.

¹¹⁷ Ζήβας Διονύσης «Πλάκα 1973-2003. Το χρονικό της επέμβασης για την προστασία της Παλαιάς Πόλεως Αθηνών», Α΄ τόμος, Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, Αθήνα 2006, σελ.103.

¹¹⁸ Ζήβας Διονύσης «Πλάκα 1973-2003. Το χρονικό της επέμβασης για την προστασία της Παλαιάς Πόλεως Αθηνών», Α΄ τόμος, Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, Αθήνα 2006, σελ.103.

Ευκαιρίες Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Αναμφίβολα υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης αφού μπορεί να γίνει πιο εντατικός ο έλεγχος και μεγαλύτερη η επιβολή προστίμων ώστε να αποτρέπονται οι παραβάσεις και οι κακοτεχνίες.¹¹⁹

Απειλές Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Εάν δεν γίνει καλύτερος έλεγχος της εφαρμογής του νομοθετικού πλαισίου, τότε θα υπάρχουν παραβάσεις και αν δεν επιβάλλονται πρόστιμα, τότε οι παραβάσεις αυτές θα θεωρούνται πιο εύκολη λύση από τους ιδιοκτήτες που έχουν να αντιμετωπίσουν μία αρκετή πολύπλοκη διαδικασία για την προστασία των ιδιοκτησιών τους.

4.3. Διαχείριση προστασίας

Ισχυρά Σημεία Πλάκας

- Στην περίπτωση της Πλάκας η διαχείριση της προστασίας έχει επιμεριστεί σε τμήματα διαφορετικών αρμοδιοτήτων με αποτέλεσμα να καλύπτονται πολλοί τομείς.
- Έχουν δημιουργηθεί ειδικές επιτροπές με αποτέλεσμα η διαχείριση να περιλαμβάνει περισσότερες ειδικότητες και φορείς.¹²⁰

Αδυναμίες Πλάκας

- Η αδυναμία της διαχείρισης προστασίας είναι ότι δεν επεκτείνεται σε μεγάλο βαθμό στις τοπικές αρχές και είναι επικεντρωμένη κυρίως. Επίσης εστιάζει σε μεγάλο βαθμό στην αρχαιολογική διάσταση της περιοχής.

¹¹⁹ Ζήβας Διονύσης «Πλάκα 1973-2003. Το χρονικό της επέμβασης για την προστασία της Παλαιάς Πόλεως Αθηνών», Α΄ τόμος, Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, Αθήνα 2006, σελ.103.

¹²⁰ Ζήβας Διονύσης «Πλάκα 1973-2003. Το χρονικό της επέμβασης για την προστασία της Παλαιάς Πόλεως Αθηνών», Α΄ τόμος, Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, Αθήνα 2006, σελ.102.

- Δεν εμπλέκονται καθόλου οι πολίτες επισήμως.¹²¹

Ευκαιρίες Πλάκας

- Εάν εμπλακούν οι πολίτες επισήμως, υπάρχει περιθώριο η διαχείριση προστασίας να διευρυνθεί περισσότερο και να γίνει καλύτερη. Θα πρέπει επίσης να δημιουργηθούν και άλλες επιτροπές, με άλλο επιστημονικό αντικείμενο, ώστε να λαμβάνονται υπόψη όλοι οι παράγοντες.¹²²

Απειλές Πλάκας

- Αν δεν εμπλακούν πιο ενεργά τόσο οι πολίτες όσο και οι τοπικές αρχές, υπάρχει η περίπτωση να αδιαφορήσουν εντελώς. Επίσης, υπάρχει ο κίνδυνος περαιτέρω προβλημάτων λόγω της αδιαφορίας στους κοινωνικούς παράγοντες.

Ισχυρά Σημεία Μπλε Πολυκατοικίας

- Δεν έχουν εντοπιστεί κάποια αφού σύμφωνα με τους ενοίκους της και τους κατοίκους της περιοχής η πολυκατοικία με το πέρασμα του χρόνου «ρημάζει».¹²³

¹²¹ Ζήβας Διονύσης «Πλάκα 1973-2003. Το χρονικό της επέμβασης για την προστασία της Παλαιάς Πόλεως Αθηνών», Α΄ τόμος, Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, Αθήνα 2006, σελ.102.

¹²² Ζήβας Διονύσης «Πλάκα 1973-2003. Το χρονικό της επέμβασης για την προστασία της Παλαιάς Πόλεως Αθηνών», Α΄ τόμος, Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, Αθήνα 2006, σελ.102.

¹²³ www.e-tipos.com/content/staticfiles/issues/2007/12/06/061207%252031.pdf

Αδυναμίες Μπλε Πολυκατοικίας

- Δεν παρουσιάζεται ιδιαίτερο ενδιαφέρον από το κράτος αλλά μόνο από τους πολίτες αφού όπως λένε οι ένοικοι λόγω του ότι απαιτούνται πολλά χρήματα για την ανακαίνιση της, οι φορείς που έχουν προσεγγίσει αδιαφορούν πλήρως.¹²⁴

Ευκαιρίες Μπλε Πολυκατοικίας

- Εάν εμπλακεί το κράτος πιο ενεργά, τότε και οι πολίτες θα έχουν κίνητρα για περαιτέρω συμμετοχή αφού φαίνεται ότι υπάρχει ιδιωτικό ενδιαφέρον για το κτίριο.¹²⁵

Απειλές Μπλε Πολυκατοικίας

- Να κουραστούν οι πολίτες από την έλλειψη υποστήριξης και να εγκαταλείψουν και αυτοί την προσπάθεια τους.

Ισχυρά Σημεία Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Η διαχείριση προστασίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση είναι σε μεγάλο βαθμό αποκεντρωμένη.
- Επιπλέον, συμμετέχουν και οι τοπικοί φορείς σε μεγάλο βαθμό έχουν ουσιαστικό και ενεργό ρόλο.¹²⁶

Αδυναμίες Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Δεν υπάρχουν νομοθετικές ρυθμίσεις για τις διαφωνίες που υπάρχουν ανάμεσα στην κεντρική εξουσία και τις τοπικές αρχές, με αποτέλεσμα σε αυτές τις περιπτώσεις να αργεί πολύ ο χαρακτηρισμός.¹²⁷

¹²⁴ www.e-tipos.com/content/staticfiles/issues/2007/12/06/061207%252031.pdf

¹²⁵ www.e-tipos.com/content/staticfiles/issues/2007/12/06/061207%252031.pdf

¹²⁶ Ζήβας Διονύσης «Πλάκα 1973-2003. Το χρονικό της επέμβασης για την προστασία της Παλαιάς Πόλεως Αθηνών», Α΄ τόμος, Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, Αθήνα 2006, σελ.102.

Ευκαιρίες Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης και ειδικά στο θέμα της διαφοροποίησης ανάμεσα στην κεντρική εξουσία και τους τοπικούς φορείς.¹²⁸

Απειλές Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Να γίνουν εξαιρετικά μακροχρόνιες οι διαδικασίες επίλυσης των διαφορών ανάμεσα στους φορείς και έτσι να ταλαιπωρούνται οι ιδιοκτήτες.

4.4. Μέσα προστασίας -Χρηματοδότηση -Κίνητρα

Ισχυρά Σημεία Πλάκας

- Έχουν θεσπιστεί ειδικές διατάξεις ως μέσα προστασίας και ειδικά για την χρήση των κτιρίων που έχουν εντοπιστεί πολλά προβλήματα.
- Η χρηματοδότηση είναι ως επί το πλείστον κρατική, κάτι που μπορεί να θεωρηθεί και ως κίνητρο για τους ιδιοκτήτες.¹²⁹

Αδυναμίες Πλάκας

- Τα κίνητρα που δίνονται στους ιδιοκτήτες δεν είναι πολλά με αποτέλεσμα πολλοί από αυτούς να εγκαταλείπουν τα κτίρια τους.

¹²⁷ Ζήβας Διονύσης «Πλάκα 1973-2003. Το χρονικό της επέμβασης για την προστασία της Παλαιάς Πόλεως Αθηνών», Α΄ τόμος, Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, Αθήνα 2006, σελ.103.

¹²⁸ Ζήβας Διονύσης «Πλάκα 1973-2003. Το χρονικό της επέμβασης για την προστασία της Παλαιάς Πόλεως Αθηνών», Α΄ τόμος, Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, Αθήνα 2006, σελ.103.

¹²⁹ Ζήβας Διονύσης «Πλάκα 1973-2003. Το χρονικό της επέμβασης για την προστασία της Παλαιάς Πόλεως Αθηνών», Α΄ τόμος, Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, Αθήνα 2006, σελ.102.

- Επιπλέον, όταν το κράτος καταβάλλει τα έξοδα για τις επισκευές, αποκτά το δικαίωμα απαλλοτρίωσης του κτιρίου.
- Δεν παρέχονται καθόλου κίνητρα ώστε να αναπτυχθεί και η ιδιωτική πρωτοβουλία σε επίπεδο προστασίας πέρα από το κέρδος.¹³⁰

Ευκαιρίες Πλάκας

- Θα πρέπει να δοθούν περισσότερα κίνητρα τόσο στους ιδιοκτήτες όσο και σε ιδιωτικούς φορείς ώστε και η προστασία αλλά και ο τρόπος χρηματοδότησης να βελτιωθεί.¹³¹

Απειλές Πλάκας

- Αν δεν δοθούν εγκαίρως κίνητρα και κατάλληλη χρηματοδότηση για την προστασία των κτιρίων υπάρχει η περίπτωση εγκατάλειψης και καταστροφής των κτιρίων καθώς επίσης και ερήμωσης της περιοχής.

Ισχυρά Σημεία Μπλε Πολυκατοικίας

- Απαγορεύεται οποιαδήποτε παρέμβαση χωρίς ειδική άδεια.
- Υπάρχει κρατική χρηματοδότηση.

Αδυναμίες Μπλε Πολυκατοικίας

- Τα μέσα προστασίας δεν τηρούνται αφού γίνονται καταστροφικές παρεμβάσεις.
- Λόγω της δυσκολίας χρηματοδότησης πολλοί ιδιοκτήτες διαμερισμάτων του κτιρίου αναλαμβάνουν με δικά τους έξοδα την συντήρηση του.¹³²

¹³⁰ Ζήβας Διονύσης «Πλάκα 1973-2003. Το χρονικό της επέμβασης για την προστασία της Παλαιάς Πόλεως Αθηνών», Α΄ τόμος, Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, Αθήνα 2006, σελ.102.

¹³¹ Ζήβας Διονύσης «Πλάκα 1973-2003. Το χρονικό της επέμβασης για την προστασία της Παλαιάς Πόλεως Αθηνών», Α΄ τόμος, Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, Αθήνα 2006, σελ.102.

¹³² www.e-tipos.com/content/staticfiles/issues/2007/12/06/061207%252031.pdf

Ευκαιρίες Μπλε Πολυκατοικίας

- Να δοθούν κίνητρα στους ιδιοκτήτες ώστε να καταβάλλουν μεγαλύτερη προσπάθεια.
- Να εξετάζονται οι άδειες παρέμβασης από ειδικούς επιστήμονες ώστε να αποφεύγονται τα λάθη.
- Να δίνεται πιο εύκολα η κρατική χρηματοδότηση.¹³³

Απειλές Μπλε Πολυκατοικίας

- Αν οι ιδιοκτήτες δεν υποστηριχθούν, δεν χρηματοδοτηθούν και δεν τους δοθούν κίνητρα, να εγκαταλείψουν το κτίριο.¹³⁴

Ισχυρά Σημεία Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Τα μέσα προστασίας είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένα.
- Δεν γίνεται καμία παρέμβαση χωρίς ειδική άδεια.
- Υπάρχουν πολλά οικονομικά και φορολογικά κίνητρα για τους ιδιοκτήτες
- Υπάρχουν πολλά οικονομικά και φορολογικά κίνητρα για τους ιδιωτικούς φορείς.¹³⁵

¹³³ www.e-tipos.com/content/staticfiles/issues/2007/12/06/061207%252031.pdf

¹³⁴ www.e-tipos.com/content/staticfiles/issues/2007/12/06/061207%252031.pdf

¹³⁵ Ζήβας Διονύσης «Πλάκα 1973-2003. Το χρονικό της επέμβασης για την προστασία της Παλαιάς Πόλεως Αθηνών», Α΄ τόμος, Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, Αθήνα 2006, σελ.104.

Αδυναμίες Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Κάποιες από τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν δίνουν αρκετά κίνητρα ώστε να αναπτυχθεί σε βαθμό που υπάρχει σε άλλες χώρες λόγω ανεπάρκειας κυβερνητικών κονδυλίων.¹³⁶

Ευκαιρίες Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Να υπολογιστεί ο κοινωνικός χαρακτήρας της πολιτιστικής κληρονομιάς και τα μέσα προστασίας να μην περιορίζονται μόνο σε απαγορεύσεις αλλά να υπολογίζονται και τα οφέλη των ιδιοκτητών.¹³⁷

Απειλές Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Ο περιορισμός των κοινωνικών δικαιωμάτων των ιδιοκτητών.¹³⁸

4.5. Μητρώο

Ισχυρά Σημεία Πλάκας

- Δεν υπάρχει μητρώο.

Αδυναμίες Πλάκας

- Δεν υπάρχει μητρώο.

¹³⁶ Ζήβας Διονύσης «Πλάκα 1973-2003. Το χρονικό της επέμβασης για την προστασία της Παλαιάς Πόλεως Αθηνών», Α΄ τόμος, Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, Αθήνα 2006, σελ.103.

¹³⁷ Ζήβας Διονύσης «Πλάκα 1973-2003. Το χρονικό της επέμβασης για την προστασία της Παλαιάς Πόλεως Αθηνών», Α΄ τόμος, Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, Αθήνα 2006, σελ.104.

¹³⁸ Ζήβας Διονύσης «Πλάκα 1973-2003. Το χρονικό της επέμβασης για την προστασία της Παλαιάς Πόλεως Αθηνών», Α΄ τόμος, Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, Αθήνα 2006, σελ.103.

Ευκαιρίες Πλάκας

- Πρέπει να δημιουργηθεί όπως υπάρχει και στις άλλες ευρωπαϊκές χώρες για να γίνει πιο συγκεκριμένο το αντικείμενο προστασίας.¹³⁹

Απειλές Πλάκας

- Δεν υπάρχει μητρώο.

Ισχυρά Σημεία Μπλε Πολυκατοικίας

- Δεν υπάρχει μητρώο.

Αδυναμίες Μπλε Πολυκατοικίας

- Δεν υπάρχει μητρώο.

Ευκαιρίες Μπλε Πολυκατοικίας

- Πρέπει να δημιουργηθεί όπως υπάρχει και στις άλλες ευρωπαϊκές χώρες για να γίνει πιο συγκεκριμένο το αντικείμενο προστασίας.¹⁴⁰

Απειλές Μπλε Πολυκατοικίας

- Δεν υπάρχει μητρώο.

Ισχυρά Σημεία Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Το μητρώο που υπάρχει είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένο και έχει πολλές και διαφορετικές λίστες με πολλές κατηγορίες.¹⁴¹

¹³⁹ Ζήβας Διονύσης «Πλάκα 1973-2003. Το χρονικό της επέμβασης για την προστασία της Παλαιάς Πόλεως Αθηνών», Α΄ τόμος, Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, Αθήνα 2006, σελ.103.

¹⁴⁰ Ζήβας Διονύσης «Πλάκα 1973-2003. Το χρονικό της επέμβασης για την προστασία της Παλαιάς Πόλεως Αθηνών», Α΄ τόμος, Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, Αθήνα 2006, σελ.103.

¹⁴¹ Ζήβας Διονύσης «Πλάκα 1973-2003. Το χρονικό της επέμβασης για την προστασία της Παλαιάς Πόλεως Αθηνών», Α΄ τόμος, Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, Αθήνα 2006, σελ.103.

Αδυναμίες Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Υπάρχει περιθώριο βελτίωσης αφού μπορεί να διευρυνθεί περισσότερο, να έχει περισσότερες κατηγορίες και να καταγράφονται περισσότερες λεπτομέρειες.¹⁴²

Ευκαιρίες Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Η κατηγοριοποίηση και οι διάφορες επιμέρους λίστες των μητρώων, δίνουν την ευκαιρία να εντοπιστούν και οι ιδιαίτερες ανάγκες εκτός των γενικών, των κτιρίων.

Απειλές Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Ένα συνεχίσουν να καταγράφονται γενικά και όχι με λεπτομέρειες, δεν θα λαμβάνονται υπόψη οι ιδιαιτερότητες της κάθε περίπτωσης και θα υπάρχει μία ενιαία αντιμετώπιση για όλες τις περιπτώσεις.

4.6. Διαδικασία αδειών

Ισχυρά Σημεία Πλάκας

- Έχουν δημιουργηθεί εξειδικευμένες επιτροπές για την παροχή αδειών ώστε να υπάρχει καλύτερος έλεγχος.¹⁴³

Αδυναμίες Πλάκας

- Δεν υπάρχει μελέτη για κάθε περίπτωση από ειδικούς επιστήμονες.
- Δεν λαμβάνονται υπόψη όλες οι παράμετροι όπως οι κοινωνικές.¹⁴⁴

¹⁴² Ζήβας Διονύσης «Πλάκα 1973-2003. Το χρονικό της επέμβασης για την προστασία της Παλαιάς Πόλεως Αθηνών», Α΄ τόμος, Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, Αθήνα 2006, σελ.103.

¹⁴³ Ζήβας Διονύσης «Πλάκα 1973-2003. Το χρονικό της επέμβασης για την προστασία της Παλαιάς Πόλεως Αθηνών», Α΄ τόμος, Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, Αθήνα 2006, σελ.102.

Ευκαιρίες Πλάκας

- Θα πρέπει να συμπεριληφθούν στις επιτροπές αυτές, τόσο ειδικοί επιστήμονες όσο και ξεχωριστές μελέτες για κάθε περίπτωση.
- Θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όλες οι παράμετροι.

Απειλές Πλάκας

- Να δίνονται άδειες που μπορεί να προκαλέσουν προβλήματα.

Ισχυρά Σημεία Μπλε Πολυκατοικίας

- Δεν έχουν εντοπιστεί θετικά στοιχεία αφού δεν υπάρχει ανταπόκριση των αρμόδιων φορέων.¹⁴⁵

Αδυναμίες Μπλε Πολυκατοικίας

- Δεν υπάρχει μελέτη από ειδικούς επιστήμονες και αυτό φαίνεται από το λάθος χρώμα που βάφτηκε το κτίριο.
- Δεν υπάρχουν εξειδικευμένες επιτροπές.

Ευκαιρίες Μπλε Πολυκατοικίας

- Θα πρέπει να δημιουργηθούν ειδικές επιτροπές.
- Θα πρέπει να υπάρχουν ειδικές μελέτες.

Απειλές Μπλε Πολυκατοικίας

- Να καταστραφεί το κτίριο.
- Οι άδειες που εκδίδονται να είναι πολύ γενικές με αποτέλεσμα να δημιουργούνται προβλήματα.

¹⁴⁴ Ζήβας Διονύσης «Πλάκα 1973-2003. Το χρονικό της επέμβασης για την προστασία της Παλαιάς Πόλεως Αθηνών», Α΄ τόμος, Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, Αθήνα 2006, σελ.102.

¹⁴⁵ www.e-tipos.com/content/staticfiles/issues/2007/12/06/061207%252031.pdf

Ισχυρά Σημεία Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Υπάρχουν ειδικές επιτροπές.
- Συμμετέχουν ειδικοί επιστήμονες.
- Γίνονται εξειδικευμένες μελέτες.¹⁴⁶

Αδυναμίες Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Οι άδειες μπορούν να εκδοθούν ερήμην του ιδιοκτήτη που το μόνο που μπορεί να κάνει είναι να καταθέσει τις ενστάσεις του μετά την έκδοση.¹⁴⁷

Ευκαιρίες Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Να θεσμοθετηθεί και η συμμετοχή του ιδιοκτήτη ή όποιου άλλο έχει δικαίωμα κυριότητας.¹⁴⁸

Απειλές Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Να μην λαμβάνεται υπόψη η γνώμη αυτών που έχουν δικαιώματα κυριότητας, δηλαδή να μην λαμβάνονται υπόψη κοινωνικοί παράμετροι.

¹⁴⁶ Ζήβας Διονύσης «Πλάκα 1973-2003. Το χρονικό της επέμβασης για την προστασία της Παλαιάς Πόλεως Αθηνών», Α΄ τόμος, Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, Αθήνα 2006, σελ.103.

¹⁴⁷ Ζήβας Διονύσης «Πλάκα 1973-2003. Το χρονικό της επέμβασης για την προστασία της Παλαιάς Πόλεως Αθηνών», Α΄ τόμος, Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, Αθήνα 2006, σελ.104.

¹⁴⁸ Ζήβας Διονύσης «Πλάκα 1973-2003. Το χρονικό της επέμβασης για την προστασία της Παλαιάς Πόλεως Αθηνών», Α΄ τόμος, Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, Αθήνα 2006, σελ.104.

4.7. Κάτοικοι- Ιδιοκτήτες

Ισχυρά Σημεία Πλάκας

- Θεωρούν ότι είναι προσωπική τους ευθύνη, τόσο η προστασία των κτιρίων όσο και της περιοχής γενικότερα.
- Αρκετοί κάτοικοι θεωρούν ότι παρόλα τα προβλήματα, η περιοχή έχει πολλά θετικά στοιχεία και μπορεί να αναπτυχθεί περισσότερο.¹⁴⁹

Αδυναμίες Πλάκας

- Δεν τους δίνονται κίνητρα ώστε να προσπαθήσουν περισσότερο.
- Οι μεγαλύτεροι σε ηλικία έχουν δυσανασχετήσει από τα προβλήματα.¹⁵⁰

Ευκαιρίες Πλάκας

- Αν υπάρχουν οι κατάλληλες προϋποθέσεις, τότε οι ιδιοκτήτες και οι πολίτες θα συμμετέχουν πιο ενεργά.
- Να ληφθεί υπόψη η γνώμη και η άποψη τους διότι αρκετοί από αυτούς είναι ενημερωμένοι για τις ανάγκες της περιοχής.¹⁵¹

¹⁴⁹ Ζήβας Διονύσης «Πλάκα 1973-2003. Το χρονικό της επέμβασης για την προστασία της Παλαιάς Πόλεως Αθηνών», Α΄ τόμος, Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, Αθήνα 2006, σελ.95.

¹⁵⁰ Ζήβας Διονύσης «Πλάκα 1973-2003. Το χρονικό της επέμβασης για την προστασία της Παλαιάς Πόλεως Αθηνών», Α΄ τόμος, Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, Αθήνα 2006, σελ.95.

¹⁵¹ Ζήβας Διονύσης «Πλάκα 1973-2003. Το χρονικό της επέμβασης για την προστασία της Παλαιάς Πόλεως Αθηνών», Α΄ τόμος, Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, Αθήνα 2006, σελ.95.

Απειλές Πλάκας

- Να κουραστούν από την προσπάθεια τους αφού δεν έχουν ουσιαστική υποστήριξη και να τα εγκαταλείψουν.

Ισχυρά Σημεία Μπλε Πολυκατοικίας

- Οι ιδιοκτήτες της Μπλε Πολυκατοικίας προσπαθούν μόνοι τους, με προσωπικά έξοδα και μεγάλη θέληση, να προστατέψουν το κτίριο.¹⁵²

Αδυναμίες Μπλε Πολυκατοικίας

- Δεν υπάρχει καμία κρατική υποστήριξη.¹⁵³

Ευκαιρίες Μπλε Πολυκατοικίας

- Αν υπάρχουν οι κατάλληλες προϋποθέσεις, τότε οι ιδιοκτήτες και οι ένοικοι θα συμμετέχουν πιο ενεργά.

Απειλές Μπλε Πολυκατοικίας

- Να κουραστούν από την προσπάθεια τους αφού δεν έχουν ουσιαστική υποστήριξη και να τα εγκαταλείψουν.

Ισχυρά Σημεία Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Ενεργή συμμετοχή
- Τους παρέχονται τα κατάλληλα κίνητρα ώστε να συμμετέχουν.¹⁵⁴

¹⁵² www.e-tipos.com/content/staticfiles/issues/2007/12/06/061207%252031.pdf

¹⁵³ www.e-tipos.com/content/staticfiles/issues/2007/12/06/061207%252031.pdf

¹⁵⁴ Ζήβας Διονύσης «Πλάκα 1973-2003. Το χρονικό της επέμβασης για την προστασία της Παλαιάς Πόλεως Αθηνών», Α΄ τόμος, Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, Αθήνα 2006, σελ.104.

Αδυναμίες Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Σε πολλές χώρες το δημόσιο συμφέρον από την πολιτιστική κληρονομιά υπερτερεί έναντι της κοινωνίας και των δικαιωμάτων της.¹⁵⁵

Ευκαιρίες Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Η συμμετοχή μπορεί να γίνει πιο ενεργή.

Απειλές Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Να γίνουν καταπατήσεις βασικών δικαιωμάτων όπως αυτό της ιδιοκτησίας και η προστασία να γίνει καταναγκαστική για πολλούς ιδιοκτήτες.

4.8. Προβολή

Ισχυρά Σημεία Πλάκας

- Η περιοχή της Πλάκας έχει πολλαπλή προβολή αφού προβάλλεται τόσο, πολιτιστικά και ιστορικά όσο και σαν περιοχή ψυχαγωγίας.¹⁵⁶

Αδυναμίες Πλάκας

- Τονίζεται ιδιαίτερα η ψυχαγωγική διάσταση με αποτέλεσμα σε κάποιες περιπτώσεις να παραμελούνται οι άλλες.
- Οι κάτοικοι έχουν δυσαρεστηθεί από την ψυχαγωγική προβολή της περιοχής.

157

¹⁵⁵ Ζήβας Διονύσης «Πλάκα 1973-2003. Το χρονικό της επέμβασης για την προστασία της Παλαιάς Πόλεως Αθηνών», Α΄ τόμος, Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, Αθήνα 2006, σελ.103.

¹⁵⁶ Ζήβας Διονύσης «Πλάκα 1973-2003. Το χρονικό της επέμβασης για την προστασία της Παλαιάς Πόλεως Αθηνών», Α΄ τόμος, Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, Αθήνα 2006, σελ.94.

¹⁵⁷ Ζήβας Διονύσης «Πλάκα 1973-2003. Το χρονικό της επέμβασης για την προστασία της Παλαιάς Πόλεως Αθηνών», Α΄ τόμος, Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, Αθήνα 2006, σελ.94.

Ευκαιρίες Πλάκας

- Εάν προβληθούν το ίδιο έντονα και οι άλλες διαστάσεις, θα υπάρχει μεγαλύτερη έλευση τουριστών.

Απειλές Πλάκας

- Ο μεγάλος κίνδυνος που υπάρχει είναι η περιοχή να μετατραπεί αποκλειστικά και μόνο σε ψυχαγωγική και σε τόπο προσέλευσης ανεπιθύμητων και επιζήμιων τουριστών.¹⁵⁸

Ισχυρά Σημεία Μπλε Πολυκατοικίας

- Προσπάθεια προβολής της από ιδιώτες και παλαιότερους ενοίκους της όπως ο Λεωνίδας Κύρκος.¹⁵⁹

Αδυναμίες Μπλε Πολυκατοικίας

- Δεν υπάρχει καθόλου κρατική προβολή.
- Προβάλλεται κυρίως σαν κατοικία.¹⁶⁰

Ευκαιρίες Μπλε Πολυκατοικίας

- Να τονιστεί η σημασία της σαν κτιρίου πέρα από κατοικία.
- Να εμπλακεί το κράτος στην προβολή της.

Απειλές Μπλε Πολυκατοικίας

- Να αγνοηθεί απ' όλους η ιδιαίτερη αξία και σημασία του κτιρίου.

¹⁵⁸ Ζήβας Διονύσης «Πλάκα 1973-2003. Το χρονικό της επέμβασης για την προστασία της Παλαιάς Πόλεως Αθηνών», Α' τόμος, Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, Αθήνα 2006, σελ.95.

¹⁵⁹ www.galera.gr/magazine/modules/articles/article.php?id=1424 - 27k -

¹⁶⁰ www.galera.gr/magazine/modules/articles/article.php?id=1424 - 27k -

Ισχυρά Σημεία Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Δίνεται ιδιαίτερη έμφαση σε όλες τις διαστάσεις της πολιτιστικής κληρονομιάς αλλά και στην ψυχαγωγία.¹⁶¹

Αδυναμίες Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Σε κάποιες περιπτώσεις η μεγάλη έλευση τουριστών, αποτέλεσμα της μεγάλης προβολής, να δημιουργεί προβλήματα στους κατοίκους.

Ευκαιρίες Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Υπάρχει περιθώριο βελτίωσης ώστε να υπάρχει μεγαλύτερη έλευση τουριστών αλλά παράλληλα να μην επιβαρύνονται οι κάτοικοι.

Απειλές Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Να γίνει δύσκολη η καθημερινότητα και η διαβίωση των κατοίκων.

4.9. Εκπαίδευση κοινού

Ισχυρά Σημεία Πλάκας

- Υπάρχει εκπαίδευση του κοινού κυρίως λόγω της αρχαιολογικής της διάστασης και ειδικά της νέας γενιάς.¹⁶²

Αδυναμίες Πλάκας

- Εστιάζει μόνο στην αρχαιολογική διάσταση.

¹⁶¹ Ζήβας Διονύσης «Πλάκα 1973-2003. Το χρονικό της επέμβασης για την προστασία της Παλαιάς Πόλεως Αθηνών», Α΄ τόμος, Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, Αθήνα 2006, σελ.104.

¹⁶² Ζήβας Διονύσης «Πλάκα 1973-2003. Το χρονικό της επέμβασης για την προστασία της Παλαιάς Πόλεως Αθηνών», Α΄ τόμος, Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, Αθήνα 2006, σελ.95.

Ευκαιρίες Πλάκας

- Πρέπει να επεκταθεί περισσότερο η εκπαίδευση του κοινού και να εμπεριέχει και άλλες διαστάσεις εκτός από την αρχαιολογική.
- Η ήδη υπάρχουσα να γίνει πιο εντατική.

Απειλές Πλάκας

- Το κοινό να μην γνωρίζει την σημασία της περιοχής και των κτιρίων της αλλά μόνο τα προβλήματα.

Ισχυρά Σημεία Μπλε Πολυκατοικίας

- Οι κάτοικοι της περιοχής γνωρίζουν την σημασία του κτιρίου.¹⁶³

Αδυναμίες Μπλε Πολυκατοικίας

- Το κοινό μόνο κατόπιν δικής του έρευνας μπορεί να μάθει στοιχεία για το κτίριο.

Ευκαιρίες Μπλε Πολυκατοικίας

- Θα πρέπει να υπάρξει επαρκής ενημέρωση.

Απειλές Μπλε Πολυκατοικίας

- Το κοινό να μην γνωρίζει την σημασία του κτιρίου.

Ισχυρά Σημεία Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Υπάρχει οργανωμένη εκπαίδευση μέσω ειδικών μεθόδων και προγραμμάτων.¹⁶⁴

¹⁶³ www.e-tipos.com/content/staticfiles/issues/2007/12/06/061207%252031.pdf

¹⁶⁴ Ζήβας Διονύσης «Πλάκα 1973-2003. Το χρονικό της επέμβασης για την προστασία της Παλαιάς Πόλεως Αθηνών», Α΄ τόμος, Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, Αθήνα 2006, σελ.104.

Αδυναμίες Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Υπάρχει περιθώριο βελτίωσης αφού σε κάποιες χώρες εντοπίζεται ανεπάρκεια.¹⁶⁵

Ευκαιρίες Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Υπάρχει η ευκαιρία να αναπτυχθεί περισσότερο η ενημέρωση του κοινού και να γίνει καλύτερη ώστε να κατανοηθεί η μεγάλη σημασία της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Απειλές Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Να μην υπάρχει η ευχέρεια σωστής εκπαίδευσης του κοινού λόγω ανεπάρκειας κονδυλίων.

4.10. Προσπελασιμότητα

Ισχυρά Σημεία Πλάκας

- Υπάρχει αλλά είναι σε μικρό βαθμό.¹⁶⁶

Αδυναμίες Πλάκας

- Υπάρχει μεγάλο πρόβλημα κυρίως λόγω των καταστημάτων και της έλλειψης οργανωμένων χώρων στάθμευσης.¹⁶⁷

¹⁶⁵ Ζήβας Διονύσης «Πλάκα 1973-2003. Το χρονικό της επέμβασης για την προστασία της Παλαιάς Πόλεως Αθηνών», Α΄ τόμος, Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, Αθήνα 2006, σελ.103.

¹⁶⁶ Ζήβας Διονύσης «Πλάκα 1973-2003. Το χρονικό της επέμβασης για την προστασία της Παλαιάς Πόλεως Αθηνών», Α΄ τόμος, Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, Αθήνα 2006, σελ.35.

¹⁶⁷ Ζήβας Διονύσης «Πλάκα 1973-2003. Το χρονικό της επέμβασης για την προστασία της Παλαιάς Πόλεως Αθηνών», Α΄ τόμος, Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, Αθήνα 2006, σελ.35.

Ευκαιρίες Πλάκας

- να εφαρμοστεί καλύτερα το νομοθετικό πλαίσιο για τα καταστήματα.
- Να δημιουργηθούν οργανωμένοι χώροι στάθμευσης.¹⁶⁸

Απειλές Πλάκας

- Να δημιουργηθεί μεγάλο πρόβλημα προσπελασιμότητας.
- Να καταληφθούν σταδιακώς όλοι οι ελεύθεροι χώροι.

Ισχυρά Σημεία Μπλε Πολυκατοικίας

- Υπάρχει προσπελασιμότητα.

Αδυναμίες Μπλε Πολυκατοικίας

- Οι αδυναμίες που εντοπίζονται στην Μπλε Πολυκατοικία είναι ίδιες με αυτές που εντοπίζονται σε κάθε κτίριο στο κέντρο της Αθήνας, όπως έλλειψη οργανωμένων χώρων στάθμευσης, κακή συντήρηση των πεζοδρομίων, κα.

Ευκαιρίες Μπλε Πολυκατοικίας

- Να δημιουργηθούν οργανωμένοι χώροι στάθμευσης, να γίνουν επισκευές σε κακοτεχνίες, κα.

Απειλές Μπλε Πολυκατοικίας

- Να δημιουργηθούν μεγαλύτερα προβλήματα προσπελασιμότητας.

Ισχυρά Σημεία Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Βρίσκεται σε καλή κατάσταση.¹⁶⁹

¹⁶⁸ Ζήβας Διονύσης «Πλάκα 1973-2003. Το χρονικό της επέμβασης για την προστασία της Παλαιάς Πόλεως Αθηνών», Α΄ τόμος, Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, Αθήνα 2006, σελ.35.

Αδυναμίες Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Σε κάποιες χώρες δεν συνδυάζεται με τον πολεοδομικό σχεδιασμό με αποτέλεσμα, ειδικά σε περιπτώσεις ιστορικών κέντρων να δημιουργούνται προβλήματα.¹⁷⁰

Ευκαιρίες Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Υπάρχει περιθώριο βελτίωσης εάν συνδυαστεί καλύτερα με τον πολεοδομικό σχεδιασμό.¹⁷¹

Απειλές Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Λόγω της μεγάλης σημασίας που δίνεται στην προστασία, περιοχές που έχουν ιστορικά κέντρα κυρίως, να αποκλείονται εντελώς για τους κατοίκους.

¹⁷⁰ Ζήβας Διονύσης «Πλάκα 1973-2003. Το χρονικό της επέμβασης για την προστασία της Παλαιάς Πόλεως Αθηνών», Α΄ τόμος, Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, Αθήνα 2006, σελ.103.

¹⁷¹ Ζήβας Διονύσης «Πλάκα 1973-2003. Το χρονικό της επέμβασης για την προστασία της Παλαιάς Πόλεως Αθηνών», Α΄ τόμος, Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, Αθήνα 2006, σελ.104.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Το ελληνικό νομικό πλαίσιο για τη προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς είναι ικανό να επιτύχει την οργανική προστασία των ιστορικών συνόλων και των διατηρητέων κτισμάτων. Από τη συγκριτική μελέτη με τα νομικά πλαίσια άλλων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά και από την υποθετική εφαρμογή τους, παρατηρούμε ότι σε όλες τις περιπτώσεις είχαμε με επιτυχία τον χαρακτηρισμό και την καταλογογράφηση των προστατευμένων ακινήτων, την χρηματοδότηση και τη δημιουργία κινήτρων για την προστασία και την διάσωσή τους, καθώς και τον διαχωρισμό των αρμοδιοτήτων στους αντίστοιχους φορείς (τοπικούς και μη). Επιπλέον υπήρξε επιτυχία στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος χώρου και του καθορισμού των ορίων και των πεζοδρομήσεων. Σε όλες τις περιπτώσεις καταγράφηκε η λειτουργία εξειδικευμένων αρχιτεκτονικών επιτροπών στις οποίες μπορούν οι πολίτες να απευθύνονται για τον χαρακτηρισμό των ακινήτων τους αλλά και την έκδοση αδειών για την συντήρησή τους.

Ενώ ισχύουν τα παραπάνω παρατηρούμε ότι στην Ελλάδα υπάρχει μια συνεχώς αυξανόμενη επιθυμία για παρέκκλιση από τους κανόνες. Στο Μεμονωμένο διατηρητέο κτήριο που έχει επιλέχθει, την πολυκατοικία Αντωνόπουλου στα Εξάρχεια υπάρχει η σημερινή όψη του κτιρίου ως μαρτυρία για την αποτυχία εφαρμογής του ελληνικού νομικού πλαισίου αφού έχει αλλοιωθεί εξωτερικά ο αρχιτεκτονικός χαρακτήρας του κτιρίου. Αντίστοιχα στο ιστορικό σύνολο της Πλάκας υπάρχει απόκλιση από το νομοθετικό πλαίσιο και παρατηρούμε ότι έχει φτάσει στο σημείο της ερήμωσης απο οικιστικής πλευράς. Υπάρχει μεγάλο πρόβλημα στην περιοχή σε ότι αφορά στην εφαρμογή του διατάγματος χρήσεων γης αφού τα κέντρα διασκέδασης επανεμφανίζονται μαζικά σε μη προβλεπόμενα για την χρήση αυτή κτίρια, τα υπαίθρια τοποθετημένα τραπέζια ξεχειλίζουν πέρα από οποιοδήποτε συμφωνημένο όριο, τα μεγάφωνα βγαίνουν και πάλι στο δρόμο (παρά την ύπαρξη συγκεκριμένης σχετικής απαγόρευσης), η στάθμευση αυτοκινήτων στους πεζόδρομους πρακτικά επιτρέπεται. Η τάση εξέλιξης της ιστορικής γειτονιάς διαφαίνεται να είναι αυτή της μετατροπής της σε περιοχή ψυχαγωγίας.

Όμως τα τελευταία χρόνια, η μέριμνα για την προστασία της πολιτιστικής μας κληρονομιάς έχει εντατικοποιηθεί και δίνεται όλο και μεγαλύτερη σημασία και προτεραιότητα, στην διάσωση και ανάδειξη όλων των στοιχείων και των ιστορικών φάσεων. Η ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης σε συνδυασμό με ένα σωστό νομικό πλαίσιο που προτρέπει την πλειοψηφία να ασχοληθεί με τα μνημεία που απλά προσπερνά κάθε μέρα, μας δίνει τη βάση για τη διατήρηση και την εξέλιξη της αρχιτεκτονικής μας κληρονομιάς. Για το «σωστό» νομικό πλαίσιο πρέπει να χρησιμοποιήσουμε σαν οδηγούς τα επιτυχημένα παραδείγματα στον ευρωπαϊκό χώρο αλλά λαμβάνοντας υπόψη την ελληνική πραγματικότητα.

Το μεγαλύτερο πρόβλημα στην Ελλάδα είναι η έλλειψη πρόθεσης από την πλευρά του κράτους και των πολιτών για την εφαρμογή του νομικού πλαισίου και η αδράνεια των αρμόδιων φορέων για τη προστασία και τη διαχείριση των διατηρητέων κτιρίων και συνόλων. Η διατήρηση της πολιτισμικής μας κληρονομιάς είναι ταυτόσημη με απώλεια κέρδους και γραφειοκρατία για την έκδοση αδειών μέσω αρχιτεκτονικών επιτροπών και αρχαιολογικών υπηρεσιών. Οι αλλαγές που προτείνονται ακολουθούν την ιδιωτική πρωτοβουλία, την παροχή κινήτρων αλλά και την τόνωση των τοπικών κυρίως φορέων.

Σε επίπεδο φορέων θα μπορούσαν να έχουν δημιουργηθεί οργανισμοί και ιδρύματα αλλά θα έπρεπε κυρίως να αναπτυχθεί ένα κεντρικό σύστημα για τη διατήρηση της κληρονομιάς στο οποίο θα εμπλέκονταν οι τοπικές αρχές σε μεγάλο βαθμό, όπως στην Ιταλία. Θα μπορούσε να δημιουργηθεί το Υπουργείο για την Κληρονομιά και των Πολιτιστικών Δραστηριοτήτων για να προωθήσει τις κατάλληλες, εξειδικευμένες, πολιτικές προς αυτό το σκοπό. Κρίνεται απαραίτητο επίσης να δημιουργηθεί ένα τμήμα του Υπουργείου που θα ήταν αρμόδιο για τη διαχείριση της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς. Η δημοτική αρχή του Δήμου Αθηναίων θα μπορούσε όμως να έχει τμήμα πολιτισμού που θα ήταν υπεύθυνο για την αναπαλαίωση και την διατήρηση της κληρονομιάς υπό την επίβλεψη του κεντρικού υπουργείου.

Η ελληνική κυβέρνηση θα έπρεπε να ενθαρρύνει τους πολίτες να συμμετέχουν στη διατήρηση της κληρονομιάς τους και να παρέχει στους ιδιοκτήτες της Πλάκας και της Μπλε πολυκατοικίας, φορολογικά και οικονομικά προνόμια για τη διαχείριση της κληρονομιάς όπως:

- Να απαλλάσσει τα καταχωρημένα κτίρια από το φόρο κληρονομιάς
- Να παρέχει έκπτωση από το φορολογητέο εισόδημα για όλες τις χορηγίες και δωρεές που δίδονται από ιδιώτες και επιχειρήσεις
- Να παρέχει έκπτωση από το φορολογητέο εισόδημα για τους ιδιοκτήτες που έχουν καταχωρημένα κτίρια και τα συντηρούν και τα επιδιορθώνουν.
- Επιπλέον, για όσους ιδιοκτήτες λαμβάνουν δάνεια για εξουσιοδοτημένες επισκευές στα καταχωρημένα κτίρια τους, το κράτος να αναλαμβάνει τη πληρωμή των τόκων αυτών των δανείων
- Το Υπουργείο να συνεισφέρει οικονομικά στις απαιτούμενες εργασίες μέχρι το 50% του ποσού

Σε κάποιες περιπτώσεις την εκτέλεση των εργασιών μπορεί να την αναλαμβάνει το ίδιο το Υπουργείο και επίσης όσοι ιδιοκτήτες έχουν κτίρια που είναι καταχωρημένα και επιθυμούν να τα πουλήσουν θα ήταν υποχρεωμένοι να ενημερώσουν το Υπουργείο που θα είχε το δικαίωμα να αγοράσει το κτίριο προσφέροντας ίδια τιμή με τον αγοραστή.

Σε κρατικό επίπεδο, η χρηματοδότηση θα γινόταν από το Υπουργείο Κληρονομιάς και Πολιτιστικών Δραστηριοτήτων καθώς και από τις τοπικές αρχές. Τα χρήματα αυτά, εκτός από τον κρατικό προϋπολογισμό, θα προέρχονταν από:

- Ένα καθορισμένο ποσό από τον ΟΠΑΠ

- Από τον οργανισμό των τραπεζών που δραστηριοποιούνται στον ελληνικό χώρο και που θα υποχρεώνονταν να συνεισφέρουν.

Η περίπτωση της Ιταλίας είναι ιδανική αναφορικά με την ιδιωτική χρηματοδότηση. Επισημάνθηκε ήδη ότι τα κύρια προβλήματα που εντοπίζονται στη Πλάκα προέρχονται από τη κερδοσκοπία. Η κερδοσκοπία αυτή αν εφαρμοστεί το σύστημα της Ιταλίας θα μπορούσε να αποτελέσει το βασικότερο κίνητρο για τη προστασία μίας περιοχής σαν τη Πλάκα με δύο τρόπους.

Ο πρώτος τρόπος είναι ότι όλη η περιοχή θα μπορούσε να αποδοθεί σε ιδιώτες με τις προϋποθέσεις που υπάρχουν στην Ιταλία, δηλαδή συμβόλαια, καταβολή ετήσιου παγίου καθώς και απαραίτητη δέσμευση την επιτέλεση κάποιων συγκεκριμένων έργων. Με αυτό τον τρόπο οι επιχειρηματίες αντί να καταστρέφουν την περιοχή προσπαθώντας να κερδίσουν χρήματα, θα επένδυαν στη προστασία της με το ίδιο κέρδος.

Ο δεύτερος τρόπος είναι η απόδοση κάποιων παρατημένων διατηρητέων κτιρίων της περιοχής σε επιχειρηματίες. Θα μπορούσε το κράτος να δίνει κάποιο παρατημένο διατηρητέο κτίριο σε ένα επιχειρηματία, ο οποίος θα κερδίζει χρήματα από το εισιτήριο των επισκεπτών και αντί να λαμβάνει το ίδιο το ετήσιο πάγιο, αυτό να αποδίδεται στον ιδιοκτήτη ώστε το κράτος να απαλλάσσεται και από το κόστος αποζημίωσης.

Με αυτό τον τρόπο οι επιχειρηματίες αντί να επικεντρώνονται στο να ψάξουν κάποιο κτίριο για να το μετατρέψουν σε τόπο διασκέδασης θα επικεντρωθούν και θα ενδιαφερθούν οι ίδιοι να εντοπίσουν τα εγκαταλειμμένα διατηρητέα κτίρια απαλλάσσοντας ουσιαστικά το κράτος από πολλές διαδικασίες όπως του εντοπισμού, της καταγραφής, της επισκευής, της διατήρησης και της προστασίας τόσο των μεμονωμένων κτιρίων της Πλάκας όσο και ολόκληρης της περιοχής.

Δίνεται έμφαση στα παραπάνω γιατί πρέπει να γίνει συνείδηση ότι μπορούμε να κερδίσουμε μέσω της προστασίας της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς και την επαναχρησιμοποίησής της, και όχι μόνο από τη καταστροφή και την άμετρη

εκμετάλλευση. Για αυτό και το ελληνικό νομικό πλαίσιο θα πρέπει να έχει ως αντικείμενο την προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς εξασφαλίζοντας την ιστορική συνέχεια του αστικού συνόλου, αλλά λαμβάνοντας ως παράγοντα το άτομο που αποτελεί μέρος και εξελίσσεται μέσω αυτού του.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΜΕ ΤΗ ΣΥΜΒΑΣΗ ΤΗΣ ΓΡΑΝΑΔΑΣ

Με το ν. 2039/1992 «Κύρωση της Σύμβασης για την προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς της Ευρώπης» κυρώθηκε η σύμβαση της Γρανάδας που υπεγράφη από τα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης. Αυτή η διεθνής σύμβαση περιέχει έναν ευρύ ορισμό της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς, η οποία περιλαμβάνει μία τριάδα κατηγοριών από ακίνητα αγαθά.

Ειδικότερα, ως μνημείο νοείται κάθε κατασκευή ιδιαίτερα σημαντική λόγω του ιστορικού, αρχαιολογικού, καλλιτεχνικού, επιστημονικού, κοινωνικού ή τεχνικού ενδιαφέροντος, συμπεριλαμβανομένων των εγκαταστάσεων ή διακοσμητικών στοιχείων, που αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα τους. Ως αρχιτεκτονικά σύνολα ορίζονται ομοιογενή σύνολα αστικών ή αγροτικών κατασκευών, σημαντικών λόγω του ιστορικού, αρχαιολογικού, καλλιτεχνικού, επιστημονικού, κοινωνικού ή τεχνικού τους ενδιαφέροντος, συναφή μεταξύ τους, ώστε να σχηματίζουν ενότητες που να μπορούν να οριοθετηθούν τοπογραφικά. Τέλος, ως τόποι νοούνται σύνθετα έργα του ανθρώπου και της φύσης, εν μέρει κτισμένα, τα οποία αποτελούν εκτάσεις τόσο χαρακτηριστικές και ομοιογενείς, ώστε να μπορούν να οριοθετηθούν τοπογραφικά και τα οποία είναι σημαντικά λόγω του ιστορικού, αρχαιολογικού, καλλιτεχνικού, επιστημονικού, κοινωνικού και τεχνικού τους ενδιαφέροντος.

Είναι αξιοσημείωτο ότι κάθε συμβαλλόμενος υποχρεούται μεταξύ άλλων:

α. Να καθιερώσει ένα νομικό καθεστώς προστασίας της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς.

β. Να θέσει σε εφαρμογή, με βάση τη νομική προστασία των σχετικών ακινήτων, κατάλληλες διαδικασίες ελέγχου και αδειών και να φροντίσει έτσι ώστε τα προστατευόμενα ακίνητα να μην αλλοιωθούν, ερειπωθούν ή κατεδαφιστούν.

γ. Να αποκλείσει τη μετακίνηση του συνόλου ή τμήματος ενός προστατευόμενου μνημείου, εκτός από την περίπτωση κατά την οποία η υλική προστασία του μνημείου θα το απαιτούσε επιτακτικά, οπότε η αρμόδια υπηρεσία θα πρέπει να πάρει τις απαραίτητες προφυλάξεις για την αποσυναρμολόγηση, τη μεταφορά και την επανασυναρμολόγησή του σε κατάλληλο χώρο.

δ. Να λαμβάνει μέτρα, στο χώρο που περιβάλλει τα μνημεία, στο εσωτερικό των αρχιτεκτονικών συνόλων και των τόπων, τα οποία θα αποσκοπούν στη βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος, πράγμα που σημαίνει ότι αναλαμβάνει την υποχρέωση να λαμβάνει θετικά μέτρα που αποσκοπούν στη βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος τα ακίνητα μνημεία χώρου και να απέχει από κάθε ενέργεια που βλάπτει αμέσως ή εμμέσως τα μνημεία ή τα αρχιτεκτονικά σύνολα ή τον περιβάλλοντα χώρο τους.

ε. Στα πλαίσια των δικών του εξουσιών, να εξασφαλίσει τη λήψη κατάλληλων και επαρκών μέτρων από τις αρμόδιες για την αντιμετώπιση των παραβάσεων της νομοθεσίας περί προστασίας της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς, τα οποία μπορούν να επιβάλλουν κατά περίπτωση στους υπαίτιους την υποχρέωση κατεδάφισης ενός καινούργιου κτιρίου κτισμένου παράνομα ή την αποκατάσταση της αρχικής κατάστασης του προστατευόμενου ακινήτου.

στ. Να υιοθετήσει πολιτική ολοκληρωμένης προστασίας, η οποία:

i) θα τοποθετεί την προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς μεταξύ των

ουσιαστικών στόχων του χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού και θα εξασφαλίζει ότι η επιταγή αυτή θα ληφθεί υπόψη στα διάφορα στάδια της εκπόνησης ρυθμιστικών σχεδίων και στις διαδικασίες έγκρισης εργασιών,

ii) θα προωθεί προγράμματα αναστήλωσης και συντήρησης της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς,

iii) θα καθιστά τη συντήρηση, την αναβίωση και την ανάδειξη της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς, σημαντικότατο στοιχείο της πολιτιστικής, περιβαλλοντολογικής και χωροταξικής πολιτικής,

iv) θα ευνοεί, όταν υπάρχει δυνατότητα, και στα πλαίσια των διαδικασιών του χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού, τη συντήρηση και τη χρησιμοποίηση των κτιρίων εκείνων των οποίων η σπουδαιότητα δεν δικαιολογεί την προστασία που παρέχεται από την παρούσα Σύμβαση αλλά τα οποία αποτελούν αξιόλογο συμπληρωματικό μέρος για το αστικό ή το αγροτικό περιβάλλον ή για την ποιότητα ζωής (π.χ. μειοψηφία σε απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας θεώρησε ότι η προσβαλλόμενη διοικητική πράξη δεν αιτιολογείται νομίμως για το λόγο ότι δεν ερευνήθηκε η δυνατότητα κηρύξεως του παρεμβαλλόμενου μεταξύ διατηρητέων μνημείων κτίσματος ως κτιρίου συνοδείας των διατηρητέων μνημείων),

v) θα ενθαρρύνει την εφαρμογή και την ανάπτυξη των παραδοσιακών τεχνικών και υλικών, απαραίτητες για το μέλλον της πολιτιστικής κληρονομιάς.

ζ) Με σεβασμό του αρχιτεκτονικού και ιστορικού χαρακτήρα της πολιτιστικής κληρονομιάς, να ενθαρρύνει τη χρήση των προστατευόμενων ακινήτων, λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες της σύγχρονης ζωής και την προσαρμογή, όταν είναι δυνατό, παλιών κτιρίων για νέες χρήσεις, πράγμα που συνδέεται με την παρατήρηση ότι στις ρυθμίσεις της Σύμβασης, που αποτέλεσαν συνέχεια της Χάρτας της Βενετίας του 1964 και της Διακήρυξης του Άμστερνταμ του 1975 στο ζήτημα της διατήρησης της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς, διαπιστώνεται η ανάγκη να ενσωματωθεί η διατήρηση στην πολεοδομία, να προστατευθούν τα ιστορικά σύνολα και το περιβάλλον τους και να ενταχθεί η κληρονομιά στην οικονομική και κοινωνική ζωή κάθε χώρας, με την προσαρμογή των χρήσεων των διατηρητέων μνημείων.

η) Να ενημερώσει την κοινή γνώμη για την αξία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς ως στοιχείου της πολιτιστικής ταυτότητας αλλά και ως πηγής έμπνευσης και δημιουργικότητας, για τις σύγχρονες και μελλοντικές γενιές καθώς και να προωθήσει, για αυτό το σκοπό, πολιτική πληροφόρησης και ευαισθητοποίησης, με τη βοήθεια κυρίως των σύγχρονων μέσων επικοινωνίας και διαφήμισης, σκοπεύοντας ιδιαίτερα: i. στην αφύπνιση ή στην αύξηση της ευαισθησίας του κοινού, από τη σχολική ηλικία, στα θέματα προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς, στην ποιότητα του δομημένου περιβάλλοντος και της αρχιτεκτονικής έκφρασης, ii. στο να καταστήσει εμφανή την ενότητα της πολιτιστικής κληρονομιάς και τους δεσμούς που υπάρχουν ανάμεσα στην αρχιτεκτονική, τις τέχνες, τις λαϊκές παραδόσεις και τους τρόπους ζωής, είτε αυτά είναι σε ευρωπαϊκό επίπεδο είτε σε εθνικό ή περιφερειακό.

θ) Να ανταλλάξει με τους άλλους συμβαλλόμενους πληροφορίες για την πολιτική συντήρησης της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς και η οποία θα αφορά στοιχεία όπως οι μέθοδοι που υιοθετούνται για την καταγραφή, προστασία και συντήρηση των σχετικών ακινήτων.

Η Σύμβαση εμπεριέχει και μία ρήτρα επικουρικότητας, κατά την οποία οι διατάξεις του κειμένου αυτού δεν επηρεάζουν την εφαρμογή ειδικών διατάξεων, περισσότερο ευνοϊκών για την προστασία των ακινήτων, οι οποίες περιέχονται στη σύμβαση που αφορά την προστασία της παγκόσμιας πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς, της 16ης Νοεμβρίου 1972, και στην ευρωπαϊκή σύμβαση για την προστασία της αρχαιολογικής κληρονομιάς, της 6ης Μαΐου 1969.¹⁷²

¹⁷² Μανιάτης Αντώνιος «Η νομοθεσία για τη προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς» στο <http://www.nomosphysis.org.gr/articles.php?artid=3366&lang=1&catpid=1>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

1. The Athens Charter for the Restoration of Historic Monuments

Adopted at the First International Congress of Architects and Technicians of Historic Monuments, Athens 1931

At the Congress in Athens the following seven main resolutions were made and called "Carta del Restauro":

1. International organizations for Restoration on operational and advisory levels are to be established.
 2. Proposed Restoration projects are to be subjected to knowledgeable criticism to prevent mistakes which will cause loss of character and historical values to the structures.
 3. Problems of preservation of historic sites are to be solved by legislation at national level for all countries.
 4. Excavated sites which are not subject to immediate restoration should be reburied for protection.
 5. Modern techniques and materials may be used in restoration work.
 6. Historical sites are to be given strict custodial protection.
 7. Attention should be given to the protection of areas surrounding historic sites.
-

General Conclusions of the Athens Conference

I. -- DOCTRINES. GENERAL PRINCIPLES.

The Conference heard the statement of the general principles and doctrines relating to the protection of monuments.

Whatever may be the variety of concrete cases, each of which are open to a different solution, the Conference noted that there predominates in the different countries represented a general tendency to abandon restorations *in toto* and to avoid the attendant dangers by initiating a system of regular and permanent maintenance calculated to ensure the preservation of the buildings.

When, as the result of decay or destruction, restoration appears to be indispensable, it recommends that the historic and artistic work of the past should be respected, without excluding the style of any given period.

The Conference recommends that the occupation of buildings, which ensures the continuity of their life, should be maintained but that they should be used for a purpose which respects their historic or artistic character.

II. -- ADMINISTRATIVE AND LEGISLATIVE MEASURES REGARDING HISTORICAL MONUMENTS

The Conference heard the statement of legislative measures devised to protect monuments of artistic, historic or scientific interest and belonging to the different countries.

It unanimously approved the general tendency which, in this connection, recognises a certain right of the community in regard to private ownership.

It noted that the differences existing between these legislative measures were due to the difficulty of reconciling public law with the rights of individuals.

Consequently, while approving the general tendency of these measures, the Conference is of opinion that they should be in keeping with local circumstances and with the trend of public opinion, so that the least possible opposition may be encountered, due allowance being made for the sacrifices which the owners of property may be called upon to make in the general interest.

It recommends that the public authorities in each country be empowered to take conservatory measures in cases of emergency.

It earnestly hopes that the International Museums Office will publish a repertory and a comparative table of the legislative measures in force in the different countries and that this information will be kept up to date.

III. -- AESTHETIC ENHANCEMENT OF ANCIENT MONUMENTS.

The Conference recommends that, in the construction of buildings, the character and external aspect of the cities in which they are to be erected should be respected, especially in the neighbourhood of ancient monuments, where the surroundings should be given special consideration. Even certain groupings and certain particularly picturesque perspective treatment should be preserved.

A study should also be made of the ornamental vegetation most suited to certain monuments or groups of monuments from the point of view of preserving their ancient character. It specially recommends the suppression of all forms of publicity, of the erection of unsightly telegraph poles and the exclusion of all noisy factories and even of tall shafts in the neighbourhood of artistic and historic monuments.

IV. -- RESTORATION OF MONUMENTS.

The experts heard various communications concerning the use of modern materials for the consolidation of ancient monuments. They approved the judicious use of all the resources at the disposal of modern technique and more especially of reinforced concrete.

They specified that this work of consolidation should whenever possible be concealed in order that the aspect and character of the restored monument may be preserved.

They recommended their adoption more particularly in cases where their use makes it possible to avoid the dangers of dismantling and reinstating the portions to be preserved.

V. -- THE DETERIORATION OF ANCIENT MONUMENTS.

The Conference noted that, in the conditions of present day life, monuments throughout the world were being threatened to an ever-increasing degree by atmospheric agents.

Apart from the customary precautions and the methods successfully applied in the preservation of monumental statuary in current practice, it was impossible, in view of the complexity of cases and with the knowledge at present available, to formulate any general rules.

The Conference recommends:

1. That, in each country, the architects and curators of monuments should collaborate with specialists in the physical, chemical, and natural sciences with a view to determining the methods to be adopted in specific cases;
2. That the International Museums Office should keep itself informed of the work being done in each country in this field and that mention should be made thereof in the publications of the Office.

With regard to the preservation of monumental sculpture, the Conference is of opinion that the removal of works of art from the surroundings for which they were designed is, *in principle*, to be discouraged. It recommends, by way of precaution, the preservation of original models whenever these still exist or if this proves impossible, the taking of casts.

VI. -- THE TECHNIQUE of CONSERVATION.

The Conference is gratified to note that the principles and technical considerations set forth in the different detailed communications are inspired by the same idea, namely:

In the case of ruins, scrupulous conservation is necessary, and steps should be taken to reinstate any original fragments that may be recovered (anastylosis), whenever this is possible; the new materials used for this purpose should in all cases be recognisable. When the preservation of ruins brought to light in the course of excavations is found to be impossible, the Conference recommends that they be buried, accurate records being of course taken before filling-in operations are undertaken.

It should be unnecessary to mention that the technical work undertaken in connection with the excavation and preservation of ancient monuments calls for close collaboration between the archaeologist and the architect.

With regard to other monuments, the experts unanimously agreed that, before any consolidation or partial restoration is undertaken, a thorough analysis should be made of the defects and the nature of the decay of these monuments. They recognised that each case needed to be treated individually.

VII. -- THE CONSERVATION OF MONUMENTS AND INTERNATIONAL COLLABORATION.

a) Technical and moral co-operation.

The Conference, convinced that the question of the conservation of the artistic and archaeological property of mankind is one that interests the community of the States, which are wardens of civilisation,

Hopes that the States, acting in the spirit of the Covenant of the League of Nations, will collaborate with each other on an ever-increasing scale and in a more concrete manner with a view to furthering the preservation of artistic and historic monuments;

Considers it highly desirable that qualified institutions and associations should, without in any manner whatsoever prejudicing international public law, be given an opportunity of manifesting their interest in the protection of works of art in which civilisation has been expressed to the highest degree and which would seem to be threatened with destruction;

Expresses the wish that requests to attain this end, submitted to the Intellectual Co-operation Organisation of the League of Nations, be recommended to the earnest attention of the States.

It will be for the International Committee on Intellectual Co-operation, after an enquiry conducted by the International Museums Office and after having collected all relevant information, more particularly from the National Committee on Intellectual Co-operation concerned, to express an opinion on the expediency of the steps to be taken and on the procedure to be followed in each individual case.

The members of the Conference, after having visited in the course of their deliberations and during the study cruise which they were able to make on this occasion, a number of excavation sites and ancient Greek monuments, unanimously paid a tribute to the Greek Government, which, for many years past, has been itself responsible for extensive works and, at the same time, has accepted the collaboration of archaeologists and experts from every country.

The members of the Conference there saw an example of activity which can but contribute to the realisation of the aims of intellectual co-operation, the need for which manifested itself during their work.

b) The role of education in the respect of monuments.

The Conference, firmly convinced that the best guarantee in the matter of the preservation of monuments and works of art derives from the respect and attachment of the peoples themselves;

Considering that these feelings can very largely be promoted by appropriate action on the part of public authorities;

Recommends that educators should urge children and young people to abstain from disfiguring monuments of every description and that they should teach them to take a greater and more general interest in the protection of these concrete testimonies of all ages of civilisation.

c) Value of international documentation.

The Conference expresses the wish that:

1. Each country, or the institutions created or recognised competent for this purpose, publish an inventory of ancient monuments, with photographs and explanatory notes;
2. Each country constitute official records which shall contain all documents relating to its historic monuments;
3. Each country deposit copies of its publications on artistic and historic monuments with the International Museums Office;
4. The Office devote a portion of its publications to articles on the general processes and methods employed in the preservation of historic monuments;
5. The Office study the best means of utilising the information so centralised.¹⁷³

2. Η ΧΑΡΤΑ ΤΟΥ ΝΙΖΗΝΥ ΤΑΓΙΛ ΓΙΑ ΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ

Ιούλιος, 2003, Nizhny Tagil, Ρωσία

Το TICCIH είναι η παγκόσμια οργάνωση που αντιπροσωπεύει τη βιομηχανική κληρονομιά και είναι ειδικός σύμβουλος του ICOMOS σε θέματα βιομηχανικής κληρονομιάς. Αυτή η χάρτα δημιουργήθηκε από το TICCIH και θα παρουσιαστεί στο ICOMOS για επικύρωση και για την τελική έγκριση της UNESCO.

Προοίμιο

Οι πρώτες περίοδοι της ανθρώπινης ιστορίας ορίζονται από τις αρχαιολογικές μαρτυρίες για τις θεμελιώδεις αλλαγές των τρόπων με τους οποίους οι άνθρωποι κατασκεύαζαν αντικείμενα και η σημασία της διατήρησης και της μελέτης των μαρτυριών για αυτές τις αλλαγές είναι οικουμενικά αποδεκτή.

Από τον Μεσαίωνα, οι καινοτομίες της Ευρώπης στη χρήση της ενέργειας και στο εμπόριο και τις συναλλαγές οδήγησαν σε μια αλλαγή, προς το τέλος του 18ου αιώνα, τόσο ριζική όσο και εκείνη μεταξύ της Νεολιθικής και της Χάλκινης Εποχής, με εξελίξεις στις κοινωνικές, τεχνικές και οικονομικές συνθήκες της μεταποίησης, αρκετά

¹⁷³ ICOMOS (www.icomos.org) HTML: 2 August 1994; modified 12 January 1996

γρήγορες και ρηξικέλευθες ώστε να αποκληθεί επανάσταση. Η Βιομηχανική Επανάσταση ήταν η απαρχή ενός ιστορικού φαινομένου που επηρέασε ένα τεράστιο τμήμα του ανθρώπινου πληθυσμού καθώς και όλες τις άλλες μορφές ζωής του πλανήτη μας και συνεχίζεται μέχρι σήμερα.

Τα υλικά κατάλοιπα αυτών των ριζικών αλλαγών έχουν παγκόσμια ανθρώπινη αξία και η σπουδαιότητα της μελέτης και της διατήρησης αυτών των καταλοίπων πρέπει να αναγνωρισθεί.

Κατά συνέπεια, οι εκπρόσωποι, που συναντήθηκαν για τη Διάσκεψη 2003 του TICCIH στη Ρωσία, επιθυμούν να βεβαιώσουν ότι τα κτίρια και οι κατασκευές που δημιουργήθηκαν για βιομηχανικές δραστηριότητες, οι διαδικασίες και τα εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν μέσα στις κατασκευές αυτές και οι πόλεις και τα τοπία στα οποία βρίσκονται, μαζί με όλες τις άλλες υλικές και ουλές εκδηλώσεις τους, έχουν θεμελιώδη σημασία. Πρέπει να μελετηθούν, η ιστορία τους να διδάσκεται, το νόημα και η σημασία τους πρέπει να προάγεται και να καθίσταται σαφής σε όλους και πρέπει να εντοπιστούν τα πιο σημαντικά και χαρακτηριστικά παραδείγματα, να προστατευτούν και να διατηρηθούν σύμφωνα με το πνεύμα της Χάρτας της Βενετίας, προς χρήση και όφελος του σήμερα και του αύριο.

1. Ο ορισμός της βιομηχανικής κληρονομιάς

Η βιομηχανική κληρονομιά είναι τα κατάλοιπα του βιομηχανικού πολιτισμού που έχουν ιστορική, τεχνολογική, κοινωνική, αρχιτεκτονική ή επιστημονική αξία. Αυτά τα κατάλοιπα αποτελούνται από κτίρια και μηχανήματα, εργαστήρια, μύλους και εργοστάσια, μεταλλεία, χώρους μεταποίησης και διύλισης, χώρους φύλαξης και αποθήκευσης, τόπους όπου παράγεται, μεταφέρεται και χρησιμοποιείται ενέργεια, μεταφορές με όλη την υποδομή τους, καθώς και χώρους που χρησιμοποιούνταν για κοινωνικές δραστηριότητες σχετικές με τη βιομηχανία, όπως η στέγαση, η θρησκευτική λατρεία και η εκπαίδευση.

Η βιομηχανική αρχαιολογία είναι μια διεπιστημονική μέθοδος μελέτης όλων των μαρτυριών, υλικών και άυλων, των τεκμηρίων, των τεχνουργημάτων, της στρωματογραφίας και των κατασκευών, των ανθρώπινων οικισμών και των φυσικών και

αστικών τοπίων που δημιουργήθηκαν για ή από τη βιομηχανική διεργασία. Χρησιμοποιεί αυτές τις μεθόδους έρευνας που είναι οι πιο κατάλληλες για να διευρύνουν την κατανόηση του βιομηχανικού παρελθόντος και παρόντος.

Η ιστορική περίοδος που συγκεντρώνει το κύριο ενδιαφέρον εκτείνεται από την αρχή της Βιομηχανικής Επανάστασης, στο δεύτερο ήμισυ του 18ου αιώνα, έως σήμερα, ενώ συγχρόνως, εξετάζονται οι πρώτες προ-βιομηχανικές και πρωτο-βιομηχανικές ρίζες της. Επιπλέον, αντλεί από τη μελέτη της εργασίας και των τεχνικών εργασίας που εμπεριέχονται στην ιστορία της τεχνολογίας.

2. Οι αξίες της βιομηχανικής κληρονομιάς

α. Η βιομηχανική κληρονομιά είναι τα τεκμήρια δραστηριοτήτων που είχαν και συνεχίζουν να έχουν σοβαρές ιστορικές συνέπειες. Τα κίνητρα προστασίας της βιομηχανικής κληρονομιάς βασίζονται στην οικουμενική αξία αυτών των τεκμηρίων και όχι στην ιδιαιτερότητα μεμονωμένων χώρων.

β. Η βιομηχανική κληρονομιά έχει κοινωνική αξία ως τμήμα των καταλοίπων της καθημερινής ζωής συνηθισμένων ανδρών και γυναικών και, με αυτή την ιδιότητα, προσδίδει μια σημαντική αίσθηση ταυτότητας. Έχει τεχνολογική και επιστημονική αξία στην ιστορία της μεταποίησης, της μηχανικής, των κατασκευών και μπορεί να έχει και σημαντική αισθητική αξία για την ποιότητα της αρχιτεκτονικής, της μελέτης και του σχεδιασμού.

γ. Αυτές οι αξίες είναι εγγενείς στον ίδιο το χώρο, στον ιστό του, στα συστατικά του, τα μηχανήματα και το πλαίσιο, στο βιομηχανικό τοπίο, στα γραπτά τεκμήρια και επίσης στα άυλα ίχνη της βιομηχανίας που περιέχονται στις ανθρώπινες αναμνήσεις και στα ήθη.

δ. Η σπανιότητα, ως προς την επιβίωση συγκεκριμένων διαδικασιών, την τυπολογία των χώρων και τοπίων, προσθέτει ιδιαίτερη αξία και πρέπει να αξιολογείται προσεκτικά. Τα πρώιμα ή πρωτοποριακά παραδείγματα έχουν ιδιαίτερη αξία.

3. Η σημασία του εντοπισμού, της καταγραφής και της μελέτης

α. Κάθε περιοχή πρέπει να εντοπιστεί, να καταγραφεί και να προστατευτούν τα βιομηχανικά κατάλοιπα που θέλει να διατηρήσει για τις επόμενες γενιές.

β. Μελέτες περιοχών με διαφορετικές βιομηχανικές τυπολογίες πρέπει να εντοπίζουν την έκταση της βιομηχανικής κληρονομιάς. Χρησιμοποιώντας αυτές τις πληροφορίες, πρέπει να δημιουργηθούν μητρώα όλων των χώρων που έχουν εντοπιστεί. Πρέπει να οργανώνονται με τέτοιο τρόπο ώστε να είναι εύκολη η έρευνα σε αυτά και το κοινό να έχει ελεύθερη πρόσβαση. Η ηλεκτρονική μορφή τους και η άμεση πρόσβαση μέσω ηλεκτρονικών δικτύων είναι αξιόλογοι στόχοι.

γ. Η καταγραφή αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της μελέτης της βιομηχανικής κληρονομιάς. Πρέπει να γίνεται μια πλήρης καταγραφή των φυσικών χαρακτηριστικών και της κατάστασης του χώρου και να καταχωρείται σε δημόσιο αρχείο πριν γίνουν οποιεσδήποτε παρεμβάσεις. Μπορούμε να κερδίσουμε πολλές πληροφορίες αν η καταγραφή γίνει πριν σταματήσει να λειτουργεί ένας χώρος ή μια διαδικασία. Τα αρχεία πρέπει να περιέχουν περιγραφές, σχέδια, φωτογραφίες και βιντεοσκοπήσεις κινούμενων αντικειμένων, με αναφορές σε υποστηρικτική τεκμηρίωση. Οι αναμνήσεις των ανθρώπων είναι μοναδική και αναντικατάστατη πηγή που πρέπει επίσης να καταγράφονται, όταν είναι διαθέσιμες.

δ. Η αρχαιολογική διερεύνηση των ιστορικών βιομηχανικών χώρων είναι μια θεμελιώδης τεχνική της μελέτης τους. Πρέπει να διεξάγεται με τα ίδια υψηλά κριτήρια που ισχύουν για χώρους άλλων ιστορικών και πολιτισμικών περιόδων.

ε. Χρειάζονται προγράμματα ιστορικής έρευνας για να υποστηρίξουν την πολιτική της προστασίας της βιομηχανικής κληρονομιάς. Λόγω της αλληλεξάρτησης των πολλών βιομηχανικών δραστηριοτήτων, οι διεθνείς μελέτες μπορούν να βοηθήσουν στον εντοπισμό χώρων και τύπων χώρων με παγκόσμια σημασία.

στ. Τα κριτήρια για την αξιολόγηση των βιομηχανικών κτιρίων πρέπει να ορίζονται και να δημοσιεύονται ώστε το ευρύ κοινό να αποδεχτεί τη χρήση ορθολογικών και σταθερών κανόνων. Με βάση την κατάλληλη έρευνα, οι κανόνες αυτοί θα πρέπει να

χρησιμοποιούνται για να εντοπιστούν τα πιο σημαντικά επιζώντα τοπία, οικισμοί, χώροι, τυπολογίες, κτίρια, κατασκευές, μηχανήματα και διαδικασίες.

ζ. Οι τόποι και οι κατασκευές που έχουν κριθεί σημαντικές πρέπει να προστατεύονται με νομικά μέτρα, αρκετά ισχυρά ώστε να εξασφαλίζουν τη διατήρηση της σπουδαιότητάς τους. Ο Κατάλογος της Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO πρέπει να αναγνωρίσει δεόντως τον τρομερό αντίκτυπο που είχε η εκβιομηχάνιση στον ανθρώπινο πολιτισμό.

η. Η αξία των σημαντικών τόπων πρέπει να οριστεί και να εδραιωθούν κατευθυντήριες γραμμές για μελλοντικές επεμβάσεις. Πρέπει να εφαρμοστούν οποιαδήποτε νομικά, διοικητικά και οικονομικά μέτρα είναι απαραίτητα για να διατηρηθεί η αξία τους.

θ. Πρέπει να εντοπιστούν οι χώροι που βρίσκονται σε κίνδυνο, έτσι ώστε να ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα για να περιοριστεί ο κίνδυνος και να διευκολυνθούν τα κατάλληλα σχέδια για την επισκευή και την επανάχρησή τους.

ι. Η διεθνής συνεργασία είναι μια ιδιαίτερα κατάλληλη προσέγγιση στη διατήρηση της βιομηχανικής κληρονομιάς μέσω συντονισμένων πρωτοβουλιών και καταμερισμού των πόρων. Πρέπει να αναπτυχθούν συμβατά κριτήρια για να συγκροτηθούν παγκόσμια μητρώα και βάσεις δεδομένων.

4. Νομική προστασία

α. Η βιομηχανική κληρονομιά πρέπει να θεωρείται αναπόσπαστο μέρος της εν γένει πολιτισμικής κληρονομιάς. Ωστόσο, η νομική της προστασία πρέπει να λαμβάνει υπόψη την ειδική φύση της βιομηχανικής κληρονομιάς. Πρέπει να είναι σε θέση να προστατεύει εργοστάσια και μηχανήματα, υπόγεια και υπέργεια έργα ή κατασκευές, σύνολα και συγκροτήματα κτιρίων και βιομηχανικά τοπία. Περιοχές βιομηχανικών λυμάτων πρέπει να εξεταστούν για την ενδεχόμενη αρχαιολογική καθώς και οικολογική τους αξία.

β. Στις πολιτικές για την οικονομική ανάπτυξη και στον περιφερειακό και εθνικό προγραμματισμό πρέπει να περιλαμβάνονται προγράμματα για τη διατήρηση της βιομηχανικής κληρονομιάς.

γ. Οι πιο σημαντικοί χώροι πρέπει να προστατεύονται πλήρως και να μην επιτρέπονται παρεμβάσεις που υπονομεύουν την ιστορική τους ακεραιότητα ή την αυθεντικότητα του ιστού τους. Η ήπια και φιλική προσαρμογή και επανάχρηση μπορεί να είναι ένας κατάλληλος και οικονομικός τρόπος εξασφάλισης της επιβίωσης των βιομηχανικών κτισμάτων και πρέπει να ενθαρρύνεται με κατάλληλους νομικούς ελέγχους, τεχνικές συμβουλές, φορολογικά κίνητρα και επιχορηγήσεις.

δ. Οι βιομηχανικές κοινότητες που απειλούνται από γοργές δομικές αλλαγές πρέπει να υποστηρίζονται από την κυβέρνηση και την τοπική αυτοδιοίκηση. Οι πιθανές απειλές που αντιπροσωπεύουν τέτοιου είδους αλλαγές για τη βιομηχανική κληρονομιά, πρέπει να προβλέπονται και να προετοιμάζονται σχέδια ώστε να αποφεύγονται τα έκτακτα μέτρα.

ε. Πρέπει να καθιερωθούν διαδικασίες που να προβλέπουν άμεση ανταπόκριση όταν κλείνουν σημαντικές βιομηχανικές εγκαταστάσεις, ώστε να αποφεύγεται η απομάκρυνση ή η καταστροφή σημαντικών στοιχείων τους. Οι αρμόδιες αρχές πρέπει να έχουν θεσμική εξουσία για να παρεμβαίνουν, όταν είναι απαραίτητο να προστατευτούν σημαντικοί ιστορικοί τόποι που απειλούνται.

στ. Η κυβέρνηση πρέπει να έχει συμβουλευτικά σώματα ειδικών που μπορούν να δώσουν ανεξάρτητες συμβουλές σε θέματα που σχετίζονται με την προστασία και τη διατήρηση της βιομηχανικής κληρονομιάς και η γνώμη τους πρέπει να αναζητείται σε όλες τις σημαντικές περιπτώσεις.

ζ. Πρέπει να καταβληθεί κάθε προσπάθεια για να εξασφαλιστεί η συμβουλή και η συμμετοχή των τοπικών κοινοτήτων στην προστασία και την διατήρηση της τοπικής βιομηχανικής κληρονομιάς τους.

η. Οι σύλλογοι και οι ενώσεις εθελοντών έχουν να παίξουν σημαντικό ρόλο στον εντοπισμό των χώρων, στην προαγωγή της δημόσιας συμμετοχής στη διατήρηση, στη διάδοση πληροφοριών και στην έρευνα, δεδομένου ότι είναι οι απαραίτητοι ρόλοι στη σκηνή της βιομηχανικής κληρονομιάς.

5. Συντήρηση και διατήρηση

α. Η συντήρηση της βιομηχανικής κληρονομιάς εξαρτάται από τη διατήρηση της λειτουργικής ακεραιότητας και γι αυτό οι παρεμβάσεις σε ένα βιομηχανικό χώρο πρέπει να στοχεύουν στην όσο το δυνατόν μεγαλύτερη τήρηση αυτού του στόχου. Η αξία και η αυθεντικότητα ενός βιομηχανικού χώρου μπορεί να μειωθεί σημαντικά αν τα μηχανήματα ή τα εξαρτήματά τους απομακρυνθούν ή αν καταστραφούν βοηθητικά μηχανήματα τα οποία αποτελούν μέρος του γενικού χώρου.

β. Η διατήρηση των βιομηχανικών χώρων απαιτεί ενδεδεγμένη γνώση του σκοπού ή των σκοπών για τον οποίο ή τους οποίους δημιουργήθηκαν και των διαφόρων βιομηχανικών διαδικασιών που μπορεί να διεξάγονταν εκεί. Αυτές μπορεί, με τον καιρό, να έχουν αλλάξει, αλλά όλες οι προηγούμενες χρήσεις πρέπει να εξετάζονται και να αξιολογούνται.

γ. Πρέπει πάντοτε να δίνεται προτεραιότητα στην επί τόπου (in situ) διατήρηση. Η διάλυση και η μεταφορά ενός κτιρίου ή μιας κατασκευής είναι παραδεκτά μόνον εφόσον η καταστροφή του χώρου απαιτείται από επιτακτικές οικονομικές ή κοινωνικές ανάγκες.

δ. Η προσαρμογή ενός βιομηχανικού χώρου σε νέα χρήση, προκειμένου να εξασφαλιστεί η διατήρησή του, είναι παραδεκτή εκτός από τις περιπτώσεις χώρων με ειδική ιστορική σπουδαιότητα. Οι νέες χρήσεις πρέπει να σέβονται τα αξιόλογα αντικείμενα και να διατηρούν τα αρχικά πρότυπα κυκλοφορίας και δραστηριότητας, και πρέπει να είναι όσο το δυνατόν πιο συμβατές με την αρχική ή την κύρια χρήση. Συνιστάται να υπάρχει μια περιοχή όπου θα ερμηνεύεται η προηγούμενη χρήση.

ε. Η συνέχιση της προσαρμογής και χρήσης των βιομηχανικών κτιρίων αποφεύγει την άσκοπη απώλεια ενέργειας και συμβάλλει στην αειφόρο ανάπτυξη. Η βιομηχανική κληρονομιά μπορεί να παίζει σημαντικό ρόλο στην οικονομική αναζωογόνηση περιοχών που φθίνουν ή μαραζώνουν. Η συνέχεια την οποία εξασφαλίζει η επανάχρηση μπορεί να παρέχει ψυχολογική σταθερότητα στις κοινότητες που αντιμετωπίζουν την αιφνίδια εξαφάνιση μακρόχρονων πηγών απασχόλησης.

στ. Οι παρεμβάσεις πρέπει να είναι αναστρέψιμες και να έχουν ελάχιστες επιπτώσεις. Οποιοσδήποτε αναπόφευκτες αλλαγές πρέπει να τεκμηριώνονται και τα σημαντικά στοιχεία που απομακρύνονται πρέπει να καταγράφονται και να αποθηκεύονται με ασφάλεια. Πολλές βιομηχανικές διαδικασίες προσδίδουν μια "πατίνα" που είναι αναπόσπαστο τμήμα της ακεραιότητας και του ενδιαφέροντος του τόπου.

ζ. Η ανακατασκευή ή η επιστροφή σε μια προηγούμενη κατάσταση που συμβαίνει να είναι γνωστή πρέπει να θεωρείται μια παρέμβαση που γίνεται μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις και η οποία είναι κατάλληλη μόνον εφόσον ωφελεί την ακεραιότητα ολόκληρου του χώρου ή σε περίπτωση βίαιης καταστροφής ενός πολύ σημαντικού ιστορικού τόπου.

η. Οι ανθρώπινες δεξιότητες που ενέχονται σε πολλές παλιές ή απηρχαιωμένες βιομηχανικές διαδικασίες είναι ένας σημαντικότερος πόρος του οποίου η απώλεια μπορεί να είναι αναντικατάστατη. Πρέπει να καταγραφούν προσεκτικά και να μεταδοθούν στις επόμενες γενιές.

θ. Η διατήρηση των τεκμηρίων, των αρχείων των επιχειρήσεων, των κατασκευαστικών σχεδίων καθώς και δειγμάτων των βιομηχανικών προϊόντων πρέπει να ενθαρρύνονται.

6. Εκπαίδευση και κατάρτιση

α. Η επαγγελματική κατάρτιση σε μεθοδολογικές, θεωρητικές και ιστορικές πτυχές της βιομηχανικής κληρονομιάς πρέπει να διδάσκεται σε τεχνικά και πανεπιστημιακά ιδρύματα.

β. Ειδικό εκπαιδευτικό υλικό σχετικό με το βιομηχανικό παρελθόν και την κληρονομιά του πρέπει να παράγεται από και για τους σπουδαστές στο επίπεδο της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

7. Παρουσίαση και ερμηνεία

α. Το δημόσιο ενδιαφέρον και η στοργή για τη βιομηχανική κληρονομιά και η εκτίμηση της αξίας της είναι ο ασφαλέστερος τρόπος διατήρησής της . Οι δημόσιες αρχές πρέπει να εξηγούν ενεργά τον νόημα και την αξία των βιομηχανικών χώρων μέσω δημοσιεύσεων, εκθέσεων, της τηλεόρασης, του διαδικτύου και άλλων μέσων επικοινωνίας, παρέχοντας μόνιμη πρόσβαση στους σημαντικούς χώρους και προάγοντας τον τουρισμό σε βιομηχανικές περιοχές.

β. Ειδικά βιομηχανικά και τεχνικά μουσεία και διατηρητέοι βιομηχανικοί χώροι είναι σημαντικά μέσα προστασίας και ερμηνείας της βιομηχανικής κληρονομιάς.

γ. Οι περιφερειακοί και οι διεθνείς δρόμοι της βιομηχανικής κληρονομιάς μπορούν να φωτίσουν τη συνεχόμενη μεταφορά της βιομηχανικής τεχνολογίας, και τις μεγάλης κλίμακας μετακινήσεις των ανθρώπων που μπορεί να προκαλέσει.

Eusebi Casanelles Eugene Logunov

Πρόεδρος του TICCIH XII Διεθνής Συνδιάσκεψη του TICCIH¹⁷⁴

¹⁷⁴ Μανουκιάν Αικατερίνη «Το νομικό πλαίσιο για την προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς στην Ελλάδα», Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Πειραιά, Σχολή Τεχνολογικών Εφαρμογών, Τμήμα Πολιτικών Δομικών Έργων, Πειραιάς 2005-2005, σελ.116-119.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ

1.ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

ΓΕΝΙΚΑ	ΕΛΛΑΔΑ	ΓΑΛΛΙΑ	ΜΕΓΑΛΗ ΒΡΕΤΑΝΙΑ	ΙΤΑΛΙΑ
ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	Οικισμοί	Κτίρια που θεωρούνται ιστορικά μνημεία	Διατηρητέα κτίρια	Κάθε κτίριο και περιοχή από τον Μεσαίωνα μέχρι την σύγχρονη εποχή, που έχει ιστορική, πολιτιστική και αρχιτεκτονική αξία
	Τμήματα πόλεων ή οικισμών	Αγροτικές κατασκευές με αρχιτεκτονικό ή ιστορικό ενδιαφέρον	Ιστορικά κέντρα πόλεων	
	Παραδοσιακά σύνολα	Μικρά αστικά κτίρια κατασκευασμένα από τον Μεσαίωνα μέχρι τον 19ο αιώνα	Ρωμαϊκά και προϊστορικά μνημεία	
	Χώροι, τόποι και ζώνες ιδιαίτερου κάλλους	Κτίρια προστατευμένα ως αστικά αξιοθέατα	Μεσαιωνικά κάστρα	
	Φυσικοί σχηματισμοί που αποτελούν περιβάλλον ή συνοδεύουν κτίρια	Καταχωρημένα ιστορικά μνημεία	Πάρκα και κήποι	
	Φυσικοί σχηματισμοί ανθρωπογενούς χαρακτήρα	Καταχωρημένα επιπρόσθετα κτίρια ή μνημεία που είναι μέρη ενός συγκεκριμένου τύπου	Ιστορικοί τόποι	
	Κτίρια, τμήματα τους καθώς και συγκροτήματα και επίσης ο περιβάλλοντας χώρος τους		Οργανωμένα μνημεία	
	Στοιχεία πολεοδομικού εξοπλισμού		Διατηρητέες περιοχές	
	Διατηρητέα κτίσματα με ή άνευ κτιρίων			

ΒΑΣΙΚΟΙ ΝΟΜΟΙ	N2508/97	«Κώδικας Κληρονομιάς (1988)»	«Σχέδιο Δράσης»	Άρθρο 9 του Ιταλικού Συντάγματος
	N3044/02	«Αρχαιολογική Νομοθεσία (1977)»	«Σχεδιαστική κυβερνητική οδηγία Νο 15: Σχεδιασμός και το ιστορικό περιβάλλον (PPG15-PPG16)»	Νόμος 42/2004
	N1469/50	Νόμος 77-2 (03/01/1977)	«Μνημόνιο για οδηγίες των καταχωρημένων κτιρίων και διατηρητέων περιοχών»	
	N3028/02	Νόμος της 31 ^{ης} Δεκεμβρίου 1913	«Σχέδιο δράσης των πόλεων και περιοχών»	
	N3044/02	Νόμος της 2ης Μαΐου 1930	«Κανονισμοί δόμησης»	
	N2300/95	Νόμος 96-590(02/07/1996)		
	N1886/79			
	N2831/00			
	ΠΔ 181Δ/85			
	ΠΔ414Δ/85			
	ΠΔ15/88			
	ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΚΗΡΥΞΗΣ		Αίτηση στην αρμόδια κεντρική αρχή	Επιλογή του κτιρίου
		Εξέταση της αίτησης από την Ένωση Αρχιτεκτόνων Γαλλίας (AAF)	Χαρακτηρισμός του κτιρίου	
		Έγκριση της αίτησης	Αξιολόγηση και κατηγοριοποίηση του κτιρίου	
		Επισύναψη των προϋποθέσεων και των συνθηκών διατήρησης του κτιρίου	Καταχώρηση του κτιρίου σε ειδική λίστα	
			Τελικός χαρακτηρισμός του κτιρίου	

ΜΕΣΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ - ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	Χρηματοδότηση μέσω ΥΠΕΘΟ και ΕΤΠΑ	Απαγόρευση κατεδάφισης και παρέμβασης χωρίς συγκατάθεση	Ειδική άδεια για αλλαγές	Ενθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού
	Χαμηλότοκα και μακροπρόθεσμα δάνεια με επιδοτούμενο επιτόκιο	Απαγόρευση της μεταφοράς ή της πώλησης του κτιρίου χωρίς συγκατάθεση	Ευθύνη ιδιοκτήτη για φροντίδα, συντήρηση και επιδιόρθωση	Ενημέρωση του κοινού
	Μεταφορά του εναπομένουστος συντελεστή δόμησης	Φοροαπαλλαγή για τις επισκέψεις κοινού	Ένταξη σε ενιαίο μητρώο	Φοροαπαλλαγή για τα καταχωρημένα κτίρια
	Φορολογικές ελαφρύνσεις	Φοροαπαλλαγές γενικά	Ενοποίηση όλων των νομοθετικών διατάξεων	Φορολογική έκπτωση για χορηγίες και δωρεές
	Ειδική ρύθμιση	Πληρωμή φόρων σε είδος που μπορεί να ενταχθεί στην εθνική κληρονομιά	Σύμπραξη ιδιοκτητών, τοπικής αυτοδιοίκησης και English Heritage	Πληρωμή τόκων δανείων για εξουσιοδοτημένες επισκευές
		Κάλυψη όλων των δαπανών από το κράτος	Ευκαιρία προσφυγής των ιδιοκτητών για χαρακτηρισμό ή αποχαρακτηρισμό	Οικονομική συνεισφορά του Υπουργείου στις απαιτούμενες εργασίες
			Νέος καταστατικός προσδιορισμός	Υποχρεωτική ενημέρωση του Υπουργείου για την πώληση των κτιρίων
ΜΕΣΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ -			Χρηματοδότηση μέσω του Η.Λ.Φ.	Αγορά κτιρίων από το Υπουργείο
			Επιχορηγήσεις	Χρηματοδότηση από ιδιώτες

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ			Δάνεια	Οικονομική διαχείριση και εκμετάλλευση από ιδιώτες με συγκεκριμένους όρους και προϋποθέσεις
			Ενημέρωση προς ιδιώτες	Οικονομική συνεισφορά των ιταλικών τραπεζών
			Παροχή δωρεάν τεχνικών συμβούλων	
			Δωρεάν χορήγηση ειδικής άδειας επισκευής	
			Δημιουργία ειδικών ταμείων για τα διατηρητέα	

ΦΟΡΕΙΣ	Υπουργείο Πολιτισμού και Επιστημών	«Monument Conservation Office (Γραφείο Διατήρησης Μνημείων)»	Τμήμα Πολιτισμού, Επικοινωνίας και Αθλητισμού (DCMS)	«Centro di Reaustoro (Κέντρο Αποκατάστασης)»
	Επιτροπές Ενάσκησης Αρχιτεκτονικού Ελέγχου		Οργανισμός English Heritage (E.H.)	«Istituto delle Pietre Dure»
	Τοπική και Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση		Ταμείο Heritage Lottery Fund (H.L.F.)	ICCROM (Παγκόσμιος Οργανισμός για την Διατήρηση και την Αναπαλαίωση)
			Τμήμα Κοινωνιών και Τοπικής Διοίκησης (DCLG).	Υπουργείο για την Κληρονομιά και τις Πολιτιστικές Δραστηριότητες
				Τμήματα Πολιτισμού των Δημοτικών Αρχών
ΜΗΤΡΩΟ		«Inventaire des Richesses Artistiques de la France» για τις αγροτικές κατασκευές και τα μικρά αστικά κτίρια	Καταγραφή κάθε κτιρίου εν συντομία	Κατάλογος απαριθμημένων κτιρίων, περιοχών και μνημείων
		«Zones de Protection du Patrimoine Architectural Urbain et Paysages» για τις αστικές προστατευμένες περιοχές	Περιγραφή εξωτερικής εμφάνισης χωρίς αναλυτική μελέτη	
		Κατάλογος ιστορικών μνημείων		
		Επιπρόσθετοι κατάλογοι για ιδιαίτερους τύπους κτιρίων και περιοχών		

2.ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΩΝ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΩΝ ΣΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΧΩΡΟ.

ΕΛΛΑΔΑ	ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΚΗΡΥΞΗΣ	ΦΟΡΕΙΣ- MANAGEMENT ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	ΜΕΣΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ- ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΙΣ	ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΔΕΙΩΝ	PROMOTION	
ΠΛΑΚΑ	Το 1979 με Προεδρικό Διάταγμα χαρακτηρίστηκε ιστορική συνοικία. Το 1981 με Προεδρικό Διάταγμα χαρακτηρίστηκαν 500 κτίρια διατηρητέα.	Υπουργείο Περιβάλλοντος και Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων	Υπογειώσεις των δικτύων	Οι πολίτες για τον χαρακτηρισμό των ακινήτων τους ή για την έκδοση αδειών συντήρησης απευθύνονται στις Αρχαιολογικές Επιτροπές	Τουριστικό αξιοθέατο	
		Εταιρία Ενοποίησης των Αρχαιολογικών Χώρων	Πεζοδρομήσεις		Περιοχή ψυχαγωγίας	
		Αρχαιολογικές Επιτροπές	Περιορισμοί στις διαφημιστικές επιγραφές			
			Ειδικοί όροι δόμησης			
				Συγκρότηση επιτροπής παρακολούθησης για την εφαρμογή των διατάξεων		
				Κρατική χρηματοδότηση		
ΜΠΛΕ ΠΟΛΥΚΑΤΟΙΚΙΑ	Χαρακτηρισμός του κτιρίου ως διατηρητέο.	Υπουργείο Πολιτισμού	Δεν επιτρέπεται καμία κατεδάφιση ή παρέμβαση χωρίς έγκριση από τους φορείς		Κατοικία	
		Τοπικές Αρχές				

3. ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΩΝ ΠΛΑΙΣΙΩΝ (I)

ΠΛΑΚΑ	ΓΑΛΛΙΑ	ΜΕΓΑΛΗ ΒΡΕΤΑΝΙΑ	ΙΤΑΛΙΑ
ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΚΗΡΥΞΗΣ	Αίτηση στην αρμόδια κεντρική αρχή	Επιλογή της περιοχής	Κάθε περιφέρεια δημιουργεί μία επιτροπή υπεύθυνη για τον καθορισμό των περιοχών που θα καταχωρηθούν. Έπειτα η πρόταση της επιτροπής προωθείται στο κεντρικό υπουργείο που δίνει και την τελική έγκριση
	Εξέταση της αίτησης από την Ένωση Αρχιτεκτόνων Γαλλίας (AAF)	Χαρακτηρισμός της περιοχής	
	Έγκριση της αίτησης	Αξιολόγηση και κατηγοριοποίηση της περιοχής	
	Επισύναψη των προϋποθέσεων και των συνθηκών διατήρησης του κτιρίου		
		Καταχώρηση της περιοχής σε ειδική λίστα	
		Τελικός χαρακτηρισμός της περιοχής	
ΦΟΡΕΙΣ- ΜΕΣΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	«Monument Conservation Office (Γραφείο Διατήρησης Μνημείων)»	Τμήμα Πολιτισμού, Επικοινωνίας και Αθλητισμού (DCMS)	«Centro di Reastauro (Κέντρο Αποκατάστασης)»
	Απαγόρευση κατεδάφισης και παρέμβασης χωρίς συγκατάθεση	Οργανισμός English Heritage (E.H.)	«Istituto delle Pietre Dure»
	Απαγόρευση της μεταφοράς ή της πώλησης του κτιρίου χωρίς συγκατάθεση	Ταμείο Heritage Lottery Fund (H.L.F.)	ICCROM (Παγκόσμιος Οργανισμός για την Διατήρηση και την Αναπαλαίωση
	Φοροαπαλλαγή για τις επισκέψεις κοινού	Τμήμα Κοινωνιών και Τοπικής Διοίκησης (DCLG).	Υπουργείο για την Κληρονομιά και τις Πολιτιστικές Δραστηριότητες
	Φοροαπαλλαγές γενικά	Ειδική άδεια για αλλαγές	Τμήματα Πολιτισμού των Δημοτικών Αρχών
	Πληρωμή φόρων σε είδος που μπορεί να ενταχθεί στην εθνική κληρονομιά	Ευθύνη ιδιοκτήτη για φροντίδα, συντήρηση και επιδιόρθωση	Ενθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού
		Ένταξη σε ενιαίο μητρώο	Ενημέρωση του κοινού

ΦΟΡΕΙΣ- ΜΕΣΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ		Ενοποίηση όλων των νομοθετικών διατάξεων	Φοροαπαλλαγή για τα καταχωρημένα κτίρια
		Σύμπραξη ιδιοκτητών, τοπικής αυτοδιοίκησης και English Heritage	Φορολογική έκπτωση για χορηγίες και δωρεές
		Ευκαιρία προσφυγής των ιδιοκτητών για χαρακτηρισμό ή αποχαρακτηρισμό	Πληρωμή τόκων δανείων για εξουσιοδοτημένες επισκευές
		Νέος καταστατικός προσδιορισμός	Υποχρεωτική ενημέρωση του Υπουργείου για την πώληση των κτιρίων
		Ενημέρωση προς ιδιώτες	Αγορά κτιρίων από το Υπουργείο
		Παροχή δωρεάν τεχνικών συμβούλων	Οικονομική διαχείριση και εκμετάλλευση από ιδιώτες με συγκεκριμένους όρους και προϋποθέσεις
		Δωρεάν χορήγηση ειδικής άδειας επισκευής	
		Δημιουργία ειδικών ταμείων για τα διατηρητέα	
ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ	Κάλυψη όλων των δαπανών από το κράτος	Χρηματοδότηση μέσω του H.L.F.	Χρηματοδότηση από ιδιώτες
		Επιχορηγήσεις	Οικονομική συνεισφορά των ιταλικών τραπεζών
		Δάνεια	Οικονομική συνεισφορά του Υπουργείου στις απαιτούμενες εργασίες
ΜΗΤΡΩΟ	Εγγραφή σε μητρώο	Εγγραφή σε μητρώο	Εγγραφή σε μητρώο

4. ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΩΝ ΠΛΑΙΣΙΩΝ (II)

ΜΠΛΕ ΠΟΛΥΚΑΤΟΙΚΙΑ	ΓΑΛΛΙΑ	ΜΕΓΑΛΗ ΒΡΕΤΑΝΙΑ	ΙΤΑΛΙΑ
ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΚΗΡΥΞΗΣ	Αίτηση στην αρμόδια κεντρική αρχή	Επιλογή του κτιρίου	Κάθε περιφέρεια δημιουργεί μία επιτροπή υπεύθυνη για τον καθορισμό των κτιρίων που θα καταχωρηθούν. Έπειτα η πρόταση της επιτροπής προωθείται στο κεντρικό υπουργείο που δίνει και την τελική έγκριση
	Εξέταση της αίτησης από την Ένωση Αρχιτεκτόνων Γαλλίας (AAF)	Χαρακτηρισμός του κτιρίου	
	Έγκριση της αίτησης	Αξιολόγηση και κατηγοριοποίηση του κτιρίου	
	Επισύναψη των προϋποθέσεων και των συνθηκών διατήρησης του κτιρίου	Καταχώρηση του κτιρίου σε ειδική λίστα	
		Τελικός χαρακτηρισμός του κτιρίου	
ΦΟΡΕΙΣ- ΜΕΣΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	«Monument Conservation Office (Γραφείο Διατήρησης Μνημείων)»	Τμήμα Πολιτισμού, Επικοινωνίας και Αθλητισμού (DCMS)	«Centro di Reaustaro (Κέντρο Αποκατάστασης)»
	Απαγόρευση κατεδάφισης και παρέμβασης χωρίς συγκατάθεση	Οργανισμός English Heritage (E.H.)	«Istituto delle Pietre Dure»
	Απαγόρευση της μεταφοράς ή της πώλησης του κτιρίου χωρίς συγκατάθεση	Ταμείο Heritage Lottery Fund (H.L.F.)	ICCROM (Παγκόσμιος Οργανισμός για την Διατήρηση και την Αναπαλαίωση)
	Φοροαπαλλαγή για τις επισκέψεις κοινού	Τμήμα Κοινωνιών και Τοπικής Διοίκησης (DCLG).	Υπουργείο για την Κληρονομιά και τις Πολιτιστικές Δραστηριότητες
	Φοροαπαλλαγές γενικά	Ειδική άδεια για αλλαγές	Τμήματα Πολιτισμού των Δημοτικών Αρχών
	Πληρωμή φόρων σε είδος που μπορεί να ενταχθεί στην εθνική κληρονομιά	Ευθύνη ιδιοκτήτη για φροντίδα, συντήρηση και επιδιόρθωση	Ενθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού

ΦΟΡΕΙΣ- ΜΕΣΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ		Ένταξη σε ενιαίο μητρώο	Ενημέρωση του κοινού
		Ενοποίηση όλων των νομοθετικών διατάξεων	Φοροαπαλλαγή για τα καταχωρημένα κτίρια
		Σύμπραξη ιδιοκτητών, τοπικής αυτοδιοίκησης και English Heritage	Φορολογική έκπτωση για χορηγίες και δωρεές
		Ευκαιρία προσφυγής των ιδιοκτητών για χαρακτηρισμό ή αποχαρακτηρισμό	Πληρωμή τόκων δανείων για εξουσιοδοτημένες επισκευές
		Νέος καταστατικός προσδιορισμός	Υποχρεωτική ενημέρωση του Υπουργείου για την πώληση των κτιρίων
		Ενημέρωση προς ιδιώτες	Αγορά κτιρίων από το Υπουργείο
		Παροχή δωρεάν τεχνικών συμβούλων	Οικονομική διαχείριση και εκμετάλλευση από ιδιώτες με συγκεκριμένους όρους και προϋποθέσεις
		Δωρεάν χορήγηση ειδικής άδειας επισκευής	
		Δημιουργία ειδικών ταμείων για τα διατηρητέα	
ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ	Κάλυψη όλων των δαπανών	Χρηματοδότηση μέσω του H.L.F.	Χρηματοδότηση από ιδιώτες

	από το κράτος	Επιχορηγήσεις	Οικονομική συνεισφορά των ιταλικών τραπεζών
		Δάνεια	Οικονομική συνεισφορά του Υπουργείου στις απαιτούμενες εργασίες
ΜΗΤΡΩΟ	Εγγραφή σε μητρώο	Εγγραφή σε μητρώο	Εγγραφή σε μητρώο

5. ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

ΠΛΑΚΑ		ΙΣΧΥΡΑ ΣΗΜΕΙΑ	ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ	ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	ΑΠΕΙΛΕΣ
ΝΟΜΟΙ/ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΚΗΡΥΞΗΣ	Ε.Λ.	Εμπλουτίζεται συνέχεια και έχει την ευχέρεια έκδοσης ειδικών Προεδρικών Διαταγμάτων. Οι διαδικασίες κήρυξης είναι ευκολότερες και γίνονται κατόπιν μελετών.	Χαρακτηρίστηκε χωρίς να υπάρχει κατάλληλο νομοθετικό πλαίσιο και παρόλο που δημιουργείται σταδιακά έχει πολλές ελλείψεις.	Υπάρχουν πιθανότητες μέσω των παραδειγμάτων των άλλων χωρών να βελτιωθεί και άλλο	Τα κενά του νομοθετικού πλαισίου παρέχουν την ευκαιρία αλόγιστης δράσης και καταστροφής των κτιρίων
	Ε.Ε.	Υπάρχουν νόμοι θεσμοθετημένοι ειδικά για το αντικείμενο από παλιά και οι διαδικασίες έχουν πολλά ελεγκτικά στάδια	Λόγω των πολλών σταδίων κήρυξης που έχει και των πολλών νόμων υπάρχει το ενδεχόμενο οι ιδιοκτήτες να αντιμετωπίζουν μεγάλη γραφειοκρατία	Υπάρχει περιθώριο βελτίωσης και εντάσσει πολλές και διαφορετικές περιπτώσεις	Δεν έχει εντοπιστεί κάποια
ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ	Ε.Λ.	Γίνεται προσπάθεια εφαρμογής του και είναι επιτυχημένη σε κάποιους τομείς	Δεν εφαρμόζεται σε κάποια σημεία και ειδικά στην χρήση γης	Υπάρχουν ευκαιρίες εφαρμογής του αν δραστηριοποιηθούν ενεργά όλοι οι φορείς	Υπάρχει περίπτωση να μην εφαρμοστεί ποτέ συνολικά λόγω οικονομικών παραγόντων
	Ε.Ε.	Γίνεται μεγάλη προσπάθεια εφαρμογής του	Δεν έχουν εντοπιστεί κάποιες αδυναμίες	Υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης της εφαρμογής του	Δεν έχουν εντοπιστεί κάποιες απειλές

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΛΛ.	Είναι επικεντρωμένη στα κατάλληλα τμήματα και έχουν δημιουργηθεί ειδικές επιτροπές	Δεν επεκτείνεται σε μεγάλο βαθμό στις τοπικές αρχές	Να εμπλακούν και οι πολίτες σε αυτή	Να μην υπάρχει άμεση συμμετοχή τόσο των τοπικών αρχών όσο και των πολιτών
	Ε.Ε.	Είναι αποκεντρωμένη και συμμετέχουν και οι τοπικοί φορείς	Υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης	Υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης	Δεν έχουν εντοπιστεί απειλές
ΜΕΣΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΚΙΝΗΤΡΑ	ΕΛΛ.	Υπάρχουν ειδικές διατάξεις ειδικά για τις χρήσεις γης	Δεν παρέχονται κίνητρα στους ιδιοκτήτες και στην ιδιωτική πρωτοβουλία	Να συμμετέχουν ιδιωτικοί φορείς και να δοθούν κίνητρα στους ιδιοκτήτες	Να εγκαταλειφθούν τα σπίτια
		Η χρηματοδότηση είναι ως επί το πλείστον κρατική			
	Ε.Ε.	Υπάρχουν μέσα προστασίας, δίνονται κίνητρα στους ιδιοκτήτες αλλά και στους ιδιωτικούς φορείς	Σε κάποιες χώρες δεν έχει αναπτυχθεί σε μεγάλο ποσοστό η ιδιωτική πρωτοβουλία	Υπάρχει περιθώριο βελτίωσης	Υπάρχει περιθώριο βελτίωσης
ΜΗΤΡΩΟ	ΕΛΛ.	Δεν υπάρχει	Δεν υπάρχει	Πρέπει να γίνει	Δεν υπάρχει
	Ε.Ε.	Ιδιαίτερα ανεπτυγμένο με πολλές κατηγορίες	Υπάρχει περιθώριο βελτίωσης	Η καλή κατηγοριοποίηση εντοπίζει τις ιδιαίτερες ανάγκες	Δεν έχουν εντοπιστεί

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΔΕΙΩΝ	Ε.Μ.	Εξειδικευμένες επιτροπές	Δεν υπάρχει μελέτη από ειδικούς επιστήμονες	Να συμμετέχουν εξειδικευμένοι επιστήμονες και να λαμβάνονται υπόψη και κοινωνικοί παράγοντες	Να δίνονται οι άδειες χωρίς να λαμβάνονται υπόψη όλοι οι παράμετροι
	Ε.Ε.	Η συμμετοχή στις επιτροπές ειδικών επιστημόνων	δεν έχουν εντοπιστεί	Δεν έχουν εντοπιστεί	Δεν έχουν εντοπιστεί
ΚΑΤΟΙΚΟΙ/ΙΔΙΟΚΤΗΤΕΣ	Ε.Μ.	Η προσωπική τους ευθύνη	Δεν υπάρχουν κίνητρα	Να συμμετέχουν πιο ενεργά	Να κουραστούν και τελικώς να αδιαφορήσουν
	Ε.Ε.	Έχουν τα κατάλληλα κίνητρα για την συμμετοχή τους	Μπορεί να βελτιωθεί	Να συμμετέχουν πιο ενεργά	Δεν έχουν εντοπιστεί
ΠΡΟΒΟΛΗ	Ε.Μ.	Σαν πολιτιστική και ιστορική περιοχή	Σαν περιοχή ψυχαγωγίας	Για μεγαλύτερη έλευση τουριστών	Να μετατραπεί καθαρά σε περιοχή ψυχαγωγίας
	Ε.Ε.	Έμφαση στο πολιτισμό και την ιστορία αλλά με διαστάσεις ψυχαγωγίας	Δεν έχουν εντοπιστεί	Για μεγαλύτερη έλευση τουριστών	Δεν έχουν εντοπιστεί
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΟΙΝΟΥ	Ε.Μ.	Υπάρχει	Είναι περιορισμένη	Να ενταθεί περισσότερο	Η αδιαφορία
	Ε.Ε.	Υπάρχει μέσω ειδικών μεθόδων και προγραμμάτων	Υπάρχει περιθώριο βελτίωσης	Μεγαλύτερη συμμετοχή του κοινού	Δεν έχουν εντοπιστεί
ΠΡΟΣΠΕΛΑΣΙΜΟΤΗΤΑ	Ε.Μ.	Σε μικρό βαθμό	Υπάρχει πρόβλημα λόγω των καταστημάτων	Για καλύτερη εφαρμογή του νομοθετικού πλαισίου	Να καταληφθούν τελικώς όλοι οι χώροι
	Ε.Ε.	Σε καλή κατάσταση	Δεν έχουν εντοπιστεί	Υπάρχει περιθώριο βελτίωσης	Δεν έχουν εντοπιστεί

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Μανουκιάν Αικατερίνη «Το νομικό πλαίσιο για την προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς στην Ελλάδα», Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Πειραιά, Σχολή Τεχνολογικών Εφαρμογών, Τμήμα Πολιτικών Δομικών Έργων, Πειραιάς 2005-2005
2. Κωστάκη Ιουλία «Η προστασία και η διαχείριση των διατηρητέων κτιρίων και ιστορικών κέντρων στη Μ. Βρετανία» στο Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης- Ινστιτούτο Επιμόρφωσης «Αρχιτεκτονική κληρονομιά- Ιστορικά κέντρα πόλεων», Ξάνθη, Οκτώβριος –Νοέμβριος 2007
3. Ζήβας Διονύσης «Πλάκα 1973-2003. Το χρονικό της επέμβασης για την προστασία της Παλαιάς Πόλεως Αθηνών», Α΄ τόμος, Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, Αθήνα 2006
4. Κεφαλέα Ρεββέκκα «Ο ρόλος του πολεοδομικού σχεδιασμού στο μετασχηματισμό της περιοχής της Πλάκας», Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, Αθήνα, Φεβρουάριος 2006
5. Μάρω Καρδαμίτση-Αδάμη «Η μπλε πολυκατοικία», Εκδόσεις Libro, Αθήνα 2006
6. Ινστιτούτο Επιμόρφωσης, Σεμινάριο: «ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ – ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ ΠΟΛΕΩΝ», Ξάνθη 2007

Ηλεκτρονική Βιβλιογραφία

1. Ζήβας Διονύσης «Ιστορική πόλη και σύγχρονη ζωή» στο <http://diocles.civil.duth.gr/links/home/periodiko/issue1/is01ar04.html> ,τελευταία επίσκεψη 12/12/2008
2. Ζήβας Α. Διονύσης «Η προστασία των ιστορικών κέντρων: Η περίπτωση της Πλάκας» στο http://library.tee.gr/digital/ker/ker_m271/ker_m271_zivas.pdf ,τελευταία επίσκεψη 14/12/2008
3. Μανιάτης Αντώνιος «Η νομοθεσία για τη προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς» στο <http://www.nomosphysis.org.gr/articles.php?artid=3366&lang=1&catid=1> ,τελευταία επίσκεψη 30/3/2009
4. Jonathan Taylor «Heritage protection in brief» στο <http://www.buildingconservation.com/articles/heritageprot/heritageprot.htm> ,τελευταία επίσκεψη 23/1/2009
5. Σταματίου Ελένη «Διατηρητέα κτίσματα: πόσο εφικτή και συμφέρουσα η επιχείρηση προστασίας τους από τους ιδιώτες;», στο <http://kallithea.hua.gr/epixeirein/hmerida6/stamatiou-presentation.pdf> ,τελευταία επίσκεψη 29/11/2008
7. Μελισιάνο Πάολο «Αξιοποίηση καλλιτεχνικών αγαθών: μία νέα οικονομία» στο <http://ecology-salonika.org/lib/?p=2628> ,τελευταία επίσκεψη 8/3/2009
8. The Athens Charter for the Restoration of Historic Monuments, ICOMOS (www.icomos.org) ,τελευταία επίσκεψη 30/3/2009
9. <http://www.icomoshellenic.gr/gr/index.htm> ,τελευταία επίσκεψη 21/1/2009
10. http://portal.unesco.org/en/ev.phpURL_ID=3328&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html ,τελευταία επίσκεψη 17/ 12 /2008
11. http://el.wikipedia.org/wiki/Χάρτης_της_Βενετίας ,τελευταία επίσκεψη 8/11/2008

12. <http://eyploia.aigaio-net.gr/modules.php?name=News&file=article&sid=1316>
,τελευταία επίσκεψη 20/12/2008
13. http://www.international.icomos.org/risk/world_report/2000/france1_2000.htm
,τελευταία επίσκεψη 5/3/2009
14. <http://www.french-property.com/guides/france/building/planning/applications/planning-decision>
,τελευταία επίσκεψη 5/3/2009
14. <http://www.culturalpolicies.net/web/france.php?aid=52> ,τελευταία επίσκεψη 30/3/2009
15. http://www.diplomatie.gouv.fr/en/france_159/label-france_2554/label-france-issues_2555/label-france-no.-35_4207/feature-the-renaissance-of-heritage_4319/monuments-under-close-supervision_6681.html , τελευταία επίσκεψη 17/3/2009
16. <http://www.legco.gov.hk/yr06-07/english/sec/library/0607fs20-e.pdf> , τελευταία επίσκεψη 20/12/2008
17. http://www.international.icomos.org/risk/world_report/2000/italy_2000.htm
,τελευταία επίσκεψη 20/12/2008
18. www.european-heritage.net ,τελευταία επίσκεψη 30/3/2009
19. www.e-tipos.com/content/staticfiles/issues/2007/12/06/061207%252031.pdf
,τελευταία επίσκεψη 30/3/2009
20. www.galera.gr/magazine/modules/articles/article.php?id=1424 - 27k - ,τελευταία επίσκεψη 30/3/2009
21. “Italy/2 : Competence, decision-making and administration”
<http://www.culturalpolicies.net/web/italy.php?aid=22&curln=103> ,τελευταία επίσκεψη 27/3/2009

22. "National legislation for the protection of cultural heritage"

http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/cgoods_lu_en.pdf,

Βασισμένο στο «Act of 21 March 1966», τελευταία επίσκεψη 27/3/2009